

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

30 mei 2005

GEDACHTEWISSELING

HOORZITTING

over het gemeentelijke en bovengemeentelijke waterzuiveringsbeleid

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en
Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heer Jos Bex**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heren Wim Van Dijk, Frans Wymeersch;

mevrouw Hilde Crevits, de heer Erik Matthijs, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege;

de heer Karlos Callens, mevrouw Stern Demeulenaere, de heer Patrick Lachaert;

de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

de dames Agnes Bruyninckx, Katleen Martens, de heer Felix Strackx, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer John Vrancken;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goeij, de heren Frans Peeters, Jan Verfaillie;

de heer Jean-Marie Dedecker, mevrouw Dominique Guns, de heer Paul Wille;

de heren Herman Lauwers, Jacky Maes, Ludo Sannen.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;

de heer Mark Demesmaeker.

INHOUD

	Blz.
I. GEDACHTEWISSELING MET DE HEER KRIS PEETERS, VLAAMS MINISTER VAN OPENBARE WERKEN, ENERGIE, LEEFMILIEU EN NATUUR, OVER HET GEMEENTELIJKE EN BOVENGEMEENTELIJKE WATERZUIVERINGSBELEID..	4
I.1. Inleidende uiteenzetting door de minister.....	4
I.2. Vragen en opmerkingen van de leden (vergadering van 17 maart 2005).....	8
I.3. Voortzetting van de gedachtewisseling (vergadering van 24 maart 2005).....	16
I.4. Afrondende bespreking (vergadering van 4 mei 2005)	19
II. HOORZITTING MET VERTEGENWOORDIGERS VAN DE VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ EN DE NV AQUAFIN OVER DE STAND VAN ZAKEN BIJ DE UITVOERING VAN DE GEMEENTELIJKE EN BOVENGEMEENTELIJKE INVESTERINGSPROGRAMMA'S.....	28
II.1. Vlaamse Milieumaatschappij	28
II.1.1. Inleidende uiteenzetting.....	28
II.1.2. Vragen en opmerkingen van de leden	31
II.2. NV Aquafin	31
II.2.1. Inleidende uiteenzettingen	38
II.2.2. Vragen en opmerkingen van de leden	41
BIJLAGEN: Slides NV Aquafin en Vlaamse Milieumaatschappij	45

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed hield op 17 en 24 maart en 4 mei 2005 een gedachtewisseling met de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over het gemeentelijke en bovengemeentelijke waterzuiveringsbeleid (deel I van dit verslag)

Op 17 maart 2005 werd over hetzelfde onderwerp een hoorzitting georganiseerd met vertegenwoordigers van de Vlaamse Milieumaatschappij en de NV Aquafin (deel II).

I. GEDACHTEWISSELING MET DE HEER KRIS PEETERS, VLAAMS MINISTER VAN OPENBARE WERKEN, ENERGIE, LEEFMILIEU EN NATUUR, OVER HET GEMEENTELIJKE EN BOVENGEMEENTELIJKE WATERZUIVERINGSBELEID

I.1. Inleidende uiteenzetting door de minister

Inleiding

Minister Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, we hebben een nota voorbereid die een volledig overzicht geeft van de huidige stand van zaken. Ik zal deze tekst aan de leden bezorgen na de toelichting die ik zal geven bij de belangrijkste elementen.

Ik onderstreep dat er een aantal belangrijke knelpunten zijn die moeten worden opgelost. Daarom staat in het Vlaams regeerakkoord ook een belangrijke passage over de waterproblematiek met ambitieuze doelstellingen om die knelpunten op te lossen. Het gaat over een zevental knelpunten:

- de ontwikkeling van een samenhangend beleid met betrekking tot de afvoer en de zuivering van het afvalwater;
- ten tweede de naleving van de verplichtingen zoals opgenomen in de richtlijn stedelijk afvalwater en de Europese kaderrichtlijn water;
- de afbakening tussen de gemeentelijke en bovengemeentelijke bevoegdheden enerzijds

en tussen collectieve en individuele zuivering anderzijds, dat gaat dus over de zoneringsplannen;

- de onderhandeling met de NV Aquafin over een nieuwe beheersovereenkomst in overeenstemming met de EU-reglementering en gericht op een ecologische resultaatsverbintenis, de vereiste kostenefficiëntie en een sluitende financiering;
- de opmaak van een geïntegreerde factuur waarin de vergoeding voor de waterzuivering is opgenomen, met een oplossing voor de BTW-problematiek;
- het zoeken naar mechanismen om de gemeenten via alternatieve financiering bijkomend te ondersteunen met het oog op de verhoging van de aansluitingsgraad van de gemeentelijke riooleringen op de waterzuiveringsinstallaties;
- het opsplitsen van de heffingen in een fiscaal aftrekbare en regulerende component.

Voor elk van deze doelstellingen werden er in de loop van de voorbije maanden belangrijke beslissingen genomen en/of werd er een significante vooruitgang geboekt.

Beslissing van de Vlaamse Regering van 17 september 2004

Een eerste belangrijk element in dit dossier is dat de Vlaamse Regering op 17 september 2004 op mijn voorstel een document heeft goedgekeurd dat de bakens uitzet voor een grondige reorganisatie van de watersector in uitvloeisel van het regeerakkoord. Mijn kabinetschef heeft eind september 2004 een projectgroep samengesteld die belast werd met de uitvoering van de acties om de vermelde doelstellingen te realiseren. Deze projectgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de kabinetten van de minister-president, de vice-ministers-presidenten en de minister van Begroting en werd aangevuld met de leidend ambtenaren van de betrokken administraties. Om de acties concreet uit te werken werden daarnaast nog zes subwerkgroepen samengesteld. De werkzaamheden van deze werkgroepen hebben tot een aantal maatregelen geleid.

Programmadecreet van 24 december 2004

Wetgevend werk is voor de eerste keer gerealiseerd in het programmadecreet van 24 december 2004 waaraan de leden van de meerderheid hebben meegewerkt, met in het bijzonder het hoofdstuk XIII – Reorganisatie watersector, dat een belangrijke impact heeft op de watersector (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-05, nr. 124/1-22).

Dit decreet beoogt het bevorderen van de integrale aanpak van de waterketen door de invoering van een saneringsplicht voor de drinkwatermaatschappijen en bovendien het realiseren van de eengemaakte waterfactuur. De eengemaakte factuur geeft invulling aan het principe dat de vervuiler betaalt, overeenkomstig de kaderrichtlijn water. Er werd ook een oplossing gevonden voor de fiscale problematiek, met name de tarieven van respectievelijk 21 en 6 percent. Door de decretale aanpassingen kan het tarief van 6 percent worden gehanteerd. De voorbije jaren heeft de BTW-problematiek ons 60 miljoen euro per jaar gekost.

De specifieke bevoegdheden voor het gewest en de gemeenten zijn geregeld. De uitvoering van de gemeentelijke saneringsverplichting wordt vastgelegd in een overeenkomst die de waterdistributiemaaatschappijen afsluiten met de gemeenten of de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Het is belangrijk te onderstrepen dat de gemeenten de volledige keuzevrijheid behouden inzake de wijze waarop de rioleringsopdracht wordt ingevuld.

Aan de bovengemeentelijke saneringsverplichting wordt voldaan door een overeenkomst af te sluiten tussen de exploitant en de instantie die door de Vlaamse Regering wordt belast met de afvalwatersanering, de NV Aquafin.

Volgens het programmadecreet van 24 december 2004 worden op gemeentelijk vlak de prijs en de prijsformule mede bepaald in functie van de akkoorden die de waterleidingsmaatschappijen afsluiten met de lokale overheden. Op bovengemeentelijk vlak wordt de saneringsbijdrage bepaald in functie van de factuur van de NV Aquafin en de toegekende werkingstoelage aan de drinkwatermaatschappijen. In het programmadecreet wordt ook een toezichthouder aangesteld, met name de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). Op die manier wordt een wettelijke grondslag vastgelegd voor de oplossing van een aantal knelpunten.

Inbreukprocedure opdrachten Aquafin

Ik moet ook melding maken van de inbreukprocedure, ingeleid door de Europese Commissie, betreffende het niet naleven van de mededingingsregels bij de toewijzing van opdrachten aan de NV Aquafin. De procedure dateert van 16 oktober 2002. Op die datum heeft de Europese Commissie het Vlaamse Gewest in gebreke gesteld wegens het niet naleven van de mededingingsregels.

Initieel werd aangenomen dat de ingebrekestelling kon worden opgelost door het uitkopen van de operationele private partner Severn Trent. Op 11 januari 2005 velde het Europees Hof van Justitie echter een arrest in de zaak van de Duitse stad Halle. In dat arrest deed het Hof een duidelijke uitspraak. Voor het Aquafin-dossier heeft de uitspraak tot concreet gevolg dat niet alleen de deelname van Severn Trent, maar ook die van de andere institutionele aandeelhouders een probleem stelt. Ook deze aandelen moeten worden verworven door het Vlaamse Gewest.

De Europese Commissie wenst ook een duidelijk inzicht te verkrijgen in de nieuwe structuur die voor de watersector in Vlaanderen werd uitgedacht en die van kracht is sinds 1 januari 2005.

De eerste contacten met de institutionele aandeelhouders zijn gelegd. Er is een brief vertrokken naar de Europese Commissie met de vraag te bevestigen dat het noodzakelijk is alle privé-partners uit te kopen.

De Europese Commissie wenst ook duidelijkheid over de nieuwe structuur en de ratio legis die erachter schuilgaat. De informatie hierover is voor een groot deel al bezorgd. Ondertussen werd overeenstemming bereikt tussen de dossierhouder en het Vlaamse Gewest over de opgebouwde argumentatie. De dossierhouder zal binnenkort het dossier voorleggen aan zijn directoraat-generaal. Als de Europese Commissie het licht op groen zet voor de nieuwe structuur, zal onmiddellijk het gevraagde antwoord worden gegeven op de brief in verband met de obligate uitkoop van de privé-aandeelhouders. Na het bekendmaken van het officiële standpunt van de Europese Commissie zullen de onderhandelingen worden voortgezet en afgerond. Het ziet ernaar uit dat het signaal groen zal zijn.

We gaan ervan uit dat de privé-aandeelhouders er alle belang bij hebben om voor de overdracht van de aandelen te werken met een redelijke en objectieve prijs. Als ze een exorbitante prijs eisen, zou de Europese Commissie wel eens van oordeel kunnen zijn dat het gaat om overheidssteun, waardoor we met nieuwe problemen te maken krijgen. Hoeveel die prijs zal bedragen, valt natuurlijk nog af te wachten.

Mijnheer de voorzitter, u hebt gevraagd hoe de structuur van Aquafin er zal uitzien nadat we de privé-aandeelhouders hebben uitgekocht. In de nota van 17 september 2004 en nadien is daarover al van gedachten gewisseld. Het is de bedoeling dat we die aandelen inkopen en dat ze binnen een periode van drie jaar opnieuw op de markt worden aangeboden. De vraag is hoe de markt daarop zal reageren. Het is niet uitgesloten dat ook andere dan privé-partners de kans krijgen om daarop in te schrijven. Het is een belangrijke operatie om tegemoet te komen aan de verzuchtingen van de Europese Commissie daaromtrent en om een goede structuur te geven aan de NV Aquafin. Een goede structuur houdt ook in dat er een goede aandeelhoudersstructuur komt. Om die op een duurzame manier tot stand te brengen, moeten we de nodige actoren rond te tafel brengen.

Nieuwe beheersovereenkomst

Er is sprake van twee fases bij het afsluiten van de nieuwe beheersovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de NV Aquafin. De eerste fase behelst het inbrengen van het beschikbaarheidsrisico en de wijziging van de betaalstromen naar aanleiding van de reorganisatie van de watersector. Dat heeft ook te maken met de problematiek van de ESR-consolidatie (Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen).

De tweede fase behelst het uitwerken van een volwaardige resultaatsverbintenis. In afwachting van de uitkoop van de privé-aandeelhouders werd beslist de beheersovereenkomst zo weinig mogelijk te wijzigen. Er wordt enkel een en ander verduidelijkt. Bepaalde punten worden aangepast. Een grondige wijziging zou immers gevolgen hebben voor de aandeelhouders en hun mogelijke reactie. De huidige aandeelhoudersovereenkomst bepaalt immers dat een materiële wijziging van de beheersovereenkomst de goedkeuring van 85 percent van de aandeelhouders vereist.

Op 24 december 2004 heeft de Vlaamse Regering een addendum goedgekeurd, waardoor die eerste fase grotendeels is geregeld. De betaling van de exploitatiekosten van de rioolwaterzuiveringsinstallaties wordt rechtstreeks afhankelijk gemaakt van de naleving van de concentratienormen vervat in de milieuvergunningen. Door het inbrengen van het risico en de reorganisatie van de watersector moet Aquafin worden beschouwd als een marktproducent, zodat de Nationale Bank ermee akkoord is gegaan dat vanaf de tweede helft van 2005 de NV Aquafin niet meer met het Vlaamse Gewest wordt geconsolideerd. Dat is erg belangrijk.

Met betrekking tot de definitieve beheersovereenkomst heeft de VMM een werkdocument opge maakt en voorgelegd, met daarin twee doelstellingen:

- 1° het uitwerken van een volwaardige resultaatsverbintenis, waarbij het rendement van de eigen middelen van Aquafin afhankelijk wordt gemaakt van een effectieve en efficiënte uitvoering van de investerings- en exploitatieopdracht; en
- 2° de uitbouw van een volwaardig ecologisch en economisch toezicht op de uitbouw van Aquafin en het beheer van de bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur.

De VMM is ook bezig met het verder uitwerken van een indicatorenkader. Zeer recent is in samenspraak tussen de VMM en de NV Aquafin de stap gezet tot de praktische toepassing van de uitgewerkte methodologie in een aantal proefgebieden. Het gaat over een vijftiental zuiveringsgebieden, waarin het kader verder zal worden verfijnd en uitgetest.

Naleving richtlijn inzake stedelijk afvalwater

Ook de naleving van de richtlijn inzake stedelijk afvalwater is een heel belangrijke uitdaging. Net toen de NV Aquafin op volle sterkte moest functioneren, is deze maatschappij in de vorige zittingsperiode vleugellam gemaakt door het opzeggen van de beheersovereenkomst, zonder dat er werk werd gemaakt van een realistisch alternatief, en door het ontbreken van een aangepast flankerend beleid, dat ertoe heeft geleid dat een groot aantal projecten om uiteenlopende redenen werden

geblokkeerd. Ik kan dat met cijfers staven en het staat ook in de nota die wordt rondgedeeld. Na de dagvaarding van België door de Europese Commissie op 16 januari 2003 viel het aanbestedingsvolume van Aquafin terug tot 30 miljoen euro, net toen de maatschappij in de volgende vier tot vijf jaar nog voor ongeveer 1 miljard euro aan projecten moest uitvoeren om, conform de richtlijn inzake stedelijk afvalwater, onze belangrijkste agglomeraties te saneren. Dit was dus een zeer ongelukkige timing.

De voorbije maanden zijn daarom een aantal concrete acties ondernomen. Ten eerste wordt er gewerkt aan een inhaalbeweging op Vlaams niveau voor reeds opgedragen, maar nog niet uitgevoerde bovengemeentelijke projecten. Ten tweede willen we de Europese Commissie overtuigen van onze inspanningen door een consequente en duidelijke rapportering en het maken van heldere afspraken inzake de criteria waaraan moet worden voldaan.

Tegelijk werd in overleg met de VMM en Aquafin begonnen met een grootscheepse en gedetailleerde informatieronde met betrekking tot alle opgedragen en nog niet uitgevoerde projecten in de agglomeraties met meer dan 10.000 inwoners-equivalenten. Dat heeft geleid tot een lijst van een negentigtal projecten die nodig zijn om te voldoen aan deze collecteringsverplichting. De resultaten zijn ook hier zichtbaar. Verstandig groen betekent immers dat het beleid op het terrein daadwerkelijk zichtbaar moet zijn. Er kon worden aangetoond dat het aanbestedingsritme van de NV Aquafin van die rampzalige 30 miljoen euro in 2003 in 2004 reeds is gestegen tot 82 miljoen euro. In 2005 moet dat zeker kunnen worden opgetrokken tot 136 miljoen euro. We hopen te eindigen op 200 miljoen euro.

Naleving kaderrichtlijn water

Inzake de naleving van de kaderrichtlijn water beschikken we over meer tijd, namelijk tot 2015. Voor wat betreft de formele implementatie van de kaderrichtlijn zijn de nodige stappen gezet binnen de opgelegde timing, zoals de omzetting in intern recht door middel van het decreet integraal waterbeleid, een heel duidelijk decreet, met onder andere ook aanduidingen van de bevoegde autoriteiten en dergelijke.

Analyses tonen aan dat de huishoudens, de industrie en de landbouw in Vlaanderen, maar ook in de buurlanden en -gewesten, een zware druk uitoefenen op ons watersysteem. De te nemen maatregelen moeten dan ook passen in een integrale beleidsvisie, die vorm zal krijgen in stroomgebieden en bekkenbeheersplannen. Alhoewel de kaderrichtlijn water geen specifieke zuiveringsgraad vooropstelt, en alleen maar een globaal goede waterkwaliteit eist, zijn er toch investeringen nodig waar alle actoren, zowel de overheid als de bedrijven, de landbouw en de burgers, inspanningen voor zullen moeten doen.

Aanleg van gemeentelijke infrastructuur

Inzake rioleringen zal de klemtoon vooral liggen op de uitbreiding van het gemeentelijk rioleringsstelsel en de optimalisatie van het bestaande stelsel. Uit de cijfers blijkt dat er een grote verscheidenheid is in de rioleringsgraad van de gemeenten. De gemiddelde rioleringsgraad is 86 percent, maar er is een grote variatie van 34 tot 99 percent. We moeten de gegevens dus voorzichtig hanteren.

We hebben ook inspanningen gedaan voor de subsidiëring van de gemeentelijke rioleringen. Naast het recurrente bedrag van 67 miljoen euro kon mede dankzij de verkoop van aandelen van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening voor 50 miljoen euro extra worden vastgelegd. In de toekomst zal er blijvend behoefte zijn aan extra vastleggingskredieten voor gemeentelijke rioleringen. Daar wordt verder aan gewerkt.

We stellen vast dat de vastgelegde bedragen niet optimaal gebruikt worden bij de uitvoering van de projecten. Zo blijven er kredieten voor een bedrag van 365 miljoen euro ongebruikt. We moeten die kredieten reactiveren, zodat de projecten ook worden uitgevoerd. Het subsidiebesluit zal worden aangepast zodat die projecten geselecteerd worden waarvan de uitvoering op korte termijn mogelijk is. We streven daarbij naar een betere afstemming van de programma's van de administraties, zoals de administratie Wegen en Verkeer (AWV) en het subsidieprogramma voor gemeentelijke rioleringen, reeds vanaf het eerste kwartaalprogramma 2006.

Alternatieve financiering

Een van de elementen van de alternatieve financiering is de omvorming van de heffing tot enerzijds een aanrekening van de dienstverlening voor het collecteren en zuiveren van afvalwater, en anderzijds een regulerende heffing voor de zelfzuiverende oppervlaktewaterlozers. Daardoor wordt tegemoet gekomen aan een aantal problemen, zoals de fiscale aftrekbaarheid, de BTW-problematiek en de eengemaakte factuur, die het voor de watergebruikers eenvoudiger maakt om de totale kosten van hun watergebruik te kennen.

Meer dan 60 miljoen euro wordt jaarlijks bespaard door het BTW-tarief terug te brengen van 21 naar 6 percent. Federaal minister Reynders heeft op 4 januari 2005 laten weten dat dat principieel in orde is. De administratie regelt daar nu verder de details van.

Zuiveringszones

We zoeken uit of de problematiek van de drie zuiveringszones A, B en C opgelost kan worden met een methodiek van zoneringsplannen, die aangeven in welke zone van een gemeente het economisch voordelig is een riolering aan te leggen, en waar het aangewezen is, op basis van een economische vergelijking, een IBA te plaatsen. Het doel is een systeem uit te bouwen dat duidelijker is en meer rechtszekerheid biedt voor de burger, de bedrijven en de gemeenten over de wijze van inzamelen, het transport en de zuivering van het huishoudelijk afvalwater, afhankelijk van de zone waarin de woongelegenheid ligt.

In samenhang daarmee moet ook de scheidingslijn tussen de bovengemeentelijke en de gemeentelijke saneringsinfrastructuur vorm krijgen. Er is reeds overlegd in interkabinettenwerkgroepen om een aantal van de principes uit te klaren, zoals bijvoorbeeld het onderscheid buitengebied versus centraal gebied en de problematiek van inzameling – een gemeentelijke opdracht – tegenover transport – een gewestelijke opdracht. Hierin werden al verdere stappen gezet.

Conclusie

Mijn conclusie is dat in het dossier van de waterzuivering op een vrij korte tijdsspanne heel belangrijke stappen werden gezet. Dat is uiteraard

niet alleen mijn verdienste, de VMM en de NV Aquafin hebben een heel belangrijke rol te spelen in de verdere aanpak.

I.2. Vragen en opmerkingen van de leden (vergadering van 17 maart 2005)

Aansluitend op de inleidende uiteenzetting van de minister werden in de commissievergadering van 17 maart 2005 vragen om uitleg geagendeerd over de problematiek van gemeentelijke en bovengemeentelijke waterzuivering. Daarover wordt verslag uitgebracht in *Hand. Vl. Parl.* 2004-05, nr. C146. Voor de duidelijkheid worden de vragen en antwoorden ook kort weergegeven in dit verslag.

NV Aquafin

De heer Wim Van Dijck: Mijnheer de minister, u hebt daarnet in de gedachtewisseling de drie aspecten van mijn vraag behandeld en u heeft heel wat licht laten schijnen over de duisternis die er heerste. Op een aantal vragen kan u nog geen antwoord geven, bijvoorbeeld over de zaak van de mededinging, omdat de Europese Commissie nog formeel een aantal antwoorden moet verstrekken. Ik wil nog enkel de vragen stellen waarop nog geen eenduidig antwoord is gegeven.

De BTW-affaire is een erfenis uit het verleden die uit twee delen bestaat. Eerst is er de claim van de periode voor 2001, die naar ik meen het voorwerp uitmaakt van een juridische procedure en die ons mogelijk verschrikkelijk veel geld kan kosten. Wat is daar precies de stand van zaken, wetende dat er ons mogelijk 210 miljoen euro, zonder nalatighedsintresten, boven het hoofd hangt? De tweede component is de periode tussen eind 2001 en begin 2005, wanneer de BTW-kwestie volledig is uitgeklaard. Ik meen begrepen te hebben dat Aquafin leningen aanging om het verschil tussen de 6 en de 21 percent te financieren. Moet de Vlaamse overheid uiteindelijk die 15 percent bijpassen, of is dat al gebeurd?

Wat betreft de ingebrekestelling door Europa: moeten we de institutionele participanten uitkopen? Waarschijnlijk wel, maar ik meen dat de Europese Commissie dat nog officieel moet laten weten. De nieuwe structuur, zoals die is opgezet in het programmadecreet, wordt nu ook onderzocht door de Europese Commissie. Aquafin zit voor wat betreft de decretale opdracht eigenlijk nog in

een monopoliepositie. Zou Europa hier geen probleem mee kunnen hebben?

In verband met de uitkoop van de aandeelhouders zijn in de pers al bedragen genoemd. Die aandeelhouders hebben natuurlijk recht op hun dividenden. Naar ik meen, liep de overeenkomst voor een dertigtal jaar, en zijn er nu nog zestien te gaan. In de pers werd gesproken van een geactualiseerde waarde van die dividenden van 105 tot 125 miljoen. U wilde tijdens uw inleidende uitzetting niet vooruitlopen op de waarde, maar we moeten toch een idee hebben van de orde van grootte van wat er misschien zal moeten worden betaald.

U hebt aangehaald dat de aandeelhouders risico's lopen wat betreft hun inhaligheid ten opzichte van de Europese procedure. Kan die procedure leiden tot hoge boetes voor de aandeelhouders?

U wilde nog niet vooruitlopen op de uiteindelijke structuur, maar in de teksten waarover ik beschik, is de term 'alternatieve PPS' al gevallen. Hoe zal die er uiteindelijk uitzien? Misschien kunt u er al op antwoorden, misschien helemaal nog niet.

Er is vervolgens de vraag van de drinkwatermaatschappijen om als eerste of in een soort van voorkoopregeling de vrijgekomen aandelen te kunnen kopen. Kan de overheid op die vraag ingaan?

Wat betreft de beheersovereenkomst heb ik nog een laatste vraag: moeten de schulden van Aquafin al dan niet worden opgenomen in de overheids-schuld? Ik meen uit uw uiteenzetting begrepen te hebben van niet, maar het was me niet helemaal duidelijk.

De heer Patrick Lachaert: Europa heeft nu met twee elementen een probleem. De discussie met Europa is geopend op het ogenblik van de oprichting van Aquafin wanneer de toenmalige VLD een klacht heeft neergelegd bij Europa over de monopoliesituatie. Europa heeft toen gezegd er geen probleem mee te hebben. De houding van Europa is inmiddels gewijzigd. Er zijn nu twee problemen, namelijk de vraag of de decretale opdracht een monopolie vormt en de structuur van het aandeelhouderschap. Deze twee problemen zullen we samen moeten uitklaren.

De heer Erik Matthijs: Het klopt dat de BTW-erfenis uit twee delen bestaat. Sinds september 2001 betaalt het Vlaamse Gewest nog steeds 6 percent

BTW op de facturen van Aquafin. De overige 15 percent leent Aquafin. In de periode vanaf 1996 tot september 2001 gaat het over 270 tot 280 miljoen euro aan BTW-gelden. De federale staatssecretaris voor het bestrijden van grote fraude heeft daar plots een probleem van gemaakt. Minister Van Mechelen heeft daar destijds zwaar tegen geprotesteerd en hierover is, volkomen terecht, een rechtszaak hangende. Het dossier is ook verschillende malen besproken in het Overlegcomité. Het gaat over een enorm bedrag waarover de rechtbank binnenkort een uitspraak zal doen. De Vlaamse Regering heeft er destijds goed aan gedaan te protesteren want het is onbegrijpelijk dat de overeenkomst tussen de BTW-administratie en het Vlaamse Gewest over die 6 percent BTW op een bepaald ogenblik in twijfel wordt getrokken. Ik heb hier geen begrip voor en hoop dat we ons gelijk kunnen halen bij de rechtbank.

Minister Kris Peeters: Er bestaat inderdaad een betwisting tussen de Belgische Staat enerzijds en het Vlaamse Gewest en Aquafin over de aangehaalde periodes. Voor de periode van 1 september 1996 tot 30 september 2001 factureerde Aquafin aan 6 percent BTW. De BTW-administratie eiste op een bepaald ogenblik dat 21 percent BTW moest worden betaald en heeft een navordering gedaan voor een bedrag van 189 miljoen euro. Inclusief intresten en kosten bedraagt deze vordering per einde 2004, 278.169.047 euro. Tijdens vorige legislatuur heeft minister Van Mechelen hiertegen een rechtszaak aangespannen. De eerste rechtsdag, dat betekent de inleiding, aangaande deze betwisting, werd bepaald op 1 juni 2005.

Voor de tweede periode, namelijk van 1 oktober 2001 tot 31 december 2004 heeft Aquafin gefactureerd aan 21 percent maar heeft het Vlaamse Gewest aan 6 percent gebudgetteerd, waardoor een betalingsachterstand gegenereerd werd. Het tekort wordt door Aquafin gefinancierd. Aquafin stelt een tegenvordering in voor het verschil tussen 6 en 21 percent, 15 percent dus, die door de BTW-administratie moet worden terugbetaald in geval van een uitspraak in het voordeel van het Vlaamse Gewest. Het bedrag aan tegenvorderingen van Aquafin inzake het BTW-verschil, met inbegrip van de wettelijke interesten, bedraagt per einde 2004, 167.872.618 euro.

Het Vlaamse Gewest heeft er zich ten aanzien van de NV Aquafin toe verbonden deze bedragen aan Aquafin te vergoeden, conform de overeenkomst

van 26 april 2002, in de mate dat deze bedragen definitief verschuldigd blijken ingevolge een rechterlijke uitspraak. Dit gebeurt op voorwaarde dat Aquafin de belangen van het Vlaamse Gewest als ‘goede huisvader’ behartigt, en het teveel aan BTW terugvordert aan wettelijke Interessen, in het voordeel van het Vlaamse Gewest.

Er is al heel veel gezegd en geschreven over het gewekte vertrouwen en de gemaakte afspraken. Alles is maar definitief als er een uitspraak is van de rechtbank. Het is de vraag of daarna al dan niet in beroep wordt gegaan, dus de duidelijkheid zal niet voor morgen zijn.

Mijnheer Van Dijk, ik ga ervan uit dat ik groten-deels heb geantwoord op uw tweede vraag, en ook de voorzitter heeft een uiteenzetting gehouden over de monopoliepositie.

De Europese Commissie moet duidelijkheid scheppen over het arrest inzake de Duitse stad Halle. Ik ben heel voorzichtig over de manier waarop we de volgende maanden een en ander zullen realiseren. Het is evident dat er geld mee is gemoeid. Het is belangrijk te onderstrepen dat het binnen bepaalde proporties kan en ook zal blijven. Ik heb al verwezen naar de staatssteun, maar ook andere elementen kunnen hier worden aangewend om de tegenpartij tot redelijkheid te brengen.

De Europese Commissie heeft geen klacht ingediend tegen de monopoliepositie van Aquafin op zich, maar tegen het niet respecteren van de procedure inzake overheidsopdrachten bij de toewijzing van de opdrachten aan de NV Aquafin. Het is voor de Commissie op zich geen probleem dat Aquafin een monopolie heeft.

Initieel was er een akkoord met de Europese Commissie om het probleem op te lossen door de zogenaamde ‘in-house’-constructie. Als het Vlaamse Gewest alle aandelen in handen heeft, is geen mededingingsprocedure nodig. Initieel werd gezegd dat het uitkopen van de privé-aandeelhouder voldoende kon zijn. Door het ‘Stadt Halle-arrest’ is de interpretatie strenger, waardoor een in-house-constructie enkel mogelijk is als de overheid voor 100 procent aandeelhouder is.

De Europese Commissie bevestigt dat standpunt, maar wil ook een algemene argumentatie over de reorganisatie van de watersector, zodat zij haar

fiat kan geven over het geheel en niet enkel over de initiële klacht over de overheidsopdrachten.

De uitkoop van de aandeelhouders zal niet ESR-matig worden aangerekend. Het zal dus niet worden toegevoegd aan de schuld van de overheid, omdat het gaat om een kapitaalparticipatie en deze participatie via de Vlaamse Milieuholding kan worden beleend. Het zal dus niet direct de begroting van het Vlaamse Gewest bezwaren.

Aanpak gemeentelijk rioleringsstelsel

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Het is duidelijk dat er nog grote inspanningen zullen moeten gebeuren om geen Europese boetes meer op te lopen en de zuiveringsgraad te halen.

Mijn vraag handelt over de projecten die de minister versneld wil aanpakken. In januari 2005 heeft de minister beslist dat 12 miljoen euro extra wordt uitgetrokken voor 46 projecten die waren geblokkeerd.

Tijdens de besprekingen van de begroting en de beleidsnota heb ik al gewezen op de hydronautstudie. Ik ben ervan overtuigd dat een hydronautstudie een belangrijke bijdrage kan leveren, maar ik wil toch een pessimistisch geluid laten horen. Ik ben niet optimistisch gestemd over de manier waarop de drinkwatermaatschappijen de gemeentelijke rioleringsstelsels overnemen.

Veel gemeenten zullen niet meer geneigd zijn een hydronautstudie uit te voeren, maar dat is nu net het belangrijkste element om een gemeentelijk rioleringsnetwerk te kunnen uitbouwen. Een dergelijke studie wijst alle knelpunten aan, geeft aan waar een gescheiden rioleringsstelsel kan komen, op welke manier een collector moet worden aangelegd en waar alternatieve afvalwaterzuiveringstechnieken mogelijk zijn. Ik denk dat de hydronautstudie de uitgangsbasis moet zijn om het rioleringsnetwerk degelijk aan te pakken. Ik heb het gevoel dat de drinkwatermaatschappijen niet staan te springen om voor elke gemeente een aparte hydronautstudie te doen. Dat is mijn grootste bekommernis.

Mijnheer de minister, wilt u in de toekomst nog andere rioleringsdossiers deblokkeren? Over welke dossiers gaat het dan?

Bent u van mening dat de procedure voor de aanbesteding moet worden vereenvoudigd, of dat de huidige procedure voldoende werkbaar is?

Het is belangrijk voor de gemeenten die niet toetreden tot een drinkwatermaatschappij, dat subsidies mogelijk zijn voor het uitvoeren van een hydronautstudie, want deze studie moet de uitgangsbasis zijn om een degelijk rioleringsnetwerk uit te bouwen.

De heer Karlos Callens: Ik denk dat er reeds middelen voor zijn ingeschreven in de begroting.

De heer Patrick Lachaert: In het regeerakkoord staat met zoveel woorden dat het niet uitvoeren van een hydronautstudie of een hydrologische studie betekent dat geen ernstig beleid wordt gevoerd. Dat is van toepassing voor zowel de gemeenten, de intercommunales als de drinkwatermaatschappijen. Ik hoop dat we dat kunnen uitvoeren, maar ik heb grote twijfels.

Ik was vroeger schepen van Openbare Werken. In mijn gemeente hebben we indertijd een hydronautstudie laten uitvoeren die 18 miljoen frank kostte. Vijf jaar geleden was dat de eerste keer dat in Vlaanderen deze studie werd gemaakt.

Voor velen is dat verloren geld, want er wordt liever gewerkt op een manier waarbij de riolering wordt vervangen als het wegdek wordt hersteld. Deze theorie is wat verlaten door de screening van de VMM en Aquafin, maar onderhuids leeft het nog bij veel gemeenten. Als er geen hydronautstudie of een degelijke gelijkaardige studie wordt uitgevoerd, op basis waarvan beleidsopties kunnen worden genomen, wordt niet goed bestuurd.

Tijdens de regeringsonderhandelingen hebben we een dag besteed aan dat probleem. Alle partijen waren het erover eens dat we dat tijdens deze legislatuur moeten proberen uitvoeren.

Het is intellectueel misleidend dat in brochures van bepaalde drinkwatermaatschappijen – een week nadat het parlement de eengemaakte waterfactuur heeft goedgekeurd – staat dat ten gevolge de beslissing van het Vlaams Parlement en de minister de maatschappijen deze taak krijgen toegewezen. Die taak kan ook door de gemeente of een intergemeentelijk samenwerkingsverband worden uitgevoerd, maar dat staat natuurlijk niet in de folder.

De maatschappijen zeggen dat zij de studie zullen doen, maar ik wil in alle objectiviteit zeggen dat geen enkele maatschappij dat kan. Ook zij moeten de studie laten maken, of personeel overnemen van Aquafin of anderen. Waarmee zijn we dan bezig? Het huiswerk wordt opnieuw gemaakt, en er zullen hier en daar kleine 'Aquafins' ontstaan. Dat is geen degelijk bestuur.

De publiciteit van de watermaatschappijen heeft me gefraspeerd. Ik begrijp dat ze hun maatschappelijk doel willen vergroten, maar ze moeten het kunnen waarmaken, en ze moeten juiste informatie meedelen.

De maatschappijen willen de gemeenten overtuigen door te zeggen dat de gemeenten zich over niets zorgen hoeven te maken. Dat is vooral van interessant voor het afkoppelingsbeleid, waarbij aan burgemeesters en schepenen wordt gezegd dat zij niet meer aan de burgers moeten melden dat de rioleringsbuizen niet meer in de beek mogen uitmonden, maar dat de mensen hun oprit moeten opbreken om aan te sluiten op de riolering. Elke gemeentelijke mandataris doet dat liefst niet, en laat het liever over aan de drinkwatermaatschappij.

Het is een intellectueel oneerlijke discussie. We hebben hier al enorm veel geld geïnvesteerd, en we hadden een beter rendement kunnen bereiken, maar door deze nevenkwesities bereiken we ons doel niet.

Mevrouw Hilde Crevits: Mevrouw Van den Eynde, u hebt het constant over hydronautstudies, maar ik denk dat het in het kader van deze bespreking nuttig is goed het onderscheid te maken tussen zoneringsplannen en hydronautstudies. Ik denk dat u soms de woorden door elkaar gebruikt.

Ik heb enkele maanden geleden een schriftelijke vraag gesteld over de modaliteiten voor de toekenning van subsidies voor hydronautstudies (*Vr. en Antw.* VI. Parl. 2004-05, 10 januari 2005 (Vr. nr. 486 CREVITS)). Toen werd aangekondigd dat subsidiëring binnenkort mogelijk zou zijn. Mijnheer de minister, ik wil graag de stand van zaken kennen. Is er al duidelijkheid? Lokale besturen zijn bereid om hierop in te gaan. Twee jaar geleden werd een omgekeerd signaal gegeven: het was niet meer nodig een hydronautstudie te doen, want de projecten zouden door de VMM worden vastgelegd.

Mijnheer de minister, u wilt de subsidies beter afstemmen op initiatieven van AWV. Voor het eerste kwartaal van 2006 is dat gebeurd. Gebeurt ook het omgekeerde? Zal AWV voor de vastgelegde projecten van 2004 en 2005 prioritair subsidies geven voor de wegenwerken? Ik denk dat er daar ook enkele knelpunten zijn.

Mijnheer de voorzitter, ik steun uw opmerking. De VMW gaat bij de gemeenten langs met een zeer aantrekkelijk voorstel. Gemeenten worden ervan overtuigd om het beleid uit handen te geven. Ik denk dat we het signaal moeten geven dat het voorbarig is dat te doen. Het is nog niet duidelijk welke gemeentelijke investeringen nog moeten gebeuren, waar het overslagpunt ligt of wat de precieze kosten zijn in de toekomst. De werkwijze die momenteel wordt gehanteerd, baart me zorgen.

De heer Karlos Callens: Deze aangelegenheid is uitgebreid besproken in onze gemeente. Wij zijn van plan die hydronautstudie te laten uitvoeren door een studiebureau. Wanneer we de totale kostprijs kennen van de infrastructuurwerken die we mogelijk moeten laten uitvoeren, gaan we berekenen welke toeslag nu de juiste is, zodat we over een langere termijn, van dertig jaar bijvoorbeeld, het bedrag, dat we kennen door de hydronautstudie, grotendeels kunnen dekken. Dan gaat het over de toeslagen bij de waterrekening.

Mijnheer de minister, verschillende gemeenten zullen daarom geen toeslag aanrekenen vóór de gemeenteraadsverkiezingen van 2006. Ik denk dat onze gemeente niet de enige is. De meeste gemeenten zullen dat niet doen. Eerst moet die studie worden gemaakt en daarna, na 2006, kan worden bekeken welke bijdrage er wordt gevraagd.

De heer Patrick Lachaert: In mijn gemeente zijn er 27 beleidsopties, met een kostprijs van 780 miljoen euro, natuurlijk in een meerjarenprogramma.

De heer Erik Matthijs: Ik volg de redenering van de voorzitter. Hij is een groot pleitbezorger van een hydronautstudie en we hebben hem terzake ook gevolgd in de regeringsonderhandelingen.

Mevrouw Van den Eynde, uiteindelijk is en blijft een hydronautstudie belangrijk voor steden en gemeenten. Tenslotte zijn het niet de drinkwatermaatschappijen die de rekening zullen betalen van

de rioleringsinfrastructuur. De gemeenten zullen dit doen. Dus hoe efficiënter dit gebeurt, op basis van een grondige hydronautstudie, hoe minder het de gemeenten zal kosten. Uw redenering klopt dus niet.

De heer Jos Bex: Ik veronderstel dat dit niet de laatste discussie is gewijd aan dit onderwerp en dit document, maar ik zou nog enkele bijkomende vragen aan de minister willen stellen. We hebben niet alleen afgesproken dat de watermaatschappijen een saneringsverantwoordelijkheid krijgen, maar door middel van een amendement werden daar ook ecologische opdrachten aan gekoppeld. Uw document en toelichting zeggen daar niets over. Dat is opvallend. Het valt me ook op dat, wanneer de drinkwatermaatschappijen de gemeenten ervan proberen te overtuigen aan te sluiten, ze het wel hebben over die saneringsplicht, maar nergens over de ecologische aspecten, zoals de afkoppeling van het regenwater. Het ware niet slecht dat het kabinet aan al degenen die nu proberen de gemeenten te overtuigen, vraagt dat ze ook die aspecten wat meer zouden benadrukken, ook in hun teksten.

Wat de BTW-regeling betreft, bestaat er nog steeds onzekerheid over de toepasbaarheid van de afspraken – inzake de BTW-voet van 6 percent – in de vier voorziene gevallen waarmee de gemeenten zullen kunnen werken. Dan denk ik vooral aan de marktbevraging. Er is geen zekerheid dat daar ook die regel van 6 percent kan worden toegepast.

Inzake de afbakening van zuiveringszones, zowel gemeentelijk als bovengemeentelijk, wordt in het document gewag gemaakt van einde 2005. Op de enkele jaren dat ik hier zetel, heb ik misschien al acht data horen vermelden als antwoord op de vraag wanneer dit zou worden geregeld. Onder tussen moeten we als gemeentebestuur bouwvergunningen geven. We zeggen aan de mensen dat op een bepaalde plaats een riolering komt en vervolgens wordt het project dan weer uitgesteld, met heel veel onzekerheid als gevolg.

Ik ga ervan uit dat u nu de timing zult respecteren en dat alle gemeenten hun plan zullen krijgen. Ik ga er echter ook van uit dat ze niet allemaal in december 2005 klaar zullen zijn. Misschien zijn er nu al enkele klaar. Waarom kunnen geen onderdelen van de afbakening, naargelang ze zijn afge-

rond, reeds aan de gemeente worden doorgegeven, bijvoorbeeld per bekkengebied of provincie?

Over de verkoop van aandelen bij Aquafin circuleren allerhande cijfers en geruchten. Ik hoor dat de verkoop van aandelen wel eens zou kunnen terechtkomen in constructies die zich in de toekomst gaan bezighouden met onze watervoorziening en tegelijk met de sanering van het afvalwater. Dat betekent dat de drinkwatermaatschappijen of die nieuwe constructies ofwel al geld hebben – wat heel goed is, dan beschikken ze al over een reserve – ofwel geld zullen moeten lenen om die aandelen te kopen. In dat laatste geval zal de waterconsument deze operatie betalen.

Ik zou er graag zeker van zijn dat het niet weer de consument is die bovenop de waterprijs die saneringsprijs zal moeten betalen. In mijn gemeente hebben we berekend dat, indien we die toelage of dat supplementaire belastinggeld aanrekenen, die bijdrage niet zal volstaan om het stelsel degelijk te onderhouden. Dan zijn er zelfs nog geen riolerings aangelegd.

Minister Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, eerst en vooral wil ik er mevrouw Van den Eynde op wijzen dat er met betrekking tot de voornoemde 46 dossiers geen 12 miljoen euro extra werd vrijgemaakt. Het gaat wel over 12 miljoen euro, maar dat is geen extra geld. In die dossiers had men het recht op subsidies verloren omdat de procedure niet was gevolgd. Rekening houdend met een aantal verzachtende omstandigheden, hebben we ervoor gezorgd dat ze toch nog een subsidie konden krijgen. Het gaat over dossiers die ressorteren onder het subsidiebesluit van 30 maart 1996, gewijzigd bij besluit van 23 maart 1999, en die op het moment van de vaststelling van de feiten nog niet afgewezen waren, en waarvoor de vastgelegde kredieten dan ook nog niet geschrapt waren.

Momenteel lopen er nog heel wat dossiers onder het besluit van 1996 of 1999, waardoor moeilijk kan worden vastgesteld in welke mate de mogelijkheid bestaat dat er nog dergelijke dossiers zijn waarvoor de procedure van het besluit werd overtreden. Het is dan ook moeilijk om in te schatten in welke mate gelijkaardige regularisaties in de toekomst kunnen worden doorgevoerd. We proberen echter alles recht te zetten wat kan worden rechtgezet binnen het wettelijke kader.

Belangrijk is dat momenteel door mijn administratie wordt onderzocht in welke mate de bovenstaande problematiek kan worden opgelost door eventuele aanpassingen van de subsidieprocedure in het huidige besluit. Bij de opmaak van een aangepast subsidiebesluit zal dan ook maximaal worden getracht de problemen met betrekking tot de afstemming van de projecttermijnen op de procedure van het besluit op te vangen.

Aan de administratie werd de opdracht gegeven een wijziging van het subsidiebesluit voor te bereiden. Een eerste aanpassing van het subsidiebesluit zal vooral de afstemming op de gewestelijke stedenbouwkundige verordening van 1 oktober 2004 en de afstemming op het programmadecreet van 24 december 2004 inhouden. Een tweede fase, op iets langere termijn, zou een grondige bijsturing van het subsidiebesluit behelzen, met als voornaamste uitgangspunt het verhelpen van een aantal vastgestelde knelpunten. Het is evident dat een vereenvoudiging van de procedure daarbij moet worden overwogen.

Dan wil ik nog even ingaan op de hydronautstudie. Ik wil voorzichtig zijn, ik doe niet aan government by announcement. Zoals de voorzitter zelf al aangaf, zou de aanwezigheid van een hydronautstudie in de toekomst de subsidiëring van de rioleringsprojecten positief kunnen en moeten beïnvloeden. Dat is voorzichtig uitgedrukt. Er zal echter een evenwicht moeten worden gevonden tussen enerzijds de financiële mogelijkheden van de gemeenten om hydronautstudies uit te voeren en anderzijds het laten gelden hiervan als criterium voor de subsidiëring. Die relatie moet er zeer duidelijk zijn. Gemeenten die dergelijke studies verrichten, moeten boter bij de vis krijgen.

De heer Rudi Daems: Een aantal dossiers zijn dus geregulariseerd. Kunt u zeggen wat de onregelmatigheden dan precies inhielden? Een paar weken geleden hebben we hier een discussie gehad met de mensen van het Rekenhof. Toen werd er gezegd dat er een aantal onregelmatigheden waren vastgesteld. Het bleek te gaan over een vijftal gemeentelijke dossiers, die door de gemeente werden gegund nadat ze waren goedgekeurd door de ambtelijke commissie, maar vóór u het vastleggingsbesluit had getekend. Gaat het hier over gelijkaardige dossiers? Dan kunnen we in de toekomst nog opmerkingen van het Rekenhof verwachten, gezien hun houding in de dossiers van vorig jaar.

Minister Kris Peeters: Het ging inderdaad over gelijkaardige dossiers. Maar het betreft dossiers die te goeder trouw waren afgehandeld door de gemeenten. Dat gebeurde in combinatie met andere entiteiten, zoals Aquafin en de administratie Wegen en Verkeer. De gemeenten moesten mee. Er restte geen andere keuze dan de zaken recht te zetten.

De heer Erik Matthijs: Het is ook zo dat de gouverneur zijn toestemming nog niet had gegeven. Het is een complexe procedure.

Minister Kris Peeters: Met de aanbesteding en de aanbestedingsdatum was, heel strikt genomen, niet helemaal het subsidiebesluit gevolgd.

Rioolbonus

Mevrouw Stern Demeulenaere: De minister zou overwegen de rioleringsinspanningen als criterium te nemen bij het afsluiten van de milieubeleids-overeenkomsten, of zelfs als criterium bij de verdeling van het geld van het Gemeentefonds. Mijnheer de minister, past die idee van een rioolbonus in het regeerakkoord? Daarin staat gestipuleerd dat er in toepassing van het subsidiariteitsbeginsel een maximale overdracht van de bevoegdheden moet zijn. We moeten daar voorzichtig mee zijn. Hoe zal dat in zijn werk gaan? U sprak over de koppeling aan het Gemeentefonds. Hebt u al overleg gepleegd met de daarvoor bevoegde minister?

Er zijn grote verschillen tussen de gemeenten qua geleverde inspanningen. Worden de gemeenten die weinig inspanningen hebben geleverd, en nu alsnog heel veel doen, eigenlijk niet bevoordeeld tegenover gemeenten die wel al grote inspanningen hebben gedaan? In het verleden is het op verschillende terreinen voorgekomen dat degenen die veel werk geleverd hebben, daar uiteindelijk de dupe van zijn. Zoiets kan niet. De gemeenten die al veel inspanningen hebben geleverd, moeten daar ook voor beloond worden, en niet omgekeerd.

Is dit alleen nog maar een idee, of is er al meer duidelijkheid over? Denkt u op dit spoor verder te gaan?

Minister Kris Peeters: Het idee is hopelijk heel helder, maar het is nog niet verder geconcretiseerd. Het is mijns inziens wel in overeenstemming met het regeerakkoord. We willen de gemeentelijke

autonomie maximaal respecteren. Tenzij me iets ontgaat, zie ik niet dat dit zou ingaan tegen het subsidiariteitsbeginsel dat terecht heel uitdrukkelijk in het regeerakkoord is opgenomen.

Ik heb er de bevoegde minister al wel over aangesproken, maar nog niet met hem van gedachten gewisseld. Nu het Gemeentedecreet aangenomen is, kan ik ook hierover met mijn collega bevoegd voor de gemeenten overleggen. Hij heeft er inderdaad een belangrijke rol in te spelen, zeker voor wat betreft het Gemeentefonds.

Er is inderdaad een grote verscheidenheid in de rioleringsgraad van de verschillende gemeenten. Het is evident dat de gemeenten die in het verleden al inspanningen hebben gedaan, gerespecteerd, en in de mate van het mogelijke geresponsabiliseerd moeten worden. Ze mogen niet bestraft worden voor de zware inspanningen die ze in het verleden hebben gedaan. Er zijn nog andere mogelijkheden om de gemeenten te honoreren, maar die ideeën kan ik nu niet hier uiteenzetten. Ik wil dit echter zeker niet veronachtzamen, en het is goed dat u me nogmaals aan het belang ervan herinnert.

Het heeft altijd ook te maken met budgetten. In de meeste gevallen moeten we ook een evaluatie doen. Aansturing via een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten is ook een mogelijkheid, omdat we zo, naast de bestaande subsidies, nog een financiële stimulans kunnen inbouwen.

Kortom, dit is een idee, waarover nog geen overleg is gepleegd. Ik hou bij het verder concretiseren ervan rekening met uw opmerking dat de gemeenten die al investeringen hebben gedaan, niet volledig in de kou mogen blijven staan.

Installaties voor individuele behandeling van afvalwater

Mevrouw Hilde Crevits: Ik zou willen ingaan op punt 8 van de rondgedeelde nota van de minister over de afbakening van de zuiveringszones.

Mijnheer de minister, in de samenwerkingsovereenkomsten werd in de rubriek Water bepaald dat de gemeenten een subsidiereglement moeten opstellen om een installatie voor individuele behandeling van afvalwater (IBA) te plaatsen.

Een stuk van de investering kan dan gerecupeerd worden van de Vlaamse overheid.

We zitten nu echter in een dubbelzinnige situatie. De zoneringsplannen bestaan nog niet, maar er zijn wel al ontwerpzoneringsplannen. Daarin kunnen we vaststellen dat er op termijn een grote verschuiving zou kunnen gebeuren. Veel van de huidige C-zones zouden B- of A-zones kunnen worden. De verplichting en de gemeentelijke subsidiereglementen om een IBA te plaatsen, bestaan nog steeds. Het probleem is dat individuele burgers verplicht worden een IBA te plaatsen, terwijl het mogelijk is dat ze binnen korte tijd in een A-zone wonen.

Kunt u voorzien in een overgangsregeling? Moeten de gemeenten de mensen verplichten een IBA te plaatsen, gelet op het feit dat er een gemeentelijk reglement bestaat? Zou het niet beter zijn de boot af te houden in de zones waar de gemeenten kunnen motiveren dat er een kans bestaat dat ze later A-zones zullen worden? Misschien zijn er daar andere oplossingen mogelijk.

Als de C-zone inderdaad een A-zone wordt, dan is de plaatsing van een IBA volkomen overbodig geweest. Het is immers de bedoeling dat er zo veel mogelijk water naar de riolering gaat en dat het oppervlaktewater zo veel mogelijk afzonderlijk wordt afgevoerd. Het louter plaatsen van een IBA waar al het water in terechtkomt, is daar geen oplossing.

De heer Patrick Lachaert: Via Aquafin, en ik veronderstel ook de VMM, is over die afbakening een voorstel geformuleerd aan een aantal pilootgemeenten, waaronder mijn gemeente. Daar was veel huiswerk aan, want er moesten een aantal onvolkomenheden worden rechtgezet. Ergens werd er zelfs geen rekening gehouden met een stuk autostrade. De gemeenten werd gevraagd dat te onderzoeken, en er hun ideeën over te geven.

De enige grote vraag is of er nog riolering wordt aangelegd of niet. De rest is naast de kwestie. Ofwel komt ze er, ofwel komt ze er niet.

Een aantal gemeenten hebben dat huiswerk gemaakt. Dat was niet gemakkelijk. Er kruipt tijd in, het vraagt een inspanning, er zijn personeelsleden voor nodig die dat aankunnen en er is een hydronautstudie voor nodig. Daar komt het altijd

op neer. Andere gemeenten hebben een laconiek briefje geschreven naar de VMM om te laten weten dat ze daar geen tijd of zin voor hadden. Dat is wel erg triest.

Nochtans is het mogelijk na die oefening tot een behoorlijk resultaat te komen. Als dat in één gemeente kan, dan moet het in de 307 andere gemeenten ook kunnen, tenminste als ze die inspanning willen doen. Ik pleit er dus voor die oefening wel degelijk te doen, en dan aan die gemeenten toe te laten verder te gaan. Anders kan er niet op een ernstige manier gewerkt worden, en blijft het symptoombestrijding.

Minister Kris Peeters: Er zou verwarring kunnen ontstaan tussen die plannen, zoals de hydronautstudie, de zoneringsplannen, enzovoort. De zoneringsplannen geven aan waar er collectief gezuiverd zal worden en waar er individueel gezuiverd moet worden. De vraag is dan of er een riolering komt, dan wel of er een IBA geplaatst moet worden. Dat moet voor rechtszekerheid zorgen voor de burgers en de bedrijven.

Er wordt een scheidingslijn gedefinieerd tussen gemeentelijke en bovengemeentelijke verantwoordelijkheid, zodat duidelijk is wie welk stuk voor zijn rekening moet nemen. De hydronautmodellering betreft het fysische aspect welke riolering van welke dimensie waar moet komen. Dat zijn drie verschillende zaken die niet door elkaar mogen worden gehaald.

De rechtsonzekerheid waarover u het hebt, bestaat nu nog, maar de Vlarew-wetgeving bestaat al sinds 1995. De zuiveringszones zijn dan ook al 10 jaar dynamisch. We hebben nu beslist daar paal en perk aan te stellen. Tegen eind 2005 moet een gebiedsdekkende kaart voor Vlaanderen beschikbaar zijn.

Het is de bedoeling met de inspanning die nu geleverd wordt, het materiaal ter beschikking te stellen en wettelijk te verankeren, zonder nog in een overgangsregeling te voorzien. Als er echter problemen zijn in specifieke gevallen, dan kunnen die bekeken worden en kan er een passende oplossing gezocht worden.

Mevrouw Hilde Crevits: De gemeentelijke subsidiereglementen zijn pas onlangs opgesteld, omdat dat bepaald was in de samenwerkingsovereen-

komst. De verplichting bestaat inderdaad al lang, maar het werd oogluikend toegelaten dat ze niet werd toegepast. Nu worden er subsidies gevraagd om IBA's te plaatsen, terwijl de kaarten beloofd zijn tegen het einde van 2005. Het is dus nu het moment om in een overgangsregeling te voorzien. Eens de onzekerheid opgelost is, kunnen we verder met de IBA's.

Nu wordt er gediscussieerd over complete wijken die eventueel riolering zouden kunnen krijgen. In bepaalde wijken wordt nu gebouwd, en de bewoners moeten er een IBA plaatsen. Ze doen dat, want ze krijgen er langs twee kanalen subsidies voor. Nochtans zouden die IBA's overbodig kunnen worden. Daarom mijn vraag om voor dat ene jaar een overgangsregeling op te stellen, die eventueel alleen geldt mits een motivering van de gemeente. Het probleem stelt zich nu, want het Vlaamse Gewest geeft er nu subsidies voor.

Minister Kris Peeters: We zullen het probleem nader bekijken.

I.3. Voortzetting van de gedachtewisseling (vergadering van 24 maart 2005)

In de middagvergadering van 17 maart 2005 organiseerde de commissie een hoorzitting met vertegenwoordigers van de VMM en Aquafin (zie deel II van dit verslag). In de vergadering van 24 maart 2005 antwoordt de minister nog op vragen die door de heer Jos Bex in de vergadering van 17 maart 2005 werden gesteld.

De heer Kris Peeters: Ik had begrepen dat de vergadering van vorige week een aantal zaken heeft opgehelderd en dat de verspreide nota heel wat vragen heeft beantwoord. De heer Bex had echter nog een aantal vragen die ik nu zal proberen te beantwoorden.

Ten eerste werd de vraag gesteld naar de in het programmadecreet opgenomen saneringsverantwoordelijkheid van de watermaatschappijen waaraan door middel van een amendement ook ecologische opdrachten werden gekoppeld. Volgens de heer Bex werd in het document daar weinig of niets over gezegd. Ik ben het ermee eens dat de gemeentelijke saneringsplicht van de drinkwatermaatschappijen verder gaat dan enkel het aanleggen of onderhouden van de riolering. Deze opdracht moet inderdaad gepaard gaan met vol-

doende aandacht voor het scheiden van afvalwater en hemelwater en het infiltreren en/of hergebruiken van dit regenwater, dit zowel op het openbare als op het private domein.

In uitvoering van het aangenomen subamendement bij het programmadecreet (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-05, nr. 124/6) wordt momenteel door mijn administratie een voorstel uitgewerkt ter invulling van de nadere regels met betrekking tot de saneringsverplichting en de openbardienstverplichtingen van de drinkwatermaatschappijen. Dit voorstel zal moeten afgestemd worden op de wettelijke verankering van de zonering en de ermee gepaard gaande lozingsvoorwaarden en hemelwateraanpak. Als ik de vraag van de heer Bex begrijp als een vraag of de plichten van de drinkwatermaatschappijen verder reiken dan de saneringsplicht, dan kan ik dat beaamen. De nadere regels worden nu verder door de administratie uitgewerkt. Op die manier hoop ik op aan de bezorgdheid en vragen tegemoet te komen.

Een tweede vraag handelde over de BTW-regeling en de onzekerheid die dit meebrengt voor de gemeenten. Wat betreft de toepassing van het verlaagd BTW-tarief van 6% op de door de drinkwatermaatschappijen doorgerekende saneringsbijdrage, hierover gaf federaal minister Reynders op 4 januari 2005 zijn principieel akkoord. Dat staat trouwens ook in de rondgedeelde nota. De administratieve afhandeling wordt op dit moment nog gefinaliseerd. Belangrijker nog is dat de drinkwatermaatschappijen ondertussen in overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) bezig zijn met het maken van ontwerp-modelovereenkomsten die, binnen het kader van de BTW-wetgeving, in de verschillende mogelijkheden voorziet waarvan de gemeenten gebruik kunnen maken om te kunnen genieten van het verlaagd BTW-tarief. De VVSG lijkt me hierbij de meest geschikte partner te zijn. Als minister kan en mag ik mij niet begeven op het terrein van de maximale fiscale optimalisatie.

Ten derde was er de problematiek van de concrete afbakening, zowel gemeentelijk als bovengemeentelijk, in zuiveringszones. Ik meen dat hierover voldoende duidelijkheid wordt verschaft in het verspreide document en wil nogmaals onderstrepen dat de zoneringsplannen voor alle gemeenten zullen zijn opgemaakt tegen het einde van 2005. In de loop van 2005 zullen de plannen systema-

tisch voorgelegd worden aan de gemeenten. Zodra een bepaald zoneringsplan volledig klaar is, wordt dit aan de betreffende gemeente voorgelegd. Om de zoneringsplannen kracht van wet te geven zal ook het wetgevend kader, met inbegrip van Vlarem II moeten worden aangepast. Ik heb mijn administratie de opdracht gegeven deze aanpassing voor te bereiden, eveneens tegen einde 2005.

Een vierde element waarover de heer Bex bezorgd is, houdt verband met de financiering van de aankoop door de watermaatschappijen van aandelen van Aquafin. Hij is bezorgd dat de watermaatschappijen hiervoor geld zullen moeten lenen en de factuur hiervoor doorrekenen aan de consument. Ook hier is een gedeeltelijk antwoord verstrekt in de rondgedeelde nota. Het probleem stelt zich nog niet, maar ik deel de bezorgdheid dat de abonnee of consument niet het slachtoffer mag worden van een abnormaal hoge financieringskost voor de eventuele overname van de aandelen. Mocht dit het eindresultaat zijn van deze operatie, dan ben ik de eerste die in deze commissie en de plenaire vergadering ter verantwoording zal worden geroepen.

De heer Jos Bex: Het kan nodig blijken om nog een beperkte wijziging door te voeren aan de tekst van het programmadecreet. De ecologische aspecten verbonden aan de saneringsplicht van de watermaatschappijen komen niet duidelijk tot uiting in de tekst. Mijn bekommernis groeide na de vaststelling dat in alle mededelingen die naar de gemeenten worden gestuurd, er alleen sprake is van die saneringsplicht en de rest buiten beschouwing wordt gelaten.

De heer Kris Peeters: Ten gronde is er volgens mij geen onduidelijkheid. De vraag is dan ook of het echt nodig is de tekst van het decreet te wijzigen. Het belangrijkste is dat het beleid op het veld wordt uitgevoerd zoals we het hier hebben omschreven. Ik zal nagaan of het nodig is om de communicatie aan te passen. Mocht de tekst moeten aangepast worden, zullen we dat uiteraard doen.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Volgens mij ontbreken er twee zaken in de nota van de minister. Ten eerste is er het afkoppelingsbeleid. In zijn beleidsnota schrijft de minister dat hij deze problematiek ernstig wil aanpakken, maar dit komt niet aan bod in de tekst die vorige vergadering werd rondgedeeled.

Een tweede punt dat ontbreekt heeft te maken met de drinkwatervoorziening. Tijdens de vorige legislatuur werd gesproken over drinkwatermeters die overal zouden worden geplaatst. Vooral in de Antwerpse regio stelt zich een probleem: de drinkwatermaatschappij AWW beschikt nog niet over dergelijke drinkwatermeters. Verontruste burgers hebben hierover reeds meerdere brieven aan de minister gericht. Zo zijn er bijvoorbeeld oude huizen waar de drinkwatermeter niet kan geplaatst worden omdat ze daartoe niet zijn uitgerust. Er wordt dan voor de watervoorziening een kostprijsberekening gemaakt die helemaal niet overeenstemt met het werkelijke verbruik.

De heer Kris Peeters: De nota handelt uiteraard maar tot een bepaalde periode. Ondertussen wordt volop gewerkt aan de actualisering van de omzendbrief inzake het afkoppelingsbeleid. Dit heeft inderdaad een effect op het onderwerp dat hier wordt besproken. Maar niet alles kan in één nota worden verwerkt. Zodra de besprekingen over de omzendbrief rond het afkoppelingsbeleid zijn afgerond, kan hierover worden gecommuniceerd. Ik kon daar in deze nota nog niet uitgebreid op ingaan.

Wat het Antwerps probleem betreft, stel ik voor dat u daarover een schriftelijke vraag stelt, zodat ik met kennis van zaken kan antwoorden.

De heer Rudi Daems: Ik vind het jammer dat de aanbevelingen van het Rekenhof van begin 2005 (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 37/1*) niet opnieuw kunnen besproken worden in de actuele context. Dat was trouwens de bedoeling naar aanleiding van de presentatie van dat rapport.

Als ik de vertegenwoordigers van Aquafin en VMM goed begrepen heb, dan zijn de drinkwatermaatschappijen zich aan het reorganiseren sinds de goedkeuring van de reorganisatie van de watersector in het programmadecreet. Dat is goed, maar wat mij verontrust is dat Aquafin bezig is met de markt te veroveren – zowel de markt in de richting van de gemeenten, als de markt richting drinkwatermaatschappijen – zonder dat er een voldoende duidelijk kader is waarbinnen Aquafin kan opereren. Ik verwijs naar de opmerkingen van de heer Bex over de openbaredienstverplichtingen van de watermaatschappijen. De VMM merkte fijntjes op dat de decreettekst zegt dat de drinkwatermaatschappijen openbare diensverplichtingen kunnen krijgen. Ik hoor nu van de minister

dat hij bezig is met het uitvoeringsbesluit. Dat is goed nieuws, maar ik meen dat het noodzakelijk is dat de drinkwatermaatschappijen en Aquafin snel weten waar ze aan toe zijn, vooraleer de markt verder wordt ingevuld.

Een tweede punt dat ik heb opgemerkt is dat de reguleringsinstantie, die zich in de schoot van de VMM bevindt, nog niet effectief op het terrein bezig is. De kans bestaat dat zo een aantal economische en ecologische reguleringen overbodig zullen blijken omdat een en ander ondertussen al via overeenkomsten is beklonken en gebetonneerd. Ingrijpen wordt dan onmogelijk.

Een derde opmerking betreft het feit dat de gemeenten en het Vlaamse Gewest de hete aardappel naar elkaar doorschuiven. De VMM verwijt gemeenten dat zij teveel dossiers op de tafel van het Vlaamse Gewest leggen, terwijl omgekeerd de gemeenten stellen dat ze vele jaren op de goedkeuring moeten wachten, waardoor zij de projecten niet op de meerjarenbegroting kunnen inschrijven. Er is ook kritiek van het Vlaamse Gewest op de te lakse houding van de gemeenten inzake toezicht op de aansluitingsgraad van de riolering, afkoppelingsbeleid en dergelijke meer. Ik vraag me af of er geen nood is aan de invulling van die controlefunctie. Ik meen dat er hier een rol is weggelegd voor de drinkwaterbedrijven, zoals bijvoorbeeld toezien op de naleving van de stedenbouwkundige verordening, op het uitvoeren van afkoppeling en op de aansluiting(sgraad) van rioleringen.

Het is positief dat de zoneringsplannen tegen eind 2005 zullen worden afgerond. Ik wil de suggestie doen om de plannen die al klaar zijn aan de gemeenten door te sturen zodat zij al aan de slag kunnen. Ik stel mij wel vragen bij het voornemen van de minister om Vlarem aan te passen. Gaat het dan over de onderlinge afstemming van de procedures? Indien die ontwerp-zoneringsplannen eind 2005 klaar zijn, duurt het nog ongeveer anderhalf jaar vooraleer ze kracht van wet hebben; er moet immers nog een hele procedure worden gevolgd: openbaar onderzoek, goedkeuring door de gemeente, VMM, minister enzovoort. Is het niet mogelijk om die zoneringsplannen te integreren in het openbaar onderzoek van de deelbekkenbeheersplannen. Het levert niet alleen tijds-winst op maar bovendien wordt er een verband gelegd tussen de waterketen en het watersysteem.

Tot slot heb ik nog vragen bij de toekomst en het statuut van Aquafin. De minister heeft aangekon-

digd dat het Vlaamse Gewest, Severn Trent en de institutionele beleggers gaat uitkopen, dus Aquafin gaat nationaliseren, als ik dat zo mag stellen. Is dit een vaststaand gegeven voor de toekomst of denkt de minister eraan om binnen enkele jaren opnieuw naar een gehele of gedeeltelijke privatisering van Aquafin te gaan?

De heer Kris Peeters: De elementen die de heer Daems aanhaalt, zijn interessant maar een aantal vragen worden beantwoord in de nota en andere maatregelen zijn nog in voorbereiding. Als ik terugkijk op wat de Vlaamse Regering de laatste acht maanden reeds heeft verwezenlijkt, ben ik heel blij dat we die weg al hebben afgelegd. Er wordt in dit dossier gestadig voortgewerkt. De aanpassingen aan Vlarem II gaan in de richting zoals door de heer Daems aangehaald.

Wat misschien niet uitdrukkelijk in de nota staat, maar wel in de nota die op 17 september 2004 werd voorgelegd aan de Vlaamse Regering, is dat het mededingingsprobleem moet worden opgelost. Er is de afspraak dat de aandelen van Aquafin maximum na drie jaar opnieuw worden aangeboden aan de markt indien er hiervoor interesse is. Ik kan natuurlijk de interesse van de markt niet voorspellen.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, ik pleit ervoor nog een uitgebreide gedachtewisseling te houden op basis van wat naar voren kwam uit de hoorzittingen met de VMM en Aquafin. Er werden toen ook politieke vragen gesteld waarvoor de vertegenwoordigers van VMM en Aquafin verwezen naar de minister. Dit is de eerste kans om de minister hierover te bevragen maar de tijd ontbreekt blijkbaar. Ik had ook een lijst met vragen die niet beantwoord worden in de nota die door de minister werd overhandigd. Het is trouwens pas vorige week dat we die nota ter inzage hebben gekregen.

De heer Erik Matthijs: Ik begrijp de heer Daems niet goed. De conclusies van het Rekenhof over de periode 1999-2003 zijn duidelijk. Er is een onduidelijke taakverdeling, de planning is onafgewerkt, er is een probleem met de gemeentelijke autonomie en een probleem met de financiën. De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed en de Vlaamse Regering moet daaruit nu de nodige conclusies trekken. Het was niet de bedoeling om daarover vandaag nog een debat te openen. Dat is althans

mijn aanvoelen. Ik ben bereid om daarover na het paasreces verder te debatteren maar dan zou het goed zijn dat wij eerst een kopie ontvangen van het ontwerp-verslag.

De heer Bart Martens: Het rapport van het Rekenhof is inderdaad zeer waardevol, maar daar moeten natuurlijk beleidsgevolgen aan gegeven worden. Als commissieleden mogen wij daar gerust ons licht over laten schijnen. Vandaar stel ik voor om de gedachtewisseling voort te zetten na de paasvakantie.

De heer Frans Wymeersch, waarnemend voorzitter: We moeten de gedachtewisseling afsluiten om de andere punten van de agenda af te ronden. Ik stel echter voor om het debat te heropenen na het paasreces.

I.4. Afrondende bespreking (vergadering van 4 mei 2005)

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Op verzoek van enkele leden houden we nu een afrondende gedachtewisseling met de minister over het gemeentelijke en bovengemeentelijke waterzuiveringsbeleid. Of deze gedachtewisseling zal uitmonden in een voorstel van resolutie, moet nagegaan worden aan de hand van het definitieve verslag. In elk geval zal het probleem op het einde van dit jaar opnieuw in deze commissie besproken worden, omdat we dan zullen weten hoe de integratie van de waterfactuur verloopt.

De heer Bart Martens: Naar aanleiding van het rapport van het Rekenhof, de al gevoerde discussie en de nota van de minister wil ik graag een aantal opmerkingen en aanbevelingen formuleren, in de eerste plaats over de opmaak van de zoneringsplannen. In het regeerakkoord staat aangekondigd dat die er einde 2005 zullen zijn. Daar is ook nood aan: de gemeentebesturen en de individuele burgers willen weten waar het afvalwater collectief zal worden ingezameld en waar de burgers bij (ver)nieuwbouw verplicht worden tot individuele afvalwaterzuivering. Uit de nota van de minister blijkt dat eind dit jaar de voorontwerpplannen kunnen verwacht worden. Maar als we de Vlaem-procedure volgen, dan duurt het nog eens 390 dagen voor die plannen hun beslag krijgen. Zo lang kunnen de burgers niet wachten om definitieve zekerheid te krijgen over waar in Vlaande-

ren al dan niet rioleringen komen. Ik dring daarom aan op een sterk vereenvoudigde procedure die, op basis van transparante, objectieve criteria en binnen een redelijke termijn vastlegt waar collectief afvalwater zal worden ingezameld. Ook de heer Daems heeft reeds opmerkingen in die zin gemaakt. We moeten nagaan in hoeverre die procedure niet kan ingepast worden in de procedure rond de opmaak van de deelbekkenbeheersplannen; het openbaar onderzoek zou hiermee bijvoorbeeld kunnen samenvallen.

Als die zoneringsplannen klaar zijn, weten we wel waar het afvalwater collectief zal worden ingezameld en waar individueel zal gezuiverd worden, maar niet hoe zal worden ingezameld en gerioleerd – met welke rioleringsystemen – en welke projecten bij prioriteit moeten worden uitgevoerd. Ik dring er op aan dat de minister snel werk maakt van objectieve criteria en regels voor die zones waar er een verplichte afkoppeling zal zijn. Op basis daarvan kan dan eenduidig de zone worden afgebakend voor volledig gescheiden rioleringen, in de eerste plaats voor de gebieden waar nog rioleringen moeten komen maar ook voor die gebieden waar de riolering wordt vervangen. Dan weten de burgers die in een dergelijke zone wonen dat ze hun regenwater volledig zullen moeten afkoppelen en dat ze in een volledig gescheiden systeem moeten voorzien voor de aflevering van hun vuil afvalwater en hun schoon regenwater.

Op basis daarvan kunnen de gemeentebesturen, al dan niet in een intergemeentelijk samenwerkingsverband, werk maken van de uitvoeringsplannen, de masterplannen inzake de volgorde van de verschillende projecten of de hydronautstudies voor de gemengde of semi-gemengde stelsels. We moeten ook invulling geven aan de aanbeveling van het Rekenhof, die stelt dat een van de knelpunten vandaag is dat gemeentebesturen niet verplicht kunnen worden tot uitvoering van bepaalde rioleringswerken. Het Vlaamse Gewest kan bij het verlenen van subsidies wel sturend optreden en tal van randvoorwaarden opleggen, maar kan gemeentebesturen niet wettelijk verplichten collectief afvalwater in te zamelen in die zones die de zoneringsplannen daartoe voorbestemmen. De gemeentelijke autonomie is hier blijkbaar wat te ver doorgetrokken. Er moet nagegaan worden hoe gemeenten eventueel via de planfiguren van het decreet integraal waterbeheer kunnen verplicht

worden om binnen hun zoneringsplannen die collectieve infrastructuur binnen een bepaalde periode en methodiek te vervolledigen. Het is daarbij niet slecht om te zorgen voor een stok achter de deur, naar analogie met het afvalstoffendecreet, door het ambtshalve in de plaats treden door bijvoorbeeld de VMM, als gemeenten achter blijven in de realisatie van hun riolenstelsel.

Ik heb begrepen dat de Vlaamse Regering op 29 april 2005 een beslissing heeft genomen inzake de subsidies van het Vlaamse Gewest aan de gemeenten voor het rioleringsbeleid. De versoepeling in de rigide procedures voor vastlegging en uitkering van de subsidies is goed om een aantal vastgereden budgetten te kunnen deblokken. Maar we moeten nadenken in hoeverre we de subsidies ook niet afhankelijk kunnen maken van: de aanwezigheid van een goedgekeurd zoneringsplan; de vraag of de geplande werken stroken met de criteria voor afkoppeling; het bestaan van een goedgekeurd uitvoeringsplan, masterplan of hydronautstudie; enzovoort. Op die manier ontstaat er een betere afstemming tussen de investeringen van het gewest en die van de gemeenten. Is het ook niet nodig om subsidies te verlenen voor de afkoppeling op privé-terrein? In zones waar een 2DWA-stelstel komt, zal elke burger immers verplicht worden om zijn afvalwater en regenwater te scheiden. Dit vergt een aanzienlijke investering waardoor gemeenten terughoudend zijn om een dergelijk systeem uit te bouwen.

Het Rekenhof heeft ook vastgesteld dat er geen structurele financiering is voor het waterzuiveringsbeleid en het rioleringsbeleid. We moeten er in de eerste plaats voor zorgen dat bedrijven die lozen op het collectieve systeem de volledige kost dragen van de inzameling en de zuivering door Aquafin. Dat is nu niet zo: de Aquafinfactuur wordt nog voor een zeer groot deel uit de algemene middelen betaald en voor een zeer beperkt deel via heffingen. Ik dring er op aan dat de minister snel werk maakt van een hervorming van het heffingensysteem, die trouwens aangekondigd is in het regeerakkoord, zodat de bedrijven die lozen op het collectieve systeem de reële kosten gaan dragen. Dat is ook fair ten opzichte van die bedrijven die hun verantwoordelijkheid nemen en zelf hun afvalwater zuiveren en die al jaren geconfronteerd worden met de volledige zuiveringskosten, plus nog een regulerende heffing op de restlozing in oppervlaktewater betalen. Dit in tegenstelling tot

bedrijven die lozen op het collectief systeem waarvan de kosten gedeeltelijk worden gedragen door algemene middelen en waarvoor geen regulerende heffing op de restlozing is voorzien.

Het Vlaams Parlement heeft overigens een subamendement op het programmadecreet van 24 december 2004 aangenomen waarin staat dat de regering een uitvoeringsbesluit zal nemen om nadere regels vast te leggen inzake de verwerkbaarheid van het bedrijfsafvalwater dat nog geloosd wordt op het collectieve systeem. Is dat uitvoeringsbesluit er al?

Ook in verband met de openbardienstverplichtingen heeft het Vlaams Parlement een subamendement goedgekeurd, waardoor de regering nadere eisen kan stellen ten aanzien van een aantal sociale en ecologische openbardienstverplichtingen. De gewestelijke bijdrage, namelijk de vroegere VMM-heffing, bevatte al een aantal ecologische en sociale correcties. Wie zelf zijn afvalwater zuivert, wordt vrijgesteld van die heffing voor de bovengemeentelijke infrastructuur. Bepaalde sociale categorieën worden om sociale redenen vrijgesteld van de heffing. In het programmadecreet staat dat er nadere regels kunnen worden opgelegd voor de rioolbijdrage, maar dat is niet verplicht. Ik dring erop aan dat er snel maatregelen worden genomen opdat de mensen die om sociale of ecologische redenen vrijgesteld zijn van de bovengemeentelijke bijdrage, ook zouden worden vrijgesteld van de rioolbijdrage, voor zover die in hun gemeente wordt ingevoerd of reeds bestaat.

We wachten ook vol ongeduld op het uitvoeringsbesluit over de ecologische openbardienstverplichtingen die aan de drinkwatermaatschappijen kunnen worden opgelegd, bijvoorbeeld inzake rationeel watergebruik of infiltratie en scheiding van hemelwater. Omdat de verschillende 'rioolpoten' van de drinkwatermaatschappijen nu werk maken van hun businessplannen, is het nuttig dat ze snel duidelijkheid krijgen over de doelstellingen die aan de drinkwatermaatschappijen zullen worden opgelegd inzake waterbesparing, lekverliezen en sanering, bijvoorbeeld een minimale rioleringsgraad, een minimale zuiveringsgraad, een maximale overstortfrequentie, verplichtingen inzake de controle en de exploitatie van individuele afvalwaterbehandelingsinstallaties (IBA). Er is nog heel wat werk te doen. Het is zinvol de drinkwaterintercommunales of gemeentebesturen een taak te

geven in de controle van individuele afvalwaterbehandelingsinstallaties. Misschien kan men dergelijke installaties leasen zodat ze eigendom blijven van de gemeente of van de drinkwaterintercommunales. De burgers kunnen dan op een gemakkelijke manier een dergelijke installatie laten plaatsen en de exploitatie en de controle erop overlaten aan de drinkwaterintercommunales.

Ik heb nog een aantal juridische vraagjes. Burgers stellen me vragen waarop ik het antwoord schuldig moet blijven. Kan een rioolbijdrage ook geïnd worden bij mensen die geen riool voor hun deur zullen krijgen maar wel een drinkwaterleiding? Kan men aan de burgers een bijdrage vragen voor een dienst die hun niet wordt geleverd? Bij een nieuwbouw of een vernieuwbouw werd de burger in sommige gevallen door de vroegere Vlarem verplicht tot de bouw van een IBA. Worden ze van deze individuele plicht ontslagen nu de saneringsplicht door het programmadecreet werd overgedragen aan de drinkwaterintercommunales?

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Het is niet omdat een bepaalde taak kan worden overgedragen dat ook de verantwoordelijkheid mee verschuift. Dat moet juridisch nader worden onderzocht.

De heer Rudi Daems: Ik dank de voorzitter voor deze afrondende bespreking. Mijn fractie had daarop aangedrongen, temeer omdat er tijdens de hoorzitting met Aquafin geen vertegenwoordiger van de minister aanwezig was waardoor een aantal politieke vragen niet konden worden gesteld. Daarom wil ik het vandaag hebben over Aquafin, maar ook over de drinkwaterprijs en over de relatie tussen de integrale waterketen en het integraal waterbeleid.

Aquafin heeft zich in de uiteenzetting beperkt tot de zogenaamde geblokkeerde dossiers, de dossiers waarvoor de nodige vergunningen ontbreken of de ruimtelijke bestemmingen moet worden gewijzigd. Het ging jammer genoeg niet over de rol die Aquafin vandaag speelt in de besprekingen tussen de drinkwatermaatschappijen en de gemeenten voor de invulling van de saneringsplicht. Het risico is dat Aquafin in situaties terechtkomt waarin het tegelijkertijd rechter en partij is. Het ging ook niet over de rol die Aquafin zal spelen eens de nieuwe provinciale structuren ten volle functioneren. Ik heb de heer Matthijs zelfs horen

voorstellen om de bevoegdheid tot het verlenen van gemeentelijke rioolsubsidies op te dragen aan Aquafin.

Het ging ook niet over de verantwoordelijkheid die Aquafin vandaag draagt in de werking van de zuiveringsinstallaties en over de soms povere zuiveringsresultaten. We vinden het een positieve evolutie dat via de drinkwatermaatschappijen de link wordt gelegd met de drinkwatervoorziening. Er is ook een structurele overheidsverankering van het waterzuiveringsbeleid, zij het slechts voorlopig. We vragen aan de minister wat de toekomst zal brengen. Hij heeft zelf aangegeven dat de zogenaamde nationalisering van de waterzuivering een tijdelijke maatregel is om in orde te zijn met de Europese vereisten. Over een drietal jaar zal Aquafin dan op de markt worden gebracht, als de prijs tenminste voldoende aantrekkelijk is. Hoever zal die privatisering gaan? Is er geen risico dat men ook zal kijken naar de drinkwatermaatschappijen of naar de integrale ketenbedrijven. In dat geval begeven we ons op gevaarlijk terrein. We zitten gelukkig nog niet in de situatie van sommige ontwikkelingslanden. De ngo's hebben de voorbije jaren echter heel duidelijk aangegeven dat drinkwater en waterbeleid in publieke handen moeten blijven.

Er bestaat een risico dat Aquafin in een situatie terechtkomt waarin het tegelijkertijd rechter en partij is. Aquafin is vandaag vrij actief bezig met campagnes naar gemeenten om ook het gemeentelijk rioleringsbeheer te kunnen uitoefenen. Bestaat er geen risico op belangenvermenging, waarbij Aquafin vanuit meerdere bronnen zal worden betaald: via de bijdragen, via het rioolrecht en via eventuele externe contracten? Indertijd werd Aquafin teruggefloten, onder meer door de toenmalige gouverneur van Antwerpen. Nu sluit het een contract af met de stad Antwerpen zonder dat de wetgeving op de overheidsopdrachten in deze is gerespecteerd, althans volgens mijn informatie. Is de minister hiervan op de hoogte? Hoe staat hij hiertegenover?

Wat bedrijven betreft, staat Aquafin nu eens in voor de opvolging van procesvoering van de zuivering op het bedrijfsterrein zelf, dan weer staat het in voor de verwerking van het afvalwater van deze bedrijven, zowel inzake rendement als inzake de werking van overstorten. Enerzijds is Aquafin verantwoordelijk voor de zuivering van stedelijk

afvalwater dat mede afkomstig is van deze bedrijven en anderzijds voor het halen van rendementen op bedrijfsniveau. Het zou dus nuttig zijn inzicht te krijgen in alle initiatieven van Aquafin die niet behoren tot haar kerntaak, namelijk de uitvoering van het bovengemeentelijk investeringsprogramma.

Aquafin is ook niet ingegaan op de doelstelling om bepaalde verwijderingspercentages te halen voor haar RWZI's. In een aantal gevallen zal Aquafin daaraan niet kunnen voldoen. Daarvoor zijn er een aantal logische oorzaken, onder meer verdund afvalwater door drainage, verharde oppervlakten, aanvoer van beken, maar vooral door afval van bedrijven. Ten aanzien van de bedrijven of van de gemeenten heb ik van Aquafin geen problemen gehoord met betrekking tot de aard van het afvalwater. Als er problemen zijn, neem ik aan dat Aquafin toch zal voldoen aan de normen en de verwijderingspercentages van de Vlarew-wetgeving. Als er geen problemen zijn, is er zeker geen reden om van deze normen af te wijken. Nochtans heeft Aquafin zich in het verleden druk gemaakt over de invoering van deze verwijderingspercentages die niet haalbaar zouden zijn omdat bepaalde bedrijven de nutriëntverwijdering zouden hinderen of omdat het afvalwater te verdund is omdat sommige gemeenten een groot aantal grachten hebben aangesloten. In deze gevallen zou er geen rendement kunnen worden gegarandeerd.

Ik wil het ook hebben over de drinkwaterfactuur die in de commissie herhaaldelijk ter sprake is gekomen. De meeste commissieleden waren het eens met deze oefening, behalve dan met de wijze waarop het gebeurd is. Er waren wel enkele randvoorwaarden. Een eerste is de prijs zelf. Ik denk dat we in de toekomst te maken zullen krijgen met een sterke verhoging van de drinkwaterfactuur. De minister heeft dat recent in de media nog op een voorzichtige manier ontkend, hoewel hij bij de behandeling van het programmadecreet in de commissie heeft gezegd dat het Vlaamse Gewest zou bijpassen als de waterfactuur te sterk de hoogte zou ingaan. Is er in middelen voorzien voor het geval we naar een verdrievoudiging of een verviervoudiging van de drinkwaterprijs zouden gaan?

Op dit ogenblik moet de burger in de verschillende regio's een andere prijs betalen voor het drinkwater. Wij zijn voorstander van een eengemaakt

tarief voor de productie en de distributie van drinkwater. Wil men daar werk van maken?

Indien de rioolheffing in de toekomst wordt verhoogd, dan moet ze ecologisch gestuurd zijn. Het doorrekenen van het verbruik is volgens ons een goede aanzet, maar is te beperkt. Wij menen dat de prijs moet worden gedifferentieerd in functie van de inspanningen die gezinnen leveren inzake afkoppeling of nuttig gebruik van regenwater. In het programmadecreet is er een amendement gestemd over de ecologische openbaredienstverplichtingen. Net zoals de heer Martens wil ik weten of er wordt gewerkt aan een uitvoeringsbesluit. Ik heb de indruk dat dit onderwerp slechts heel beperkt aan bod komt in de besprekingen tussen drinkwatermaatschappijen, gemeenten en intercommunales. Ondertussen worden er wel overeenkomsten afgesloten.

Ik heb ook vragen bij de transparantie van de drinkwaterfactuur voor de consument. Als die weet dat hij via waterbesparing, via zelfzuivering en afkoppeling kan besparen op zijn factuur, dan is dat een ecologische stimulans. De factuur die ik enige tijd geleden ontvangen heb, was allesbehalve transparant of ecologisch aanmoedigend.

Bedrijven die in oppervlaktewater lozen betalen de eigen zuiveringskosten. Ze investeren in en financieren een eigen zuiveringsstation dat ze – soms met eigen personeel – zelf exploiteren. Daarbovenop betalen ze nogmaals een regulerende heffing voor de geloosde vuilvracht. Bedrijven die in de riolen lozen hebben geen dergelijke hoge kosten. Is er geen sprake van concurrentievoordeel? Hoe zal minister Peeters dat proberen weg te werken?

Tijdens de hoorzitting met Aquafin bleek dat het Vlaamse Gewest en de gemeenten elkaar de schuld geven voor de problematische afstemming van gemeentelijke en gewestelijke plannen op elkaar. Minister Peeters had aangekondigd dat hij het RIO-besluit zou aanpassen. Dat is recent gebeurd, op 29 april jl., maar ik heb het nieuwe besluit nog niet kunnen lezen.

De VVSG heeft in dat verband recent enkele ideeën gelanceerd. De rioleringssubsidie moet volgens de VVSG afhankelijk zijn van de mate waarin een gemeente werk maakt van de afkoppeling van het hemelwater, de prioriteit die de gemeente geeft

aan de rioleringswerken, het feit of er zoneringsplannen zijn opgemaakt en of voorrang wordt gegeven aan 2DWA-stelsels, die verplichten tot afkoppeling.

Daarnaast stelt de VVSG voor om voortaan te financieren door middel van trekkingsrechten. Op die manier wordt het subsidiebeleid beter zichtbaar en wordt ook spreiding in de tijd mogelijk. Dat is nu een van de grote knelpunten voor de gemeenten.

De RIO-subsidie kan ook gedifferentieerd worden op basis van de bereikte zuiveringsgraad. De subsidie kan ook afhankelijk worden gemaakt van het zoningplan. Op die manier worden gemeenten met een lage zuiveringsgraad aangepord.

Het recent goedgekeurde RIO-besluit zou ook een oplossing bevatten voor de dossiers die gecombineerde werken betreffen en waarover het Rekenhof opmerkingen maakte. Het Rekenhof heeft de minister op de vingers getikt omdat voor een aantal dossiers de procedure niet correct werd gevolgd. Ik vernam dat dezelfde fout recent nogmaals is begaan. Ik moet het nieuwe besluit eerst kunnen lezen om te oordelen of aan deze bekommernis tegemoet is gekomen.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Mijnheer Daems, ik vind het belangrijk dat een aantal van uw opmerkingen worden gemaakt tegenover de verantwoordelijke minister en niet tegenover de bedrijfsleiding van Aquafin. De bedrijfsleiding voert uit wat de raad van bestuur oplegt.

De heer Erik Matthijs: De heer Daems heeft verwezen naar een opmerking die ik in een vorige gedachtewisseling heb gemaakt. Ik heb enkel een denkpiste aangereikt. Veel bovengemeentelijke programma's van Aquafin zijn om allerlei redenen geblokkeerd. Daarom suggereer ik om de subsidies voor het gemeentelijke aandeel in bepaalde gevallen aan Aquafin te geven om de werken te laten vooruitgaan.

De heer Rudi Daems: Is het de bedoeling dat de bevoegdheid ook aan Aquafin wordt overgedragen?

De heer Erik Matthijs: Als de werken 'on hold' staan omdat de gemeenten niet volgen, stel ik voor de subsidies aan Aquafin te geven. Aqua-

fin kan op die manier doorwerken met de gemeentelijke en de bovengemeentelijke subsidie. Uiteindelijk telt alleen het resultaat.

De heer Rudi Daems: U ziet het dus als een soort stok achter de deur?

De heer Erik Matthijs: Inderdaad.

Er zijn heel wat vragen gesteld over de opmerkingen van het Rekenhof. De taakverdeling is inderdaad onduidelijk, maar de toestand is al jaren verziekt. Andere knelpunten zijn de onafgewerkte plannen en de gemeentelijke autonomie. De rioleringspasseert voorbij heel wat woningen, maar die woningen zijn er niet op aangesloten. Dat moet eerst en vooral gebeuren. Met het financieringsprobleem zijn we ook al vier tot vijf jaar vertrouwd. Dat zal ons nog veel zorgen baren.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Ik wil daar nog iets aan toevoegen over het cruciale punt van de vaststelling van de zuiveringszones. We wachten daar al lang op. Dat is heel dringend. Het klopt dat de procedure heel omslachtig en tijdrovend is. Moeten we geen voorlopig vaststellingsmoment creëren? Op die manier kunnen we toch vooruitgang boeken en krijgt iedereen de kans zijn werk te doen. We moeten in deze commissie eens nagaan of we daar zelf geen voorstel over kunnen formuleren.

De zoneringsplannen zijn cruciaal. Ze zullen ons tonen waar er nu al riolen liggen, waar er riolen zullen komen en waar er nooit zullen komen. De zoneafbakening wordt ook de basis waarop de bevoegdheden en taken herverdeeld kunnen worden.

Ik ben van oordeel dat we Aquafin een nieuwe taak moeten geven. Als we Aquafin opdoeken, dan zullen we binnen de kortste keren misschien wel vijftig BVBA's zien ontstaan, opgericht door voormalige werknemers van Aquafin. Private ondernemingen zullen dan een taak uitvoeren waarvoor de gemeenschap nu jaarlijks 16 miljard Belgische frank uittrekt. Die private ondernemingen zullen wel werken op basis van 'knowhow' van de overheid.

Ik ben de mening toegedaan dat Aquafin bedrijven en gemeenten moet begeleiden. Dat kan op een ernstige en op een boekhoudkundig transpa-

rante manier gebeuren. Daarnaast kan Aquafin de begeleiding van de waterzuiveringorganisatie in het buitengebied op zich nemen.

Ik ben er vrij zeker van dat velen het met mij eens zijn dat Aquafin moet blijven bestaan en een nieuwe taak moet uitvoeren. Tijdens de vorige regeerperiode hebben Aquafin en het Vlaamse Gewest onderhandeld. Ik heb begrepen dat de overeenkomst al vanaf het begin zodanig gebouwd was dat we er niet gemakkelijk onderuit zullen raken. Een belangrijk element is welke taak Aquafin krijgt nadat de huidige taak is volbracht. De gemeenschap biedt Aquafin een meerwaarde en kan er iets voor in ruil vragen. Zo ver is men echter nooit geraakt. Ik heb het contract al enkele keren gelezen: er zal heel veel aan gewijzigd moeten worden.

De afkoppeling is een probleem tussen burger en gemeente. Niet tussen het Vlaamse Gewest en de burger. Iedereen moet zijn verantwoordelijkheid nemen. In een aantal gemeenten is de heraan-sluiting gratis mits wordt afgekoppeld. Op die manier zijn het eigenlijk de gemeenten die alle inspanningen leveren want een afkoppeling kost al gauw 12.000 tot 15.000 Belgische frank. Eigenlijk zou de burger zijn verantwoordelijkheid moeten nemen. De gemeenschap moet toch niet voor alles opdraaien.

Wat de heer Martens zegt, klopt: de waterfactuur bevat een vergoeding onder de vorm van een retributie. Juridisch gezien betekent retributie dat betaald wordt voor een dienst. Wie in een straat woont waar geen riool ligt, kan die factuur misschien betwisten omdat de dienst niet verleend wordt. Ik denk dat de administratie dat eens grondig juridisch moet onderzoeken.

Wordt in een waterzuiveringstation alles gezuiverd wat moet gezuiverd worden? Heeft het geen gevolgen voor de volksgezondheid indien bepaalde componenten niet worden verwijderd?

De heer Bart Martens: We hebben het inderdaad nog niet gehad over de toekomst van Aquafin, maar ik vermoed dat ik op dat punt liberaler ben dan de voorzitter. Voor het beheer, de exploitatie en de renovatie van het bovengemeentelijke niveau is Aquafin wellicht de beste private partner. Deze taak opnieuw uitbesteden aan private operators heeft wellicht weinig zin.

Aquafin heeft dankzij de hydronautstudies wel ervaring in het rioleringsbeleid, maar dat is volgens Aquafin zelf een “geïntegreerde engineering-methodologie voor het ontwerp van gemengde rioolstelsels”. Aquafin werkt nog steeds met het oude gemengde concept dat in steden de voorkeur geniet maar niet aangewezen is voor het buitengebied. Met het 2DWA-stelsel heeft Aquafin op enkele proefprojecten na geen ervaring in tegenstelling tot enkele Nederlandse en Duitse bedrijven die staan te trappelen om op onze markt te beginnen. Wellicht werken die bedrijven goedkoper dan Aquafin. Ik vind niet dat we de taak om het buitengebied te rioleren zomaar aan Aquafin mogen toekennen. Bovendien lopen we dan het risico van kruissubsidiëring. Ik wil op dat punt de grootste reserves aan de dag leggen en een beroep doen op de liberale reflex van de voorzitter.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Ik heb me wellicht niet helemaal juist uitgedrukt. Ik vind niet dat Aquafin in het buitengebied werken moet uitvoeren. Aquafin zou de organisatie van de werkzaamheden in het buitengebied op zich kunnen nemen. Bij het uitvoeren zelf van de werkzaamheden gelden uiteraard de marktprijncipes. Aquafin kan het ontwerp maken omdat het een beeld heeft van wat de mogelijkheden zijn in het buitengebied. We moeten gebruik maken van die kennis. Maar uiteraard heeft ook de Vlaamse Milieumaatschappij een taak te vervullen, het is niet de bedoeling dat Aquafin het volledige proces uitvoert.

De heer Rudi Daems: Is dat geen taak van de provinciale drinkwaterbedrijven of de ketenbedrijven om de organisatie op zich te nemen?

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Eenmaal onder de grens van 2000 inwonersequivalenten, is het detail niet bekend in Vlaanderen. Iemand moet daarvoor zorgen en de vraag is wie. Diegene die totaal opnieuw moet beginnen, gaat het warm water opnieuw moeten uitvinden. Het is verloren moeite en verloren geld voor de gemeenschap. Er bestaat een instelling die over de knowhow beschikt, tot op een bepaald niveau, en daarbij kennis kan verwerven zonder dat het enorm veel geld moet kosten en men volledig opnieuw moet beginnen. Ik ben me bewust van het feit dat Aquafin ook niet in detail weet hoe de situatie in elkaar zit en wat er moet gebeuren, of er al dan niet een kleinschalige waterzuiveringsinstallatie moet komen. Ik pleit er enkel voor om voort te bouwen

op het bestaande, en om niet alle informatie weg te gooien en om volledig opnieuw te beginnen.

De heer Karlos Callens: Ik heb de zaak goed bestudeerd en ik vind dat men op een aantal punten voorzichtig moet zijn. Als parlementsleden nog niet weten hoe de procedures zullen verlopen, wat moeten de gemeenten en de betrokkenen dan daarover denken? De minister dient het project eenvoudig voor te stellen in een verstaanbare taal. Ik sta volledig achter het project, maar ik vrees dat men het zodanig moeilijk maakt dat het wordt uitgesteld omdat niemand weet hoe men te werk moet gaan.

Verder is het heel belangrijk dat elke gemeente gesensibiliseerd wordt. Veel plaatselijke politici beseffen nog niet dat er iets moet worden gedaan. Ze bekijken het project alleen als iets dat veel geld kost. Het is zinvol om via een plaatsbezoek aan de gemeenten duidelijk te maken wat de problemen zijn met bijvoorbeeld het grondwater, het bovenwater, het onderhoud van beken en grachten en dergelijke, en voorstellen te doen om die op te lossen en mee te delen wat die oplossingen gaan kosten. Als iemand persoonlijk een toelichting komt geven over de problemen aan de burgemeester, het schepencollege en de gemeenteraad, zal men beseffen dat men er beter iets aan doet. Een tekst leest men niet zo gemakkelijk. De Vlaamse overheid moet er ook voor zorgen dat gemeenten ervan overtuigd zijn dat aan de aanleg van rioleeringen eventueel geld kan worden gegeven. Verder kan men in samenspraak met de gemeenten een langetermijnplanning opmaken. Eventueel kan Aquafin dat doen.

Een ander probleem is dat er naast Aquafin, de watermaatschappijen, het gewest, de consumenten, de bewoners er nog andere 'stakeholders' zijn. Zo kunnen sommige bedrijven, zoals grote groentebedrijven en wasserijen, problemen krijgen als ze geen water meer uit het sokkelwater kunnen putten. Een alternatief is bijvoorbeeld om een spaarbekken aan te leggen dat waterdoorlatend is. Op die manier vergroot de sokkel en dan kan er een leiding naar een bedrijf worden gelegd, dat gebruik kan maken van het bovenwater als er genoeg is; als er te veel water is, zinkt het naar de ondergrond. De overheid dient dus ook de bedrijven aan te spreken. Ook landbouwers hebben er baat bij dat er wordt gezorgd voor zuiver water en dat ze kunnen tanken uit een gracht om

hun groenten te besproeien. Ik ben er dan ook voorstander van dat de minister meer aandacht besteedt aan de bewustmaking van alle betrokkenen.

Is het tenslotte niet mogelijk om voor kleinere gemeenten en grote steden een duidelijk voorbeeld uit te werken zodat ze weten wat hen te wachten staat en dat ze hun beleid daarop kunnen afstemmen?

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: U mag ook niet vergeten dat het veelal maatwerk is. Verder zijn de gemeenten zich bewust geworden van het belang van waterzuivering, en dat door de wateroverlast van de voorbije jaren. Vroeger was alles wat onder de grond werd aangelegd, verloren geld. Die redenering is wel enigszins voorbijgestreefd.

De heer Karlos Callens: Dat is niet waar. Niet alle gemeenten zijn zich van het probleem bewust.

Minister Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, ik vind deze gedachtewisseling heel interessant. Het is een goede beslissing geweest om over deze belangrijke problematiek van gedachten te wisselen. We zullen alle suggesties en voorstellen meenemen en nagaan hoe die zo snel mogelijk kunnen worden uitgevoerd. We doen al wat in onze mogelijkheden ligt.

De timing van de zoneringplannen en voorontwerpplannen staat in de rondgedeelde nota. Dat is ook de vorige keer aan bod gekomen. De heer Daems had eerder al de nadruk gelegd op de procedure. Ik heb toen geantwoord dat we moeten nagaan hoe die kan worden ingekort. Het is zeker niet de bedoeling om de procedure langer te laten duren dan nodig is. De administratie gaat verder onderzoeken of de procedure kan worden verkort en de commissie kan ons daarbij helpen.

De wijziging van het RIO-besluit die de Vlaamse Regering op 29 april 2005 heeft doorgevoerd, betreft een eerste fase. De regering heeft in deze eerste fase zes wijzigingen goedgekeurd. Ik zal die aan de commissie laten bezorgen. Het betreft onder meer een belangrijke wijziging aan de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Het gaat om een eerste wijziging die bedoeld is om een aantal projecten niet af te remmen. Een tweede aanpassing van het besluit zal grondiger en diepgaander zijn. Dat vraagt meer tijd. Een aantal

suggesties, zoals subsidies afhankelijk maken van het al dan niet hebben van plannen en dergelijke meer, zullen zeker worden opgenomen in de volgende wijziging van het besluit. Maar ik zal de beslissing van de Vlaamse Regering van 29 april jl. aan de commissie bezorgen.

Bij de afkoppeling van het privé-domein is het budget niet onbelangrijk. De structurele financiering is een probleem dat ons bezig houdt.

Over het gebruik van de algemene middelen voor bedrijven bestaan regeringsafspraken. Er is ook een Europese richtlijn over de criteria voor een redelijke bijdrage. De algemene middelen worden in eerste instantie gebruikt voor maatregelen die effecten hebben voor de burger. Voor het rationeel waterverbruik zijn sensibilisatiemaatregelen nodig, ook de drinkwatermaatschappijen spelen daarbij een rol.

Op de juridische vragen zal ik later een uitgebreid en correct antwoord doorgeven. Voor woningen die niet aangesloten zijn op de riolering maar wel op het drinkwaternet is allicht een rioolbijdrage mogelijk. Op de vraag over de saneringsplicht van de drinkwatermaatschappijen bij de individuele behandelinginstallaties voor afvalwater (IBA) heeft de voorzitter al geantwoord. Ook die vraag zullen de juristen in detail beantwoorden.

In de vorige bespreking is al gezegd dat als de problemen met de Europese Commissie inzake mededinging opgelost zijn, na drie jaar zal gekeken worden of de markt geïnteresseerd is in Aquafin. Er is ook geopperd dat de drinkwatermaatschappijen geschikte kandidaten zijn omdat zij de kosten kunnen doorrekenen aan hun afnemers. Ik zal zeker rekening houden met die suggestie.

Ik ben ook bezorgd over een rechter- en partijsituatie. Vandaar dat er onder de vleugels van de Vlaamse Milieumaatschappij een economische en ecologische toezichtinstantie opgericht is. Ik neem akte van de opmerkingen over de stad Antwerpen maar kan daar geen oordeel over vellen.

De rioolbijdrage staat nu op de eengemaakte drinkwaterfactuur. Ik ga ervan uit dat de gemeenten en steden zeker tot 2006 de kostprijs ervan binnen de perken zullen houden, de evolutie nadien behoort tot hun autonomie. Er zijn wel afspraken om de drinkwaterfactuur niet onredelijk te laten

stijgen voor burgers en gezinnen. Er zijn engagementen tot 2010. Goed drinkwater heeft een aanzienlijke kostprijs, die moet betaald worden. Daarom moeten we omzichtig tewerk gaan.

Aan de economische en ecologische dienstverplichtingen wordt hard gewerkt. Het is de bedoeling om de factuur voldoende transparant te maken. Momenteel zitten we in een overgangsjaar. Sommige facturen zijn al verzonden. Er is een eengemaakte factuur, maar in de komende jaren moet een en ander nog aangepast worden.

De heer Erik Matthijs: De transparantie van de facturen behoort tot de verantwoordelijkheid van de drinkwatermaatschappijen. Niet alles moet doorgeschoven worden naar het Vlaamse Gewest.

Minister Kris Peeters: De drinkwatermaatschappijen zijn natuurlijk verantwoordelijk maar ik wil ook mijn verantwoordelijkheid nemen en nagaan hoe het met de transparantie gesteld is en eventueel bijsturen.

Ik zal de beslissingen over de RIO-subsidies laten verzenden en rekening houden met de suggesties voor aanpassing of versnelling van bepaalde maatregelen. We gaan na hoe we de gemeenten kunnen stimuleren. Op een korte periode is er al een hele weg afgelegd, maar het is normaal dat er nog een en ander geconcretiseerd moet worden, vandaar het belang van deze gedachtewisseling. De snelheid mag de kwaliteit van de beslissingen echter niet aantasten.

Op de studiedag van Vlario, het overlegplatform voor specialisten uit de riolerings- en afvalwaterzuiveringssector, zijn een aantal goede praktijken in bepaalde gemeenten besproken. Dat kan andere gemeenten stimuleren. Het is belangrijk om duidelijk te zijn en een langetermijnplanning te ontwikkelen.

De opmerkingen van de heer Callens over de bedrijven en landbouwers als andere 'stakeholders' zijn terecht. Het probleem van het sokkelwater is een ernstig probleem maar complex. Het is belangrijk dat het sokkelwater niet verder daalt, want dat is kostbaar blauw goud. Momenteel zijn er proefprojecten voor grijs water, maar de oplossing is niet eenvoudig. Ook in de beleidsnota is het probleem van het sokkelwater en het oppompen van grondwater vermeld. Iedereen heeft belang

bij zuiver oppervlaktewater, ook landbouwers. Zij doen trouwens al aanzienlijke inspanningen. Allicht moeten zij meer betrokken worden bij de andere aspecten van de waterkwaliteit.

We zullen de bijkomende informatie aan het verslag toevoegen.

De heer Rudi Daems: Mijn belangrijkste bezorgdheid betreft het feit dat Aquafin nog altijd tegelijkertijd rechter en partij is. De minister heeft weliswaar aandacht voor dat probleem, maar er zijn nog geen concrete plannen terwijl er op het terrein in alle stilte van alles gebeurt. Ik vrees dat het Vlaamse Gewest binnen een bepaalde tijd voor voldongen feiten zal staan.

Het is positief dat de procedures voor de zoneeringsplannen vereenvoudigd en verkort worden. Ik wil er toch op wijzen dat die plannen de mogelijkheid inhouden om de keten- en de systeembenadering op elkaar af stemmen. Ook de SERV en de MiNa-raad hebben dit idee naar voren geschoven.

Op een aantal vragen heb ik nog geen antwoord gekregen. Hoever gaat de privatisering? Gaan we bijvoorbeeld ook het debat aan over de privatisering van de drinkwaterbedrijven? Zit dat ook in uw voorstellen? Wat vindt u van het voorstel van een trekkingsrecht, al dan niet via het Gemeentefonds, voor de structurele financiering van de gemeenten voor de uitvoering van rioleringswerken? Ik heb ook geen antwoord gekregen op de vraag over de verwijderingspercentages in de RWZI's.

De heer Bart Martens: In hoeverre is het noodzakelijk om per zoneringszone een uitvoeringsplan op te maken om de volgorde van de projecten te kunnen bepalen en om duidelijk te maken waar het rioleringsstelsel komt en hoe de afstemming kan gebeuren op de waterkwantiteit? Die uitvoeringsplannen kunnen perfect geïntegreerd worden in de deelbekkenbeheersplannen. Daardoor kunnen de 'stakeholders' ook hun inbreng hebben. Ik deel de bekommernis van de heer Callens dat we meer oog moeten hebben voor de waterkwantiteit, als we willen voorkomen dat bijvoorbeeld in West- of Oost-Vlaamse textielbedrijven de grondwaterputten droogvallen. Dat heeft immers ook belangrijke economische gevolgen. De waterketen en het watersysteem moeten op elkaar worden afgestemd.

In welke mate bemoeilijkt de 'ruling' van de federale BTW-autoriteiten niet de zo gewenste transparantie van de drinkwaterfactuur? Als in de factuur duidelijk wordt gemaakt dat een bepaald onderdeel daarvan bedoeld is om de bovengemeentelijke waterzuiveringsinvesteringen te betalen, zullen de federale BTW-autoriteiten allicht terughoudend zijn om daar het tarief van 6 procent op toe te passen. De 6 procent kon precies verdedigd worden door het hele bedrag voor te stellen als een factuur voor de omvattende waterdienst.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Er is volgens mijn informatie sinds kort een duidelijke afspraak met het federale niveau over de 'ruling'. De drinkwatermaatschappijen hebben die op papier gezet.

De interferentie tussen het opmaken van de zoneeringsplannen en de deelbekkenplannen moet inderdaad een prioriteit zijn. We moeten in eerste instantie meer aandacht hebben voor de deelbekkens dan voor de bekkens en de stroomgebieden: we moeten onderaan beginnen en niet bovenaan, zoals oorspronkelijk met het decreet beoogd was – als het niveau van het deelbekken niet georganiseerd is, kan men hogerop nooit de juiste beslissingen nemen.

De heer Erik Matthijs: Ik vraag al drie jaar om de zoneringsplannen op te maken, dan pas kunnen we beginnen aan de uitvoering. Ik deel de mening inzake de integratie met de deelbekkenplannen.

Minister Kris Peeters: We moeten inderdaad opletten dat we geen nieuwe problemen creëren door de waterfactuur opnieuw zeer gedetailleerd te maken. Maar de oplossing is dat er als bijlage bij de factuur meer informatie wordt gegeven. We zullen op die manier proberen de 'ruling', die nu administratief wordt gefinaliseerd, en de transparantie van de factuur met elkaar te verzoenen.

We bestuderen momenteel de privatisering. Maar u moet begrijpen dat ik me kan niet veroorloven om daar definitieve uitspraken over te doen. Als we de aandelen hebben, kunnen we duidelijke afspraken maken die in de beheersovereenkomst kunnen opgenomen worden.

Ook het antwoord op de vraag van de heer Martens over de trekkingsrechten kadert in een ruimer geheel waar ik nu geen definitief antwoord op kan geven.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Ik dank de minister en de leden van de commissie voor hun respectieve bijdrage aan deze uitgebreide gedachteswisseling. We komen later zeker op deze problematiek terug.

II. HOORZITTING MET VERTEGENWOORDIGERS VAN DE VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ EN DE NV AQUAFIN OVER DE STAND VAN ZAKEN BIJ DE UITVOERING VAN DE GEMEENTELIJKE EN BOVENGEMEENTELIJKE INVESTERINGSPROGRAMMA'S

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Aan de orde is de hoorzitting met vertegenwoordigers van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en de NV Aquafin over de stand van zaken bij de uitvoering van de gemeentelijke en bovengemeentelijke investeringsprogramma's.

II.1. Vlaamse Milieumaatschappij

II.1.1. Inleidende uiteenzetting

De heer Dirk Waegeman, afdelingshoofd Ecologisch Toezicht en Kwaliteitsbeheer van de VMM: Op vraag van de commissie, geef ik eerst de stand van zaken van de uitbouw en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur in het algemeen, en vervolgens van de uitvoering van de subsidiëringsprogramma's zelf. Daarna volgt een raming van de investeringsbehoeften. Een raming is een ruwe benadering. We hebben de investeringsbehoeften geraamd op basis van de recentste cijfers. Ten slotte geef ik een overzicht van de knelpunten en remedies bij het rioleringsbeleid en bij de subsidiëringsprogramma's. Ik moet wel zeggen dat een aantal remedies al helder en duidelijk zijn. Andere remedies zijn op dit ogenblik nog niet meer dan een suggestie.

Stand van zaken – uitbouw en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur

In 1991 hadden we een theoretische rioleringsgraad van ongeveer 78 procent en een theoretische zuiveringsgraad door collectieve zuivering van ongeveer 30 procent. Collectieve zuivering betekent collectieve inzameling van het afvalwater en zuivering. Dat zijn theoretische cijfers: we veronderstellen dat huizen langs een riool die uitkomt

in een zuiveringsstation hun vuilvracht ook effectief in die riool lozen.

Eind 2004 kan 86 procent van de woningen in Vlaanderen aansluiten op een riolering voor de deur. Door de reeds uitgevoerde Aquafin-programma's halen we een zuiveringsgraad door collectieve zuivering van ongeveer 63 procent. Ik blijf benadrukken dat het om collectieve zuivering gaat. De Vlaamse milieuvergunningenreglementering (Vlarem) bepaalt dat in niet-gerioleerde zones en in de zuiveringszone's C bestaande woningen aan de zuiveringsplicht voldoen als er een goed werkende septische put is. Nieuwe woningen moeten voorzien zijn van een verdergaande zuivering. De zuiveringszone C is het gebied waar de aansluiting van de riolen op een zuiveringsstation nog niet gepland is. Omdat er geen inventaris is van bestaande en nieuwe woningen kan ik geen cijfers geven van het aantal woningen waarvoor een septische put dan wel een verdergaande zuivering wettelijk gezien vereist is. Met bestaande woningen wordt bedoeld alle woningen die er in 1995 al stonden. In Vlaanderen gaat het in totaal om zo'n 1.100.000 inwoners of zo'n 500.000 woningen welke gelegen zijn in zuiveringszone C of in niet gerioleerd gebied.

De theoretische zuiveringsgraad van 63 procent is de huidige toestand. Dit percentage zal stijgen door de uitvoering van de programma's opgedragen aan Aquafin tot en met 2005, of beter: tot en met het indicatief gedeelte van de laatst goedgekeurde programma's. Dat zal leiden tot een theoretische verhoging van 17,6 procent. De huidige zuiveringszone C vertegenwoordigt 6 procent van de woningen in Vlaanderen. Omdat er nog geen goedgekeurde zoneringsplannen zijn en bijgevolg geen nieuwe afbakening tussen collectief te saneren en individueel te saneren gebieden, baseer ik mij voor de afvalwaterinzamelingsvisie op de meer dan 20 jaar oude TRP's (totale rioleringsplannen). In de TRP's is de aanleg van rioleringen gepland voor nog eens 8,1 procent van de woningen. Voor 5,5 procent van de woningen voorzien de TRP's geen riolen.

Om te illustreren dat een zuiveringsgraad van 100 procent door collectieve inzameling geen doelstelling is, volstaat het een overzicht te maken van de toekomstige zuiveringsgraad op basis van de TRP's in de tien Vlaamse gemeenten met de laagste bevolkingsdichtheid. De verschillen zijn groot.

In sommige gemeenten is de doelstelling 17 procent, in andere 92 procent. Bij het uitwerken van de TRP's is niettemin lang gediscussieerd over de vraag welke gebieden gerioleerd zouden worden en welke niet.

We kunnen het gevoerde waterzuiveringbeleid op verschillende manieren evalueren. In een eerste grafiek hebben we de lozingspunten in vier categorieën verdeeld. Vervolgens hebben we nagegaan hoe het aantal lozingspunten afneemt in functie van de uitvoering van de Aquafin-programma's.

Een lozingspunt is het eindpunt van een riolering van één of meerdere straten. De lozingspunten groter dan 2000 inwonersequivalenten zullen allemaal gesaneerd zijn na de uitvoering van de Aquafin-programma's. Dat geldt ook grotendeels voor de lozingspunten tussen 500 en 2000 inwonersequivalenten. Van de lozingspunten tussen 100 en 500 inwonersequivalenten en van de lozingspunten minder dan 100 inwonersequivalenten blijven er ook na de uitvoering van de op dit moment goedgekeurde programma's heel wat over.

Dat moet echter worden genuanceerd. Het kan dat bestaande of nieuwe woningen in de buurt van een klein lozingspunt door een septische put of een individuele voorbehandelingsinstallatie voor afvalwater (IBA) wel voldoen aan de saneringsplicht. Ik beweer dus niet dat alle lozingspunten collectief ingezameld moeten worden. Daarover beslissen de gemeenten bij het beoordelen van de zoneringsplannen in samenhang met de actualisatie van de afvalwaterinzamelingsvisie.

Een andere indicator is de kwaliteit van de rioleringsstelsels. Slechts een vierde van de rioleringsstelsels in Vlaanderen is geïnventariseerd en er zijn al meer dan 3.000 knelpunten gekend. Er zijn dus heel wat ingrepen nodig om tot een volwaardig rioleringsstelsel te komen. Op niveau van Vlaanderen zijn er dus meer dan 12.000 knelpunten.

De volgende grafiek welke de evolutie van de verwerkte debieten en vuilvrachten op RWZI's (rioolwaterzuiveringsinstallaties) weergeeft, is misschien betwistbaar, maar geeft wel de kern van de boodschap weer. De referentietoestand is 1996 en de gegevens gaan tot 2003. Bij de theoretische stijging van de aangesloten vuilvracht uitgedrukt in inwonerequivalent wordt ervan uitgegaan dat alle

lozingspunten, onder meer alle woningen, langsheen de rioleringen aangesloten zijn. De curve stijgt gestaag, maar het kan een overschatting zijn van de reële situatie. Het biochemisch zuurstofgebruik en de totale stikstof worden gemeten in de zuiveringsstations en blijven in de periode ongeveer op hetzelfde niveau. Er is dus geen significante stijging terwijl de verwerkte debieten wel significant toenemen. De knik in de curve heeft te maken met de droogte van het jaar 2003. Voorts zijn heel wat bedrijven met goed afbreekbaar afvalwater spontaan afgekoppeld van het rioleringsstelsel. Dat heeft een impact op de verwerkte vuilvrachten in de zuiveringsstations. De kern van de boodschap welke uit deze grafiek af te leiden is blijft dat prioriteit moet gegeven worden aan optimaliseringprojecten die tot een verbetering leiden van de kwaliteit van het aangesloten rioleringsstelsel.

Uitvoering subsidiëringsprogramma's

Voorts zal ik de stand van zaken behandelen van de subsidiëringsprogramma's. In de tabel met het overzicht van de goedgekeurde subsidiëringsprogramma's staat het aantal projecten per programmajaar alsook de geraamde kostprijs bij goedkeuring van het programma. Bij de uitvoering blijkt vaak dat de kosten meestal onderschat worden. Het betreft een omvattende kostprijs, niet alleen voor de riolerings- maar ook voor de wegwerkzaamheden. In de periode van 1996 tot het eerste kwartaal van 2006 zijn er meer dan 3.000 projecten, samen goed voor meer dan 1,5 miljard euro geraamde investeringen, op een definitief programma opgenomen. Ook het eerste kwartaalprogramma van 2006 wordt in de tabel vermeld, dat moet echter nog goedgekeurd worden door minister Peeters. De cijfers zijn dus onder voorbehoud van goedkeuring.

De volgende grafiek geeft de betekenis van de subsidiëringprogramma's voor de evolutie van de riolerings- en zuiveringsgraad. De rioleringsgraad is altijd hoger omdat de projecten, opgenomen op het programma, niet alleen projecten zijn die onmiddellijk vuilvracht aansluiten, maar ook projecten in zuiveringszone B, die pas kunnen aansluiten als Aquafin geplande projecten uitvoert. Er is dus niet altijd onmiddellijk resultaat voor de zuiveringsgraad. Uit de grafiek blijkt een daling van de toename van de zuiverings- en rioleringsgraad. Hiervoor zijn er meerdere verklaringen. In

bepaalde jaren bvb. konden , door de stijging van de prijzen, minder voorontwerpen goedgekeurd worden. De dalende trend heeft ook te maken met een significante toename van de dossiers voor heraanleg van rioleringen, die natuurlijk niet tot een verhoogde rioleringsgraad of aansluiting van vuilvracht leiden, alsook met de aandacht die besteed is aan afkoppelingsprojecten passend in voornoemde optimalisatie.

De volgende grafiek geeft de evolutie van de types rioleringsstelsels weer. Het aantal gemengde systemen dat gesubsidieerd wordt, neemt beduidend af. Er kan worden aangenomen dat dergelijke types ook minder en minder aangelegd worden. Er zijn vooral semi-gescheiden en gescheiden stelsels. Met semi-gescheiden stelsels worden stelsels bedoeld waar wel het water afkomstig van de verharde oppervlakte van het openbaar domein is afgekoppeld, maar nog niet of slechts beperkt de verharde oppervlakten en/of hemelwater van het privé-terrein. In de loop der jaren is ook het aantal zuivere afkoppelingsprojecten gestegen. Dat hangt samen met de wijziging van het subsidiebesluit, waardoor nu de kosten voor zogenaamde zuivere '2DWA-projecten' volledig vergoed worden. Dat zijn projecten waar niet alleen de verharde oppervlakten van het openbaar domein maar ook deze van het particuliere domein van in het begin zijn afgekoppeld.

De volgende figuur beoordeelt per programma-jaar de naleving van de engagementen van de gemeenten op basis van de goedgekeurde subsidieprogramma's. Jaarlijks keert hetzelfde patroon terug. Er blijkt duidelijk dat het aantal aanvragen ruimschoots het aantal dossiers opgenomen in een programma overtreft. Gezien de budgettaire beperkingen worden niet alle aanvragen aanvaard. In de tabel worden de opeenvolgende fases van een project voorgesteld: van projectaanvraag, over opname in een programma, ingediend voorontwerp, goedgekeurd voorontwerp, ingediend ontwerp, aanbested project tot uitgevoerd project. Bij elke fase dalen de aantallen. Er is dus een betekenisvolle uitval van projecten. Eens het programma goedgekeurd is, is de schifting door het Vlaamse Gewest uitgevoerd. Iedere uitval daarna heeft rechtstreeks of onrechtstreeks te maken met beslissingen van de gemeenten zelf. Voor 20 tot 30 procent van de goedgekeurde projecten dienen de gemeenten geen voorontwerpen in. Dat is de beslissing van de gemeente. Ook in de latere stadia

is de uitval betekenisvol. De normale doorlooptijd van een project bedraagt twee tot drie jaar en zelfs meer. De grafiek zal dus nog wijzigen omdat er nog heel wat projecten zich in de uitvoeringsfase bevinden.

De figuur over de aanwending van de gereserveerde kredieten is gebaseerd op begrotingsjaren en niet op subsidieprogramma's. Een vastlegging kan betrekking hebben op projecten van een recent programma maar ook op deze van een programma van enkele jaren geleden, hetzelfde geldt voor de uitbetaling van voorschotten en saldi. De gereserveerde vastleggingkredieten van het MiNa-fonds zijn gestegen van 1 miljard Belgische frank in 1996 tot een regulier krediet van 65 miljoen euro. In 2003 en 2004 zijn er bijzondere inspanningen geleverd om de achterstand in te halen en de goedgekeurde dossiers ook te kunnen vastleggen. Met uitzondering van één jaar zijn de voorziene vastleggingkredieten even hoog als de vastgelegde kredieten. In 1999 werden de vastleggingkredieten niet volledig aangewend. Dat had te maken met een wijziging van een besluit waardoor nieuwe verplichtingen aan de gemeenten (gemeentelijke verordeningen) opgelegd werden. Uit de niveaus van de gereserveerde en de uitbetaalde ordonnanceringskredieten blijkt dat er dus veel meer middelen vastgelegd zijn dan er uiteindelijk voorschotten en saldi uitbetaald zijn.

Het besluit voor subsidiëring van kleinschalige waterzuiveringprojecten op initiatief van de gemeenten kon een jaar later dan het vorige, dus in 1997 geïmplementeerd worden. Door het geïntegreerde besluit van 2002, is ook de subsidiëring van kleinschalige waterzuiveringsinstallaties opgenomen in het huidige subsidiebesluit. Van 1997 tot nu hebben gemeenten 46 projecten voor kleinschalige waterzuiveringsinstallaties ingediend. Die projecten zijn altijd bij voorrang behandeld, waardoor er 41 projecten opgenomen zijn op een goedgekeurd programma. Er werden vijf projecten geweigerd wegens onvolledige dossiers of omdat het goedkoper was om een verbinding te maken met een grootschalige installatie. Er zijn amper vijf projecten uitgevoerd, 14 voorontwerpen zijn goedgekeurd, zeven voorontwerpen zijn al beoordeeld door de ambtelijke commissie, zeven initiatieven zijn stopgezet door de gemeenten. Er zijn vier nieuwe projecten opgenomen op het programma 2006/1. Het grote probleem is het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning.

Raming van de investeringsbehoefte

Er werd ook gevraagd om de investeringsbehoefte te ramen. Welnu, per gemeente werd een leidraad voor rioleringsbeleid opgesteld. Die bevat een inventaris van alles wat als riolering kan bestempeld worden, wat er voorzien is – vooruitlopend op de zoneringsplannen voorlopig nog gebaseerd op de TRP-visie – en wat nooit zal gerioleerd worden. Voor het geheel van de 308 gemeenten geeft dat afgerond 25.000 kilometer wegen met riolering op een totaal van 52.000 kilometer wegenis. Gebaseerd op TRP-visies van de 308 gemeenten zijn er nog 7000 km te rioleren. Dat is één factor van de prijsraming; de andere factor is de eenheidsprijs. Die werd afgeleid uit de goedgekeurde voorontwerpdocumenten voor semi-gescheiden stelsels en voor de recente – en dus zeldzamere – 2DWA-stelsels. De laatstgenoemde, waarvan er respectievelijk vier en vijf dossiers waren in 2002 en 2003, zijn significant goedkoper. De aldus bekomen ramingen op het niveau van Vlaanderen zijn zeer hoog: 6 miljard euro en 5,8 miljard euro voor respectievelijk semi-gescheiden stelsels en 2DWA-stelsels op basis van de prijzen voor het programma 2002 en 4,8 miljard euro en 3,1 miljard euro op basis van prijzen van het programma 2003 – en dan gaat het nog maar alleen over de naakte rioleringskosten, exclusief wegeniswerken.

Daarnaast werden ook de optimalisatiekosten van het bestaande collectoren- en rioleringsstelsel geraamd, zij het eveneens sterk benaderend. Het aantal knelpunten voor Vlaanderen wordt geschat op 12.300. De kostprijs per optimalisatieproject werd gedistilleerd uit de masterplannen van Aquafin. Op basis van 116 projecten kwam men tot een gewogen gemiddelde van 180.000 euro per knelpunt. De totale kosten komen daardoor uit op 2,2 miljard euro.

Knelpunten en mogelijke remedies

Algemeen kunnen met betrekking tot het rioleringsbeleid de volgende knelpunten vermeld worden, met telkens de mogelijke remedies daaraan toegevoegd. Ten eerste zullen de doelstellingen van gewest en gemeente altijd sterk blijven verschillen. Dat zal altijd een probleem blijven, want een gemeente beoogt altijd meer dan alleen waterzuivering. Een betere afstemming tussen gewestelijke en gemeentelijke desiderata kan ons inziens nagestreefd worden door een intensivering van

het bilateraal overleg en door een concretisering van de saneringsplicht van de drinkwatermaatschappijen.

Verder ontbreekt in veel gemeenten een langetermijnvisie. Er is ook een gebrek aan sturing van en toezicht op niet-gesubsidieerde projecten, terwijl men wel superstreng is voor het gesubsidieerde deel van het netwerk. Toetsing aan de code voor goede praktijken is wenselijk. Verder is het gemeentelijk handhavingsbeleid zwak uitgebouwd. Voldoende financiële stimuli met betrekking tot de afkoppeling van hemelwater op het privé-domein ontbreken. De wisselende lozingsvoorwaarden voor particulieren ingevolge het dynamisch karakter van de zuiveringszones vormen vaak een probleem maar daarvoor moeten de zoneringsplannen een oplossing bieden.

En dan is er nog de slechte kwaliteit van de gemeentelijke rioleringsstelsels. Er is ook een gebrek aan structurele financiering, al kan voortaan nu wel een bijdrage geïnd worden voor de saneringsplicht op gemeentelijk niveau. Tot slot is het gemeentelijk patrimonium onvoldoende duidelijk afgebakend.

Met betrekking tot de subsidiëringsprogramma's blijven de volgende knelpunten over. Er is een overaanbod aan gemeentelijke aanvragen. Het subsidiëringsbesluit wordt oneigenlijk gebruikt. Gemeenten komen ook niet altijd hun verbintenissen na. Er bestaat een spanningsveld tussen de omslachtigheid van de procedure en de noodzaak van controle en toezicht. Tot slot zijn er problemen met de afstemming op de gewestelijke stedenbouwkundige verordening en het programmadecreet.

II.1.2. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Jos Bex: Naast de saneringsplicht voor drinkwatermaatschappijen had de spreker ook kunnen wijzen op de afkoppeling die als ecologische voorwaarde is opgenomen in het decreet.

Ik heb de indruk dat de VMM nogal vaak de schuld bij de gemeenten legt. Die doen niet altijd wat ze moeten doen – wat men onder de grond realiseert, is immers niet 'sexy' in de politiek. Maar het is tegelijk ook waar dat nogal wat projecten bij herhaling verhuisden van gemeentelijk

naar bovengemeentelijk niveau en vice-versa, wat telkens een andere aanpak vergt.

De heer Erik Matthijs: De jongste jaren is er een enorm coördinatieprobleem. De minister stelde deze morgen dat het aanbestedingsvolume voor het bovengemeentelijke gedeelte in 2003 daalde naar 30 miljoen euro, terwijl zeker 1 miljard euro nodig is. Anderzijds werd een bedrag van 360 miljoen euro aan vastgelegde kredieten voor gemeentelijke rioleringen niet gebruikt. Het is duidelijk dat er geen coördinatie is, en dat er geen afspraken gemaakt worden. Veel bovengemeentelijke projecten worden afgeremd omdat de gemeenten niet volgen. Zou het niet beter zijn het verlenen van de subsidies voor de gemeentelijke projecten op te dragen aan Aquafin, zodat afspraken kunnen gemaakt worden?

De heer Bart Martens: De spreker van de VMM haalde als een van de knelpunten het ontbreken van een langetermijnvisie bij veel gemeenten aan. Ik vraag mij af of die er dan wel is bij het Vlaamse Gewest. Het is bijvoorbeeld evident dat de gemeenten hun inwoners niet graag opleggen om bij nieuwbouw of verbouwing buiten een A- of B-zuiveringszone in een individuele afvalwaterbehandelingsinstallatie te voorzien, als ze weten dat die zuiveringszones op het einde van dit jaar herzien worden. Worden de gemeenten nog verplicht deze maatregel door middel van de bouwvergunning af te dwingen?

Meer nog, in hoeverre zal de nieuwe hervorming van de afvalwatersector ook wijzigingen inhouden ten opzichte van de verplichting voor individuele burgers om een IBA-installatie aan te leggen in gebieden die niet collectief gerioleerd zullen worden? De saneringsplicht gaat immers ingevolge de nieuwe regeling over naar de drinkwatermaatschappijen. Is het dan nog wel nodig dat individuele burgers nog zelf een dergelijke eigen installatie bouwen?

Is de kostenraming accuraat? Voor 2DWA-stelsels is ze gebaseerd op slechts vier dossiers voor 2002 en vijf voor 2003. In hoeverre is het verantwoord om vanuit dergelijke smalle basis zo breed te extrapoleren? Bovendien werd enkel gekeken naar de naakte rioleringskost. Het kostenvoordeel bij de 2DWA-stelsels wordt daardoor enorm onderschat: de wegenwerken kunnen met dit systeem immers vaak worden vermeden.

Uit de grafieken over de evolutie van de verwerkte debieten en vuilvrachten op RWZI's, die de spreker zelf omstreden noemt, blijkt dat het influent en het aantal aangesloten inwonersequivalenten de laatste jaren met 50 procent stegen, terwijl de behandelde vuilvracht stabiel bleef. Ik vraag me af in hoeverre dat strookt met het verwijderingspercentage voor nutriënten van 75 procent dat in 2005 moet gerealiseerd worden. Betekent dit dat we deze Europese norm helemaal niet halen? Hoe staat het met de individuele verwijderingspercentages die een paar jaar geleden in de Vlarem werden ingevoerd?

Ik ben wel onder de indruk van de raming van het aantal gemeentelijke en bovengemeentelijke knelpunten. Is die lijst van knelpunten openbaar? Kunnen die ergens op een website geconsulteerd worden?

Kunnen we – door het vergunningsplichtig maken van het collectorensysteem – Aquafin niet meer responsabiliseren voor de afkoppeling van verharde oppervlakten of de problematiek van de overstorten?

De heer Rudi Daems: Mijnheer Waegeman zegt dat een van de grote knelpunten bij de gemeenten ligt. Anderzijds stel ik vast dat het zwaartepunt van het rioleringsbeleid in de toekomst meer en meer bij de gemeentelijke waterzuiveringsinfrastructuur zal liggen. Toch is het duidelijk dat de gemeenten niet gehaast zijn om daarvoor investeringen te gaan doen. Ik vraag me af of het spanningsveld niet nog zal toenemen. Dit zou wel eens een ernstig probleem kunnen worden, tenzij de drinkwatermaatschappijen een konijn uit hun hoed toveren. Vreest u ook dat die spanning nog zal toenemen?

Eenzijds hebben wij sedert een paar jaar een reguleringsinstantie voor drinkwater; anderzijds is er nu in het kader van het programmadecreet de beslissing de regulering aan de VMM toe te kennen. In datzelfde programmadecreet zijn ook een aantal openbare dienstverplichtingen opgenomen, zoals reeds door de heer Bex werd opgemerkt. Is VMM er al mee bezig die rol van reguleringsinstantie op te nemen? Op het terrein zijn de drinkwatermaatschappijen wel actief bezig gemeenten te benaderen, en hebben ze nu al een eengemaakte factuur. Daarin wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen de prijs voor verbruik en de hef-

ting. Als de VMM haar taak als reguleringsinstantie wil opnemen, is er nog heel wat werk aan de winkel.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Ik sluit me hierbij aan, des te meer omdat bij de stemming het engagement genomen werd bij de factuur of het overschrijvingsformulier een bijlage te voegen waarin die opsplitsing duidelijk is. De drinkwatermaatschappijen zijn wel vlug met het bewerken van de gemeenten, maar andere zaken vergeten ze blijkbaar.

Wat is de stand van zaken in het opstellen van de methodologie voor de gemeenten? Via VMM en Aquafin werden een tiental gemeenten aangezocht om in een proefproject voor afbakening van zuiveringszones te stappen: bepaalde gemeenten hebben dat geweigerd. Hoeveel gemeenten hebben uiteindelijk aan het project meegewerkt? Wat zijn de resultaten? Ik ben ervan overtuigd dat het een goede manier van werken is.

Mevrouw Stern Demeulenaere: U had het bij de uitbouw van het gemeentelijk rioleringsnet over 7000 nog te rioleren kilometer. Bestaan er ook kaarten die aangeven waar die zones gesitueerd zijn? Kunnen die kaarten worden geraadpleegd?

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Ik heb in eerste instantie de indruk dat er communicatieproblemen zijn tussen het Vlaamse Gewest, VMM en Aquafin, en dat er een aantal misverstanden zijn die niet uitgeklaard worden.

Er werd weinig gezegd over de problematiek van het afkoppelingsbeleid. Wat zouden de gevolgen zijn voor de werking van de waterzuiveringsstations?

U stelt verder dat er geen probleem zijn met de subsidiebesluiten. Ik hoorde eerder andere geluiden: de procedure zou aan herziening toe zijn en er zouden heel wat geblokkeerde dossiers zijn. Is daar een oplossing voor?

Welk zijn de meest dringende maatregelen om vooruitgang te boeken? Zijn er enkel financiële noden, of zijn er ook nog andere maatregelen noodzakelijk? Er is bijvoorbeeld de lang aangekondigde afbakening van zuiveringszones, waar de gemeenten op wachten.

Is het aangehaalde aantal nog te rioleren kilometers ooit haalbaar? Hoe kan eventueel een andere oplossing aangeboden worden voor bepaalde gebieden? Zijn er alternatieve zuiveringsmethoden die nog niet voldoende gekend zijn?

De heer Dirk Waegeman, VMM: Er wordt gezegd dat de gemeenten hier gebrandmerkt worden. Het is natuurlijk zo dat er 308 gemeenten hun beklag kunnen doen over het gewestelijke beleid, maar dat er maar één administratie met één minister is om dat tegen te spreken. Aan de hand van cijfers heb ik de situatie inzake uitval van projecten, de kwaliteit van de projecten en het onbenut laten van kredieten willen aantonen. Die cijfers spreken voor zich.

De heer Bex verwees in verband met de saneringsplicht naar het amendement bij het programma-decreet bij de begroting 2005. Daarin staat dat de Vlaamse Regering nadere regels kan vastleggen met betrekking tot de saneringsplicht en openbaardienstverplichtingen. Ik zei dat het misschien opportuun is een aantal bepalingen die nu in Vlaamse staan aan de drinkwatermaatschappijen op te leggen. Handhaving is een bevoegdheid van de gemeenten en van de milieu-inspectie; milieu-inspectie welke logischerwijze andere prioriteiten heeft. Daardoor valt de handhaving volledig terug op de gemeenten.

We hopen om in de saneringsplicht een aantal verplichtingen te kunnen opleggen inzake hemelwaterafkoppeling en dergelijke. Dat moet echter nog verder besproken en uitgeklaard worden.

Daarmee kom ik bij de vraag van de heer Daems inzake de reguleringsinstantie. Het ecologisch toezicht moet op twee sporen bekeken worden. Inzake Aquafin blijft de huidige overeenkomst, met het addendum dat einde 2004 is goedgekeurd, vooralsnog de basis voor het ecologisch toezicht. Inmiddels is er een nieuw ontwerp van beheersovereenkomst opgesteld, waarin een stap gezet is in de richting van een resultaatsverbintenis op basis van indicatoren. Op het gemeentelijk niveau moet de VMM op heden haar ecologisch toezicht vooral putten uit het subsidiebesluit. We kunnen geen handhaving doen voor projecten die de subsidiëeringsprocedure niet doorlopen.

De heer Rudi Daems: Heb ik dan het programma-decreet verkeerd begrepen? Dat bepaalt toch dat

de VMM de opdracht heeft om de regulering uit te voeren. Kan de VMM deze taak dan niet uitvoeren ten aanzien van de drinkwatermaatschappijen?

De heer Dirk Waegeman: Een en ander moet nog verder uitgeklaard worden. Er staan een paar algemene bepalingen in het programmadecreet. Door de uitvoeringsbesluiten moet een en ander duidelijker worden.

De heer Rudi Daems: Intussen zijn de drinkwatermaatschappijen wel aan het onderhandelen met de gemeentebesturen.

De heer Dirk Waegeman: Ik spreek dan over het ecologisch toezicht. Over het economisch toezicht zijn er natuurlijk een paar bepalingen meer in het programmadecreet opgenomen, het is duidelijker omschreven.

Volgens de heer Bex is het niet duidelijk wat de gemeentelijke en bovengemeentelijke opdracht is. Nochtans zijn van bij de opmaak van de eerste programma's van Aquafin duidelijke, objectieve criteria gebruikt om te bepalen wanneer een project bovengemeentelijk dan wel gemeentelijk is. Inmiddels zijn er, in samenhang met het opstellen van de scheidingslijn, principes goedgekeurd, die reeds onder de vorige minister gedefinieerd werden en nu herbevestigd zijn. De opmerking verwondert me dus, omdat we altijd getracht hebben een objectief kader te hanteren. Misschien kan de heer Bex straks verduidelijken over welke projecten het gaat?

De heer Matthijs heeft het over een coördinatieprobleem. Ik betwist dit. De projecten van Aquafin waarin een gemeentelijk aandeel zit dat zich in hetzelfde tracé situeert, zijn altijd bij prioriteit opgenomen op de subsidiëringsprogramma's. Wij hebben natuurlijk het begrip 'gecombineerd zijn' strikt moeten interpreteren, als zijnde 'in hetzelfde tracé', zoniet was er geen enkele gemeente die zonder in zee te gaan met Aquafin nog een project op het subsidiëringsprogramma kon binnenhalen.

De eerste jaren dat de programma's voor Aquafin opgesteld zijn, was het vrij eenvoudig: de lozingspunten die er lagen moesten met elkaar worden verbonden. Naarmate men echter naar de uithoeven van een zuiveringsgebied gaat, komt men meer in gebieden waar riolering moet gelegd worden én

het afvalwater moet getransporteerd worden in de richting van het zuiveringsstation. De VMM heeft niet de fout willen begaan collectoren vrij te geven voor uitvoering, zonder garantie dat de gemeenten tegelijkertijd hun verbintenis nakomen. Dat moet tijdens het hele proces worden bewaakt. Waar mogelijk is er volgens ons coördinatie geweest. Indien een van de partners zijn engagement niet nakomt of zijn intenties wijzigt, moet het geheel worden herbekeken.

De heer Martens oppert dat het mogelijk is dat in zones waar de gemeenten vandaag een IBA opleggen aan bewoners, er morgen geen verplichting meer is. Welnu, de TRP's waaruit ik vandaag de visie heb ontleend om een aantal cijfers te kunnen poneren, zijn meer dan twintig jaar geleden opgesteld. Toen heeft men bepaald waar men niet ging rioleren en ik denk niet dat er met de nieuwe afbakening via de zoneringsplannen zoveel situaties gaan veranderen. Trouwens, er zijn vandaag duizend dossiers van subsidiëring van IBA's afgehandeld, er zijn er nog vijfhonderd in behandeling. Deze cijfers staan tegenover de 500.000 woningen in Vlaanderen die in principe, gelet op de bepalingen die in 1995 in Vlarem werden ingevoegd, ofwel een goed werkende septische put ofwel een IBA moeten hebben. Er bestaat echter geen inventaris die het onderscheid maakt tussen bestaande en nieuwe woningen.

Wat de kostenraming betreft: een andere oplossing was om de cijfers voor 2002 en 2003 bij elkaar te tellen. Dan hadden we negen projecten met het 2DWA-stelsel. Maar omdat er op basis van de evaluatie voor 2002 nauwelijks een verschil was tussen de eenheidsprijs voor een semi-gescheiden stelsel en een 2DWA-stelsel, en voor het jaar 2003 duidelijk wel, hebben we de twee jaren willen weergeven. Het is een rudimentaire raming, dat heb ik al benadrukt, maar op het niveau van voorontwerp waren er niet meer zuivere DWA-projecten om de evaluatie op toe te passen.

De heer Bart Martens: Kan u dan geen extrapolatie maken op basis van buitenlandse voorbeelden?

De heer Dirk Waegeman: Dat zou kunnen. We hebben nu een eerste inschatting gemaakt op basis van concrete projecten.

Wat de verwijderingspercentages betreft, lopen er besprekingen tussen Aquafin en VMM in het

kader van de implementatie van de zogenaamde kleine Vlare-trein (de beperkte reeks wijzigingen aan Vlare die dateren van februari 2004). Er wordt per RWZI bekeken wat er al dan niet mogelijk is in de huidige omstandigheden. Vlare maakt melding van bepaalde verwijderingspercentages maar ik wil ook de aandacht vestigen op de bepaling 'tenzij anders bepaald in de vergunning'. Deze heeft niet de bedoeling om afwijkingen tot de regel te maken maar wel om datgene wat in de milieuvergunning van de zuiveringsinstallatie staat zo nauw mogelijk te laten aansluiten bij wat de installatie in de gegeven omstandigheden aankan. Er is ook een ander uiterste: er zijn nu een aantal installaties die in principe niet meer moeten zuiveren omdat het influent al voldoet aan de normen van de huidige milieuvergunning.

Er bestaat een databank van vernoemde knelpunten, maar die is niet volledig voor Vlaanderen. In het bilaterale overleg, vooral in het overleg dat op het niveau van het zuiveringsgebied wordt gevoerd met de gemeenten, Aquafin en alle betrokken actoren, worden die knelpunten besproken. Maar het is weinig zinvol om een dergelijke inventaris voor iedereen zonder duiding ter beschikking te stellen.

Mevrouw Ingeborg Barrez, VMM: Er waren inderdaad tien proefgemeenten aangezocht voor de opmaak van de zoneringsplannen. Van acht daarvan hebben we een resultaat teruggekregen. Nu zijn de gegevens voor de zoneringsplannen van alle andere gemeenten aan het binnenkomen, we verwachten alle gegevens eind dit jaar. We maken dan op basis daarvan zoneringsplannen op. Maar we hebben de extra opdracht om op die plannen ook de scheidingslijn gemeentelijk/bovengemeentelijk aan te duiden. Vandaag hebben we al gegevens voor 35 gemeenten, maar daarvan zijn er maar een tiental volledig gebiedsdekkend. Na de paasvakantie nemen we contact op met de eerste gemeenten om daar de kaarten te gaan voorstellen.

De heer Dirk Waegeman: Mevrouw Demeulenaere vroeg vanwaar het cijfer van de 7.000 nog te rioleren kilometer komt. De voorbije jaren is er met elke gemeente overleg gepleegd, dat gepaard ging met een inventarisatie, deels door de gemeente zelf, deels door VMM en Aquafin. We hebben daarbij in kaart gebracht waar er volwaardige riolering was, waar er in riolering voorzien moest worden

en waar er nooit riolering zal worden aangelegd. Die kaarten zijn aan elke gemeente bezorgd.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Bestaat er een dergelijke kaart voor heel Vlaanderen? Op die manier kan men weten in welke gemeenten de knelpunten zitten.

Mevrouw Ingeborg Barrez: Als we de gegevens van alle gemeenten samenvoegen, hebben we de kaart van Vlaanderen. De gemiddelde gemeente bestaat natuurlijk niet. Zoals eerder getoond, varieert de toekomstige zuiveringsgraad van 17 naar 92 procent voor de 10 gemeenten met de laagste bevolkingsdichtheid.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Misschien kan een dergelijke kaart aan de commissieleden bezorgd worden.

Mevrouw Hilde Crevits: Een van de genoemde problemen is de enorme verdunning van het afvalwater in Vlaanderen. Zoals u zei, zijn er vandaag te weinig financiële stimuli om de afkoppeling van het hemelwater van het afvalwater aan te moedigen. In de milieusamenwerkingsovereenkomst worden de gemeenten ertoe aangezet om de cluster water te ondertekenen. Zij moeten jaarlijks uitvoerig rapporteren welke initiatieven ze nemen om die afkoppeling te stimuleren, zowel bij particulieren als op het openbaar domein. Aan grote bedrijven, met grote verharde oppervlakten, worden vaak heel strenge voorwaarden opgelegd. Maar voor die rapportering worden de gemeenten haast niet vergoed. Dat is inderdaad een knelpunt. Hebt u suggesties ter zake?

Wat betreft de zuiveringszones stelt u dat alles is geraamd op basis van TRP's die twintig jaar oud zijn en dat er niet veel wordt gewijzigd. Dat is te snel geredeneerd. In een aantal gebieden die twintig jaar geleden nog landelijk waren, zijn ondertussen verkavelingen gebouwd, maar is er nog geen aansluiting op de riolering en bestaat er twijfel over de vraag of die er al dan niet komt. Daar is er een groot probleem met de IBA's, temeer omdat voor de plaatsing ervan subsidiëring wordt gegeven.

Verder spreekt u over het niet naleven van de engagementen van de gemeenten en het niet gebruiken van subsidiebudgetten. Ligt de oorsprong van het probleem niet voor een deel in de slechte afstem-

ming tussen de rioleringssubsidies en de subsidies die van de administratie Wegen en Verkeer moeten komen voor grotere wegenprojecten?

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: De kritiek dat de gemeente iets moet doen met de subsidies die ze krijgt, is terecht. Maar indien de goedkeuring drie jaar na het indienen van het project komt, is het voor de gemeente geen evidente financiële operatie om het project op dat ogenblik uit te voeren. Voor mijn gemeente worden dit jaar in één beweging diverse projecten goedgekeurd die wij over verschillende jaren hadden willen spreiden. Dat is een zware financiële dobber.

De heer Erik Matthijs: Begin 2004 werd het zogenaamde klaverplan van Aquafin in de commissie besproken (*Parl. St.* VI. Parl. 2003-04, nr. 2167/1). Toen heeft de heer Waegeman gesproken over de hangende projecten. Ik citeer uit het verslag: “Op het laatste goedgekeurde indicatief meerjarenprogramma werd in 590 projecten voorzien. De VMM zal daarover in de komende weken bilateraal overleg plegen met de gemeenten. Er zijn 265 nieuwe aanvragen binnengekomen sinds de laatste opmaak van het programma. Ook die worden in de volgende weken geëvalueerd. Daarnaast zijn er 190 oudere projecten, die ooit zijn ingediend maar die nooit in het indicatief programma zijn opgenomen omdat ze op dat ogenblik niet voldeden, bijvoorbeeld omdat ze niet aansloten op het bovengemeentelijke project. In totaal gaat het volgens de heer Waegeman over een duizendtal projecten in verschillende categorieën. Daarvan moet nu worden uitgezocht welke nog relevant zijn. Dat is een permanente opdracht voor de VMM.”

Hoever staat het na anderhalf jaar met deze opdracht? Het is belangrijk om te weten welke projecten al dan niet relevant zijn zodat de voorziene middelen kunnen worden herschikt.

De heer Dirk Waegeman: Er is een duidelijk referentiekader waarbij, in de geest van de bepalingen van het regeerakkoord, de ecologisch waardevolste projecten worden beloond. Al die projecten zijn in die context gequoteerd. Er is daarover overleg geweest met de gemeenten.

In antwoord op de opmerking van de heer Lachaert kan ik enkel stellen dat, wanneer blijkt dat projecten in aanmerking komen voor het programma en dus gunstig scoren, ze niet in het

programma worden opgenomen vooraleer er een terugkoppeling is geweest met de gemeenten om na te gaan of die het project nog willen uitvoeren. We stellen niettemin vast dat ondanks het jawoord van de gemeenten op dat moment 20 tot 30 procent van de opgenomen projecten niet het stadium van het voorontwerp bereikt.

Als reden voor de uitval van projecten en het niet naleven van engagementen wordt in de meeste gevallen opgegeven dat er geen budgettaire middelen meer voorhanden zijn of dat er bepaalde inkomsten zijn weggevallen.

De heer Erik Matthijs: De gemeenten kunnen een meerjarenprogramma opmaken en het is normaal dat ze dit vol stoppen met projecten. Ieder goed bestuur tracht maximaal projecten binnen te rijden. Er moet echter samenspraak zijn tussen de VMM en de gemeenten om de ecologisch meest verantwoorde projecten voorrang te geven.

De heer Dirk Waegeman: Inderdaad, maar als kleine gemeenten 10 tot 12 projecten tegelijk indienen, bezwaren ze het programma en creëren ze onnodig werk. Als die projecten dan worden goedgekeurd, leidt dat in veel gevallen tot niets. Als er nieuwe aanvragen binnenkomen, wordt er bilateraal overleg met de betrokken gemeente gevoerd maar dat kan blijkbaar niet verhinderen dat die zaken toch nog gebeuren.

Mevrouw Crevits, de TRP's zijn hopeloos achterhaald wat betreft de doelstelling van het integraal waterbeheer en het duurzaam omgaan met hemelwater. Zo vertrekken ze doorgaans allemaal nog van een gemengd stelsel. Het is in veel gevallen wel nog een waardevol instrument als het gaat over de visie op afvalwaterinzameling. Toen men de TRP's heeft opgemaakt, zijn er circulaires geweest om een en ander te begeleiden en te uniformiseren. Er is dus over nagedacht, hoewel een oude studie uiteindelijk heeft aangetoond dat er een ongelijke behandeling is geweest in de verschillende provincies, van gemeente tot gemeente en van studiebureau tot studie bureau. In bepaalde gemeenten kan er een verschil zijn tussen de uitkomst aan de hand van het TRP en de nieuwe uitkomst aan de hand van de zoneringsplannen. De zoneringsplanning is een methodiek waarbij wordt getracht op gelijke basis de lijn te trekken tot waar het ecologisch voordeliger is om collectief dan wel individueel in te zamelen. In de geest van de gemeentelijke autonomie is het de bedoeling om heel wat vrijheid te

geven aan de gemeenten. Als de gemeenten verwillen afwijken van de uitkomst van de zoneringsplannen, is dat hun zaak.

Mevrouw Hilde Crevits: Vooral in gebieden die vroeger heel landelijk waren en nu meer bebouwd zijn, dus wellicht vooral in het buitengebied, zullen er wel afwijkingen zijn. Ik wil gewoon signaleren dat die problemen wel degelijk bestaan.

De heer Dirk Waegeman: We hadden eerst een tabel voorbereid met de tien gemeenten met de laagste collectieve zuiveringsgraad. Grimbergen zat daarbij. Hoewel dat niet echt een landelijke gemeente is, kwamen we amper aan een toekomstige zuiveringsgraad van 47 procent. Omdat de uitkomst te veel wordt gedetermineerd door het eng of wijd invullen van de bepalingen die golden bij de begeleidende opmaak van de TRP's, hebben we een andere tabel gemaakt met de tien landelijkste gemeenten, gedefinieerd als de gemeenten met de laagste bevolkingsdichtheid.

Wat betreft de vraag van mevrouw Van den Eynde over het subsidiëringsbesluit: ik heb een aantal pro's en contra's van het besluit vermeld. Ik heb ervoor gepleit om een aantal zaken te wijzigen, maar toch niet om het besluit in zijn geheel weg te gooien. Er is een controle van a tot z op de projecten, terwijl er andere kanalen zijn waar er helemaal geen controle is. Er zijn klachten over de omslachtigheid van de procedure. We kijken na wat er vereenvoudigd kan worden, maar op de essentie van het toezicht mag niet worden ingeboet. Anders creëren we nog meer knelpunten bij.

De heer Erik Matthijs: Veel bovengemeentelijke projecten lopen vast door het feit dat de gemeenten niet volgen. Wat vindt u van het idee om in die gevallen de gemeentelijke subsidies over te dragen aan Aquafin zodanig dat er meer vooruitgang kan worden geboekt?

De heer Dirk Waegeman: Gemeenten moeten ook zonder Aquafin projecten kunnen uitvoeren.

De heer Erik Matthijs: Ik heb het over die dossiers waarin bovengemeentelijke projecten stremmen omdat de gemeentelijke projecten niet volgen.

De heer Dirk Waegeman: Er zijn duidelijke principes afgesproken met betrekking tot de scheidingslijn tussen gemeentelijk en bovengemeente-

lijk. Als men op uw suggestie zou ingaan, gaan we gemeenten ongelijk behandelen.

De heer Erik Matthijs: Als men geen middel heeft om druk uit te oefenen, zal de doelstelling niet worden gehaald.

De heer Dirk Waegeman: Men moet voorzichtig zijn met het schermen met de Europese richtlijnen. Er zitten ongeveer 700 projecten in de portefeuille van Aquafin. Ongeveer 400 zijn van belang voor de uitbouw van de infrastructuur in de agglomeraties boven de 10.000, waarvoor er een veroordelingsprocedure loopt en een eerste veroordeling is uitgesproken. Er is een prioriteitstelling gebeurd in de veronderstelling dat de collecteringsgraad van 90 procent als toereikend wordt beschouwd, zoals trouwens beslist is voor de lidstaat Italië. Als we dat mogen aannemen, gaat het over ongeveer 100 projecten die prioritair zijn binnen het geheel. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de bepalingen van de richtlijn en de gewenste uitbouw van de collectieve zuivering via de uitbouw van het rioleringsnet.

De heer Bart Martens: Het zou goed zijn om te kijken in hoeverre we voor de gemeenten die achterblijven in hun rioleringsopdracht, en daardoor de hele constructie in gevaar brengen, niet in een stok achter de deur moeten voorzien om ze toch te doen bijbenen. In het afvalstoffendecreet kan OVAM ambtshalve in de plaats treden van de gemeenten; in het ruimtelijke ordeningsbeleid kunnen de bovenlokale overheden de vergunningregisters opmaken als de gemeenten achterblijven en de factuur aan de gemeenten doorsturen. Misschien moeten we ook iets dergelijks uitwerken voor het waterzuiveringsbeleid. De VMM zou bijvoorbeeld in de plaats kunnen treden van de gemeenten die achterblijven bij hun verplichte opdracht in het kader van het riolerings- en afvalwaterzuiveringssysteem.

Ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn opmerking over de saneringsopdracht van de drinkwatermaatschappijen. Wat betekent dat voor de individuele saneringsverantwoordelijkheid die door Vlarem in bepaalde zones bij de burger wordt gelegd en die concreet neerkomt op de bouw van een IBA? Kan een drinkwaterabonnee die nooit een riool voor zijn deur zal krijgen, verplicht worden om een rioolbijdrage te betalen? Hoe kijkt de toekomstige economische regulator daar tegenaan?

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: De vraag over de stok achter de deur voor de gemeenten die achterblijven, lijkt me een politieke vraag. De sprekers hoeven daarop niet te antwoorden. De tweede vraag kan wel door de vertegenwoordigers van de VMM worden beantwoord.

Mevrouw Ingeborg Barrez, VMM: De verplichting voor de bouw van de IBA in zuiveringszone C ligt nog altijd bij de burger. Binnen de VMM zijn we wel aan het screenen wat het effect is van het programmadecreet op een aantal bepalingen en wat er eventueel zou moeten worden aan gewijzigd in Vlarem. Als we de nieuwe saneringsplannen in de praktijk willen gaan toepassen, zal Vlarem toch moeten worden gewijzigd. Meteen onderzoeken we ook de impact van de drinkwatermaatschappijen die nu op de markt zijn gekomen.

De heer Dirk Waegeman, VMM: Eén bepaalde drinkwatermaatschappij die zich vandaag profileert op het terrein van de waterzuivering stelt aan de betrokken burgers voor een IBA te plaatsen bij de woning. De aanrekening gebeurt analoog met de bijdrageplicht voor de riolering. De burger betaalt dus een vergoeding en hoeft geen investering te doen.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Namens de commissie dank ik de sprekers van de VMM voor hun uiteenzetting en voor hun antwoord op de vele vragen. Ik onthoud verder dat een van de besluiten van de VMM is dat we iets moeten doen aan het sturend toezicht op de niet-gesubsidieerde werken, zoals ook door het Rekenhof reeds werd opgemerkt.

Ik stel voor dat we nu luisteren naar de vertegenwoordigers van Aquafin, namelijk de heren Bossyns en Van De Steene.

II.2. NV Aquafin

II.2.1. Inleidende uiteenzettingen

De heer Luc Bossyns, gedelegeerd bestuurder van de NV Aquafin: We willen in een kort tijdsbestek een overzicht geven van de vertragingen die op de uitvoering van onze projectenportefeuille zitten. We zullen ook de voornaamste redenen aanhalen en de financiële aspecten ervan belichten.

Ik wil nog benadrukken dat het niet uitvoeren van een project niet alleen ecologische gevolgen heeft. Ook de gemeenten kennen dan uitvoeringsproblemen. Ik ben het eens met de heer Waegeman van de VMM dat het zeer moeilijk is om prijzen te schatten. Aquafin is zeker een van de instanties die goed kan weten wat er gebeurt met de bouw prijzen. Het is mogelijk dat een project dat wegens een vertraging twee jaar later wordt uitgevoerd, dubbel zoveel kost of integendeel maar half zoveel. Er zijn dus enorme schommelingen. In 2004 hebben we kunnen werken aan 65 of 70 procent van onze standaardprijzen. Enkele jaren geleden plaatsten we echter bestellingen aan 135 procent. De invloed van de timing op de prijs van de projectenportefeuille is dus bijzonder groot. Voor de meer gedetailleerde gegevens geef ik nu aan het woord aan de heer Van De Steene.

De heer Boudewijn Van De Steene, commercieel directeur van NV Aquafin: Eerst wil ik een overzicht geven van de inhoud van onze projectenportefeuille. De eerste afbeelding geeft een overzicht van de investeringsprogramma's die het Vlaamse Gewest ons over de jaren heen heeft opgedragen, met in de laatste kolom de projecten 'on hold'. In die gevallen zijn we met het Vlaamse Gewest overeengekomen dat het project stil ligt omdat we niet goed weten hoe we er moeten uit raken. Voor de nieuwe projecten ligt 127 miljoen euro van onze totale portefeuille stil. Voor de renovatieprojecten is dat cijfer nog hoger.

Globaal overzicht

In een periode van vijftien jaar hebben we ongeveer 1671 projecten aanbesteed voor een totale som van ongeveer 1,8 miljard euro. Per jaar wordt er dus meer dan 100 miljoen euro aanbesteed op bovengemeentelijk niveau. Het wordt niet alleen aanbesteed, het wordt ook gegund en opgeleverd. Dan gaat het respectievelijk om ongeveer 1,8 miljard en 1,6 miljard euro. Er is in Vlaanderen dus een grote inhaalbeweging gerealiseerd, waardoor de zuiveringsgraad is gestegen van 30 naar 63 procent.

Over de jaren heen hebben we ook 3,8 procent aan meerwerken gehad. Dat is het verschil tussen het opgeleverde bedrag en het bedrag van de gunning. Volgens ons is dat een heel goed resultaat.

Van de projecten die on hold staan, zijn er 94 echt nodig voor uitvoering van de Europese richtlijn stedelijk afvalwater. Deze projecten zijn aldus gedefinieerd door de VMM. Gedurende de volgende maanden wordt er samen met de VMM een geconcentreerde actie gevoerd om deze projecten zo snel mogelijk uit te voeren.

Projecten on hold

Waarom werden die projecten on hold geplaatst? We hebben tabel gemaakt met aantallen en bedragen in miljoenen euro. Daaruit blijkt dat van een totale portefeuille van 819 projecten er 111 'on hold' zijn. Die zitten in alle categorieën van de levensduur van een project. Zelfs bij de goedkeuringsprocedure, na het indienen van een technisch plan, worden sommige projecten on hold geplaatst. De meeste worden on hold geplaatst na de goedkeuring van het Vlaamse Gewest, maar vóór de opstart ervan. Nochtans is er in dergelijke gevallen een goedgekeurd technisch plan en is iedereen het erover eens waar het tracé moet komen. Veel van die projecten lopen door een natuurgebied zodat er een MER-procedure moet worden opgestart. Andere geraken geblokkeerd door onteigenings- en vergunningsperikelen. Elk van die redenen zal ik wat meer in detail behandelen omdat we ook een voorstel tot verbetering brengen.

In bedragen zijn vooral de projecten in de categorie 'ontwerp nog niet gestart' significant. In totaal gaat het om ongeveer 100 miljoen euro. In die gevallen is het Vlaamse Gewest akkoord en is het technisch plan goedgekeurd. Het project is echter tijdelijk geblokkeerd, bijvoorbeeld door een procedure van milieueffectrapportering (MER). Hetzelfde voor de categorieën 'ontwerp gestart' en 'ontwerp klaar'. Daar zijn het vooral de vergunningen die op zich laten wachten.

Oorzaken van de vertragingen

In de volgende grafieken hebben we geprobeerd om over alle projecten heen aan te tonen waar de grootste vertragingen zitten. De grootste vertragingen hebben te maken met een gezamenlijke uitvoering met derden, dus met een gemeente of met AWW. Door de verschillen in timing raakt het project on hold. Daarbij gaat het om een bedrag van 37 miljoen euro.

De tweede grootste groep zijn de gewestplanwijzigingen, nu ruimtelijke uitvoeringsplannen genoemd. Daar is er een verbetering. De volgende categorie, goed voor 20 miljoen euro, betreft de blokkering van de toevoerleidingen naar de zuiveringsstations. Wanneer het zuiveringsstation on hold komt door een mogelijke gewestplanwijziging, dan staat natuurlijk ook de toevoercollector on hold aangezien het definitieve tracé nog niet kan worden vastgelegd. Een volgende reden, die samen met de twee vorige goed is voor 70 procent, betreft de MER-studies. Ook na de goedkeuring van het Vlaamse Gewest in het technisch plan, worden er vaak nog studies bijgevraagd.

Voor de zuiveringsstations zijn de ruimtelijke uitvoeringsplannen veruit de belangrijkste reden van vertraging. Daaraan gaat immers een hele procedure vooraf. De verandering van de wetgeving in 1999 heeft daarmee geïnterfereerd.

In aantallen uitgedrukt, staan de meeste zaken on hold door gezamenlijke werken met gemeenten en AWW. Het gaat daarbij ook vaak om kleinere projecten.

Bij de zuiveringsstations zijn er wel enkele die zeker moeten worden uitgevoerd in het kader van de Europese richtlijn stedelijk afvalwater. Er staan dertig zuiveringsstations on hold, waarvan 16 wegens de wijziging van de ruimtelijke uitvoeringsplannen en vijf met meer dan 10.000 inwoners equivalenten. Met deze laatste moesten we dus eigenlijk klaar zijn vóór 1998. Nu doen we een geconcentreerde actie op elk van de vijf. Het positieve is dat we deze projecten onder controle hebben, behalve Tervuren.

Voor Beveren-Leie is het voorstel voor het innemen van de gronden klaar. De onderhandelingen zijn afgerond maar de akte moet nog worden ondertekend voor de notaris. Daar kunnen we dus voor de zomer starten als alles goed gaat.

In Beveren en Bambrugge waren de onteigeningen al klaar en moesten we wachten op het ruimtelijk uitvoeringsplan. Nu is het provinciaal uitvoeringsplan van Oost-Vlaanderen gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Merchtem wordt geregeld met een BPA dat werd goedgekeurd begin februari 2005 en vorige week werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Het probleem in Tervuren bestaat al sedert 1992. Er is nu opnieuw beroep ingesteld tegen de bouwvergunning. Hopelijk wordt het beroep deze keer ten gronde behandeld. In Tervuren is voor het overige alles rond en zou men kunnen beginnen bouwen, maar wordt er altijd beroep aangetekend.

Waarom hebben de projecten zo'n vertraging opgelopen? Het begint eigenlijk al bij de aanvang van een project. In de overeenkomst tussen Aquafin en het Vlaamse Gewest staat dat wij een technisch plan moeten maken, een voorontwerp met alle scenario's en opties. Het Vlaamse Gewest krijgt contractueel vijf maanden om een beslissing te nemen. In de loop der jaren is dat opgelopen tot 13 à 14 maanden. Nu zitten we opnieuw met een gemiddelde termijn van zeven maanden. De termijn tussen het indienen van het voorontwerp en het goedkeuren ervan door de opdrachtgever blijft lang. We hebben de overheid gevraagd zich aan de overeengekomen periode van vijf maanden te houden.

Waar wij bijzonder veel vertraging mee oplopen, zijn de MER's. MER's opmaken is nodig, maar de procedure is heel lang. Het duurt soms twee tot drie jaar voor een milieueffectenrapport goedgekeurd wordt. Pas als het MER is goedgekeurd, kunnen we vergunningen beginnen aan te vragen. Van zodra de MER-procedure start, plaatsen wij het project 'on hold'. We weten immers nooit welke milderende maatregelen het milieueffectrapport zal opleggen.

Vorig jaar zijn de uitvoeringsbesluiten van het nieuwe MER-decreet goedgekeurd. We hebben het kabinet gevraagd om daarover een vergadering te organiseren met Aminal. We zijn immers van mening dat de risico's voor vertragingen in het nieuwe uitvoeringsbesluit nog groter zijn. Enerzijds staat er dat MER's opgelegd kunnen worden voor leidingen en randvoorzieningen in een bijzonder beschermd gebied als de werkzone meer dan 2000 vierkante meter is. Er kan ook een ontheffing worden gevraagd. Ontheffing vragen is echter een heel onzekere procedure omdat men nooit zeker is dat ze wordt toegekend. We geven de voorkeur aan een structurele regeling. Ons voorstel is dat we steeds ontheffing krijgen voor ondergrondse leidingen. De doelstelling is immers steeds een verbetering van het leefmilieu. Als pro-

jecten drie jaar vertraging oplopen, is dat evenmin goed voor het milieu.

Hetzelfde geldt voor de zuiveringsstations. Vroeger was een MER alleen nodig voor stations vanaf 150.000 IE. Nu kan een MER gevraagd worden tussen 50.000 en 150.000 IE en vanaf 500 IE in een bijzonder beschermd gebied. Ook hier kunnen wij een ontheffing vragen.

Er wordt nu, naast de MER, ook een passende beoordeling gevraagd voor speciale beschermingszones, zoals vogelrichtlijngebieden en habitatgebieden. Vele Aquafin-projecten bevinden zich in de buurt van dergelijke gebieden. We vragen om goede afspraken te maken zodat de passende beoordeling integraal gebruikt kan worden in het MER, om te vermijden dat telkens afzonderlijke rapporten moeten worden gevraagd en opnieuw deskundigen moeten worden aangesteld.

Voor werken in het VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk) moeten we de afdeling Natuur om goedkeuring vragen. Als de goedkeuring geweigerd wordt, moeten we een andere locatie zoeken. Als de goedkeuring toch wordt gegeven, moeten we ergens anders natuurcompensaties uitvoeren. Ook over die compensaties moeten goede afspraken gemaakt worden. Misschien moet men ons de kans geven daarvoor te betalen in plaats van compenserende gebieden aan te leggen.

Een ander probleem waarmee we kampen, zijn de bouwvergunningen. We merken op dit punt echter beterschap. In de periode 2002-2003 duurde het ongeveer één jaar vooraleer we een bouwvergunning kregen. In de provincie Antwerpen was de toestand het slechtst. In Vlaams-Brabant het best. In die periode hebben we maar 30 miljoen euro op de markt gebracht. Er is beterschap: in de periode 2003-2004 duurde het gemiddeld nog negen maanden. Vroeger duurde 60 procent van de aanvragen langer dan negen maanden. De toestand is verbeterd, maar het duurt nog altijd gemiddeld negen maanden om een bouw- en milieuvergunning te krijgen.

Wanneer het tracé en het technische plan is goedgekeurd, blijkt dat soms onteigeningen noodzakelijk zijn. Aanvankelijk, in 1999, duurde de procedure voor verklaring van openbaar nut (VON) vier maanden. In 2004 duurt die procedure gemiddeld 12,6 maanden. De situatie is lichtjes verbe-

terd omdat Aminoal op vraag van ons enkele personeelsleden extra inzet.

Veel vooral kleinere projecten lopen vast wegens de moeilijke coördinatie tussen gemeentelijke en bovengemeentelijke projecten. Het is vaak een kwestie van de afstemming van budgetten en van procedures die anders verlopen. Zelfs als gemeenten goed meewerken, zorgen de verschillende termijnen voor problemen. Het valt ook voor dat wij bovengemeentelijke projecten moeten stilleggen omdat een gemeente niet mee kan. Aquafin pleit er echter voor dat als een gemeente belooft een fiche in te dienen bij de VMM, ervan wordt uitgegaan dat ze het ook zal doen.

Conclusie

Samenvattend kan ik stellen dat we de administratie, het kabinet en het Vlaams Parlement vragen om de 94 projecten, die prioritair zijn voor de richtlijn stedelijk afvalwater en waarover iedereen het eens is dat ze er moeten komen, met een geconcentreerde actie en met alle mogelijke middelen vooruit te helpen.

II.2.2. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Als positieve noot kan ik alvast melden dat de administratie onderzoekt hoe ze alle onredelijkheden uit de MER-procedure kan halen. De bedoeling is daar nog dit jaar mee naar het parlement te komen. Voor het leggen van 50 meter buis in een natuurgebied is naar mijn mening geen milieueffectrapport nodig.

De heer Erik Matthijs: De gemiddelde wachttijd voor een MER bedroeg 32 maanden in 2004 en 24 maanden in 2003. In de tekst staat dat conformiteit van MER kan leiden tot nieuw overleg tussen de administratie en Aquafin. Wat wordt precies bedoeld met de drie maanden extra doorlooptijd?

De heer Boudewijn Van De Steene: Het gaat om drie maanden voor het conform verklaren van het afgewerkte MER. Die drie maanden zijn al verrekend in de gemiddelde wachttijden.

De heer Rudi Daems: Ik vond het een interessante uiteenzetting, maar ik had iets anders verwacht. Dit is een belangrijk onderdeel van de problematiek, maar hoe staat Aquafin tegenover de uitvoe-

ring van de huidige beheersovereenkomst? Hoe staat Aquafin tegenover de veranderingen in het waterlandschap? Het is uiteraard aan de politiek om bepaalde beslissingen te nemen, maar welke plaats wil Aquafin zelf innemen? Hoe is de verhouding met de gemeenten? Is er veel overleg om projecten uit te voeren?

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: De vraag is of de aanwezige vertegenwoordigers van Aquafin daarop kunnen antwoorden. Ik denk dat het aan de aandeelhouders, waaronder het Vlaamse Gewest, is om op vragen over de toekomst te antwoorden. Er is bovendien het hangende conflict met de Europese Commissie over de aandeelhoudersstructuur. Een nieuwe oproep voor deelname van private partners aan de constructie behoort tot de mogelijkheden. De interesse daarvoor zal ook afhangen van de omschrijving van de opdracht. De vertegenwoordigers kunnen wel antwoorden op technische vragen over de toekomst. Een vraag is bijvoorbeeld welke toekomst nog voor Aquafin is weggelegd na de uitvoering van de huidige beheersovereenkomst.

De heer Rudi Daems: Een technische analyse maken van de stand van zaken is toch perfect mogelijk? Ik heb ook nog andere vragen. Minister Peeters suggereerde vanmorgen dat de opzegging van de beheersovereenkomst de voornaamste reden is voor de daling van het investeringsvolume tot 30 miljoen euro. Is dat de enige verklaring? Zijn er geen andere factoren?

De heer Luc Bossyns, gedelegeerd bestuurder van de NV Aquafin: Er is een verschil tussen het investeringsprogramma – een opdracht die Aquafin op zes jaar tijd uitvoert – en het gunningsbedrag van 30 miljoen euro.

Een investeringsproject van 1 jaar ter waarde van 150 miljoen euro kan over vijf jaar gespreid worden. Dan brengen wij elk jaar gemiddeld 30 miljoen euro op de markt. Als we alle investeringsprojecten optellen, hebben wij tot in 2002 ongeveer 200 miljoen euro op de markt gebracht. Op dat bepaald ogenblik werden we geconfronteerd met een aantal problemen, die hier reeds werden aangehaald. Bovendien hebben we toen besloten alleen nog te gunnen wanneer we over alle vergunningen beschikken. De termijn om een vergunning te krijgen was enorm verlengd. In 2002 vonden wij het niet langer verantwoord

om opdrachten te gunnen, 32 maanden te moeten wachten, om daarna geconfronteerd te worden met een totaal verschillende prijs.

Al deze elementen samen hebben ervoor gezorgd dat wij toen maar 30 miljoen euro op de markt hebben gebracht. In 2004 was dat opnieuw 85 miljoen euro. Dit jaar zullen we minstens 135 miljoen euro gunnen. We proberen samen met het kabinet de verschillende obstakels weg te werken om 180 tot 200 miljoen euro te halen. Dit volledig uit de bestaande projectenportefeuille, ik heb het dus niet over nieuwe opdrachten maar over de uitvoering van de geblokkeerde projecten.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Hoe ziet u – technisch gesproken – de toekomstige ontwikkelingen.

De heer Luc Bossyns: De exploitatie van de zuiveringsstations is een continue opdracht. Het programmadecreet schept bovendien nieuwe mogelijkheden voor onze werking in de gemeenten, maar ook in het buitenland. Dat zijn de zogenaamde commerciële projecten. De projecten met de Vlaamse industrie en het buitenland worden uitgevoerd door een dochteronderneming. Zo trachten we knowhow van Aquafin te laten renderen. De inkomsten komen uiteraard ten goede aan alle aandeelhouders, de inkomsten gaan dus voor 51 procent naar het Vlaamse Gewest. Los daarvan dragen dergelijke projecten ook bij tot de betaling van de algemene kosten, dat aspect is volledig in het voordeel van het Vlaamse Gewest. Uiteraard worden de algemene kosten gedragen door meer personeelsuren, wat minder kosten voor het Vlaamse Gewest betekent.

Voor de interne projecten, de projecten in Vlaanderen dus, werken we volgens een paar denksporen. Enerzijds proberen we met drinkwatermaatschappijen overeenkomsten te maken om samen projecten te ontwikkelen voor de gemeenten. Het is mogelijk dat bepaalde drinkwatermaatschappijen die samenwerking niet zien zitten. Indien gemeenten ervoor kiezen, kunnen de gemeenten, na marktevaluatie, ook rechtstreeks met ons samenwerken. Die actie is slechts twee jaar geleden gestart, maar toch hebben we enkele honderden projecten rechtstreeks voor de gemeenten. Dat is goed voor enkele honderdduizenden euro winst en voor de dekking van algemene kosten en dus ook een goede zaak voor het Vlaamse Gewest. Die activiteit wordt stilaan betekenisvol.

Op vraag van sommige drinkwatermaatschappijen pogen we overeenkomsten te sluiten. Er is bijvoorbeeld al een contract voor de stad Antwerpen met de Antwerpse Waterwerken (AWW). Alle betrokkenen, zowel de burgers, AWW, als Aquafin, evalueren de eerste zes maanden bijzonder positief. Het gaat duidelijk sneller dan vroeger, er wordt meer gepresteerd. Het is zonder meer een succes.

Wat de andere drinkwatermaatschappijen betreft, lopen momenteel de eindbesprekingen over het contract met Tussengemeentelijke Maatschappij der Vlaanderen voor Watervoorziening (TMVW). We hebben ook een voorstel bij de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW). Dat moet nog goedgekeurd worden door hun raad van bestuur. Alle overeenkomsten zijn verschillend. De overeenkomst met AWW bepaalt dat elke partner zijn sterkste activiteiten blijft uitvoeren. Aquafin zal zich bijvoorbeeld niet inlaten met de huisaansluitingen, AWW sluit immers het drinkwater al aan en kan dat erbij nemen. Iedere partner brengt zijn sterkste punten in.

Bij TMVW is het principe dat wij een soort onderaanneming bieden als TMVW dat nuttig acht. Met VMW is de benadering dat de gemeente kiest en als de gemeente VMW kiest, kiezen zij meteen ook Aquafin. De Provinciale en Intercommunale Drinkwatermaatschappij der Provincie Antwerpen (PIDPA) en enkele kleinere drinkwatermaatschappijen zijn vandaag niet geïnteresseerd in samenwerking. We denken dat onze 'knowhow' ook voor hen in de toekomst een meerwaarde biedt.

De heer Bart Martens: Ik dacht dat Aquaplus destijds opgericht was voor de buitenlandse activiteiten omdat in de statuten staat dat Aquafin dat zelf niet kan doen. Moeten – om juridische problemen te vermijden – de commerciële activiteiten met drinkwatermaatschappijen en lokale besturen ook niet ondergebracht worden in een aparte dochtermaatschappij?

Door het amendement bij het programmadecreet kan Aquafin desnoods in opdracht van de gemeenten taken uitvoeren, maar dan na marktbevraging. Zijn de afgesloten contracten, bijvoorbeeld met de AWW en met gemeenten, onderworpen geweest aan een aanbestedingsprocedure?

De heer Luc Bossyns: In onze statuten stond oorspronkelijk dat er geen commerciële activiteiten mochten gebeuren. Dat was het gevolg van een

aantal besprekingen met de Europese Commissie in de jaren 1990 tot 1994. Europa is in de daaropvolgende jaren geleidelijk van mening veranderd en is akkoord gegaan met commerciële activiteiten door Aquafin. Op dat ogenblik hebben we een voorstel voor statutenwijziging gedaan aan het gewest. Dat is goedgekeurd op de algemene vergadering, waarop het Vlaamse Gewest 51 procent van de aandelen vertegenwoordigt. Vooraf is er uiteraard wel overlegd met de betrokken minister. Sinds een drietal jaren zijn commerciële activiteiten dan ook mogelijk. Op dat moment heeft Aquafin de aandelen van Aquaplus overgekocht. Aquaplus was voorheen een dochteronderneming met dezelfde aandeelhouders als Aquafin en ongeveer dezelfde structuur. We kunnen dus, door de gewijzigde houding van de EC en de wijziging van onze statuten, juridisch correct commerciële activiteiten ontplooiën met de gemeenten en de drinkwatermaatschappijen.

Het is aan de gemeenten om aanbestedingen uit te schrijven, we nemen daar aan deel, maar weten natuurlijk niet hoeveel kandidaten er zijn. Het contract met AWW is op een andere leest geschoeid.

De heer Boudewijn Van De Steene, commercieel directeur Aquafin: In Antwerpen is er een concessie van openbare dienst door de gemeenteraad aan AWW gegeven. AWW is dus een opdracht houdende intercommunale voor die specifieke taken die de gemeenteraad heeft omschreven. AWW heeft een aantal van die taken openbaar aanbesteed, ongeveer de helft, voor andere taken heeft AWW vastgesteld dat Aquafin de enige speler op de markt is. Voor taken zoals de exploitatie van pompstations, het reinigen van kolken en dergelijke is een marktbevraging gebeurd. Ook daarvan heeft Aquafin een deel opdrachten binnengehaald. Andere taken zoals de modellering werden rechtstreeks aan Aquafin toegewezen. Dat is conform de wet op de overheidsopdrachten waarin staat dat er mogelijks maar één speler is die een bepaalde taak kan uitvoeren. AWW heeft dus rechtstreeks aan Aquafin gevraagd om die taken uit te voeren. Er was weliswaar controle door de economische toezichthouder, op dat moment de bijzondere gevolmachtigde, die de transactiekosten en andere kosten nauwkeurig nagekeken heeft en op die basis de prijs bepaald heeft.

De heer Bart Martens: Indien het zo is dat Aquafin voor een aantal gemeentelijke taken de enige

speler op de Vlaamse markt is, moet die exclusieve knowhow dan niet ter beschikking gesteld worden van de andere marktspelers? Die kennis is immers opgebouwd met overheidsgeld. Dat is een vorm van 'stranded benefits', die de markt grondig verstoren. Ik kan me voorstellen dat veel buitenlandse spelers om die redenen van de markt worden geweerd. Lokale besturen zijn daardoor wel verplicht om die taken aan Aquafin toe te vertrouwen. Misschien moet die vraag wel aan de minister worden gesteld.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Ik denk dat die vraag inderdaad door de minister moet beantwoord worden. De minister heeft al wel eerder laten verstaan dat de monopoliepositie bij het gunnen van de opdracht geen probleem is voor de Europese Commissie. Die politieke vraag vergt verdere uitdieping voor de toekomst.

De heer Wim Van Dijk: In het jaarverslag 2002 is er sprake van 215 geblokkeerde projecten. Is dat hetzelfde als projecten on hold? In dat geval is er bijna een halvering op twee jaar tijd. Hoe is die halvering te verklaren?

Mijn tweede vraag gaat over de financiering. Die is vorig jaar in de commissie uitvoerig toegelicht bij de presentatie van het Klaverplan, daarbij werd gesproken over korte- en langetermijnkredieten en de terugbetaling van de één vijftienden. Sinds het programmadecreet wordt er nu gefactureerd aan de drinkwatermaatschappijen. Dat maakt de constructie minder duidelijk. Kunnen de sprekers die toelichten?

De heer Boudewijn Van De Steene: Het aantal geblokkeerde projecten daalt inderdaad. Er zijn aanzienlijke inspanningen geleverd op alle genoemde punten, vooral op het vlak van de verklaringen van openbaar nut (VON) en de ruimtelijke uitvoeringsplannen is er vooruitgang geboekt. Eens de provinciale structuurplannen goedgekeurd zijn, stijgt het aantal projecten dat kan worden uitgevoerd. Dat heeft trouwens ook te maken met de druk van Europa. Er blijven echte 111 projecten geblokkeerd.

De heer Luc Bossyns: De financiering verandert, maar de hoofdlijnen blijven bewaard: het gewest betaalt de projecten terug over vijftien jaar, met de banken worden afspraken gemaakt voor langetermijnleningen over vijftien jaar. De garantiestructuur en de facturatiestructuur veranderen. Vroeger

werd Aquafin betaald vanuit het MiNa-fonds, dat gespekt werd door enerzijds de oppervlaktewaterbelasting en anderzijds de algemene middelen. Voortaan zal Aquafin de facturen sturen naar de drinkwatermaatschappijen. De drinkwatermaatschappijen, de economische en ecologische regulator en het kabinet zijn het eens geworden over een verdeelsleutel daarvoor. De drinkwatermaatschappijen betalen de factuur door de verhoging van de waterprijs met een bijdrage voor de zuivering van oppervlaktewater. Ongeveer de helft van de middelen zal uit subsidies blijven bestaan, die vanuit de algemene middelen BTW-vrij aan de drinkwatermaatschappijen worden toegekend.

In de overgangsfase zijn er wel problemen: sommige maatschappijen factureren tot hertoe maandelijks, anderen jaarlijks. Dat zorgt voor discontinuïteit in de financiering. Minister Peeters werkt aan een voorlopige oplossing, wellicht door een voorschot aan de drinkwatermaatschappijen. Op termijn, maximum anderhalf jaar, moet die situatie rechtgezet zijn. We willen de inkomstenstroom niet laten opdrogen, zoniet is dat een reden voor de banken om hun contracten te verbreken.

De heer Karlos Callens: We lezen in de pers dat het water dat in sommige waterzuiveringstations arriveert, te zuiver is voor een goede werking. Men zou er dan in de waterzuiveringsstations afvalstoffen aan toevoegen voor een goede biologische zuivering. Klopt die bewering? Om welke afvalstoffen gaat het?

Het imago van Vlaanderen met een slechte waterkwaliteit strookt dan ook niet met de realiteit indien er teveel zuiver water wordt aangevoerd.

De heer Boudewijn Van De Steene, Aquafin: Het Vlaamse Gewest heeft strenge normen voor nutriëntenverwijdering. Wij proberen in onze installaties stikstof en fosfor biologisch weg te zuiveren. In het geval van stikstof is daarvoor voldoende koolstof nodig. Als die in bepaalde mate ontbreekt, moeten wij die toevoegen. Dat is het geval in een tiental stations. Het gaat dan om een gecontroleerde en gedoseerde toevoeging van koolstof en niet om afval.

De heer Luc Bossyns, Aquafin: Bovendien voegen wij soms ook bijproducten van chemische processen toe. Die zijn bijvoorbeeld afkomstig van brouwerijen of uit de voedingsindustrie. Misschien

is dat de bron van het gerucht over de toevoeging van afval, hoewel het dus over bijproducten gaat, want Aquafin mag geen afval verwerken.

De heer Bart Martens: Er werd gewezen op het gevaar dat de uitvoeringsbesluiten over de vernieuwde MER mogelijk voor meer vertraging zouden zorgen. Maar om dat te vermijden kan men toch opteren voor een plan-MER? Het is dan vervolgens niet meer nodig elk project dat een onderdeel van dat plan vormt, apart aan een project-MER te onderwerpen. Is het geen oplossing om de investeringsprogramma's, voor zover ze nog aan de orde zijn en nog niet vervangen door optimalisatieprogramma's, aan een plan-MER te onderwerpen? Aquafin komt dan ook niet in situaties terecht waarin men er bijvoorbeeld niet in slaagt collectoren te doen aansluiten op een reeds gedimensioneerde RWZI, omdat die door een natuurgebied moeten lopen. Vanuit milieuoogpunt is het ook interessanter om – in het kader van een dergelijke plan-MER – voor een zuiveringsgebied ook de alternatieve scenario's te laten bestuderen. Een dergelijke integrale benadering is interessanter dan de projecten stuk voor stuk te benaderen.

De heer Luc Bossyns: We zijn het eens met die opmerking. Ons departement Vergunningen kreeg de instructie om die werkwijze maximaal toe te passen.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Ik dank de vertegenwoordigers van Aquafin voor hun bijdrage aan het debat.

De verslaggever,

De voorzitter,

Jos BEX

Patrick LACHAERT

BIJLAGEN

Slides

NV Aquafin en Vlaamse Milieumaatschappij

Overzicht vertragingen projectenportefeuille AquaFin nv

Vlaams Parlement
17 maart 2005

Alle bedragen in de grafieken zijn weergegeven in mio EUR

1

Controle op investeringsbudget (IP 1991 – 2005)

	Budget (‘000 EUR)	Raming (‘000 EUR)	On-hold (‘000 EUR)
IP 91	176.004,4 EUR	175.950,6 EUR	0,0 EUR
IP 92	263.411,7 EUR	264.435,6 EUR	0,0 EUR
IP 93	200.793,8 EUR	199.466,3 EUR	0,0 EUR
IP 94	148.736,1 EUR	148.203,3 EUR	0,0 EUR
IP 95	148.736,1 EUR	148.709,8 EUR	0,0 EUR
IP 96	148.736,1 EUR	147.867,4 EUR	0,0 EUR
IP 97	148.736,1 EUR	150.317,4 EUR	1.548,8 EUR
IP 98	148.736,1 EUR	148.769,2 EUR	0,0 EUR
IP 99	148.736,1 EUR	154.180,2 EUR	7.355,9 EUR
IP 00	148.736,1 EUR	175.192,4 EUR	6.377,7 EUR
IP 01	148.736,1 EUR	362.505,3 EUR	31.657,1 EUR
IP 02	99.157,4 EUR	336.410,2 EUR	62.810,1 EUR
IP 03	99.157,4 EUR	119.786,9 EUR	9.333,9 EUR
IP 04	99.157,4 EUR	93.469,7 EUR	5.908,4 EUR
IP 05	99.157,4 EUR	87.189,4 EUR	2.266,7 EUR
Totaal	2.226.728,3 EUR	2.712.453,8 EUR	127.258,6 EUR
	100%	122%	6%

2

Globaal overzicht

- **IP 1991 – 2005:**
 - 1.671 projecten aanbesteed 1.839.702,4 k€
 - 1.631 projecten gegund 1.794.344,1 k€
 - Opgeleverd aan VI. Gewest 1.625.290,9 k€
- **Werkelijke investeringsuitgaven liggen 3,8% boven het gunningsbedrag**
- **Geconcentreerde actie samen met VMM op 94 prioritaire projecten voor richtlijn stedelijk afvalwater (ERSA-P)**

3

Portefeuille

(in aantallen - zowel I als R-programma)

	Niet on hold	On hold (*) <i>Grafiek 1</i>	totaal	Grote vertragers
TP nog in te dienen	79	2	81	
TP ingediend, nog niet goedgekeurd	148	7	155	Goedkeuring TP: grafiek 2
Ontwerp nog niet gestart	61	76	137	MER-procedure: grafiek 3
Ontwerp gestart	81	13	94	
Ontwerp klaar	135	11	146	Vergunningen: grafiek 4 VON: grafiek 5 GIP
Publicatie tot oplevering	204	2	206	
<i>Totaal</i>	<i>708</i>	<i>111</i>	<i>819</i>	

(*) On hold of langdurig geblokkeerd, zie grafiek 1

4

Portefeuille

(in mio EUR – zowel I- als R-programma)

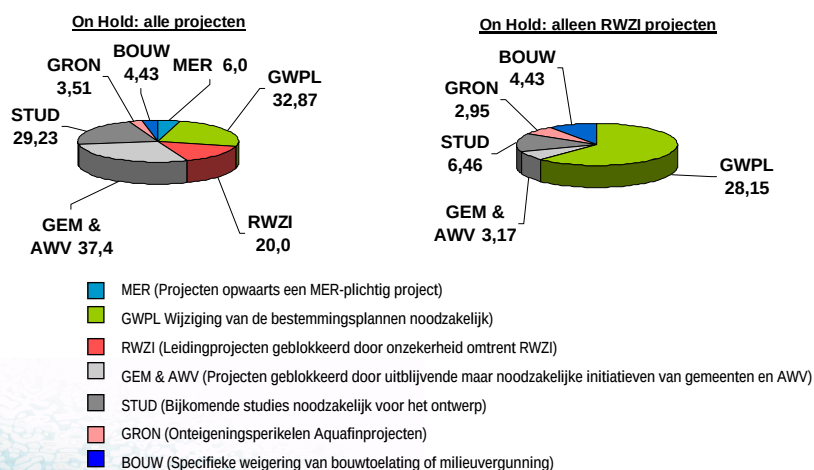
	Niet on hold	On hold (*) Grafiek 1	totaal	Grote vertragers
TP nog in te dienen	54,8	0,3	55,1	
TP ingediend, nog niet goedgekeurd	213,8	16,2	230,0	Goedkeuring TP: grafiek 2
Ontwerp nog niet gestart	69,5	94,4	163,9	MER-procedure: grafiek 3
Ontwerp gestart	109,3	11,8	121,1	
Ontwerp klaar	225,2	9,2	234,4	Vergunningen: grafiek 4 VON: grafiek 5 GIP
uitvoering	353,9	2,4	356,3	
Totaal	1.026,5	134,3	1.160,8	

5

Projectenportefeuille ON HOLD

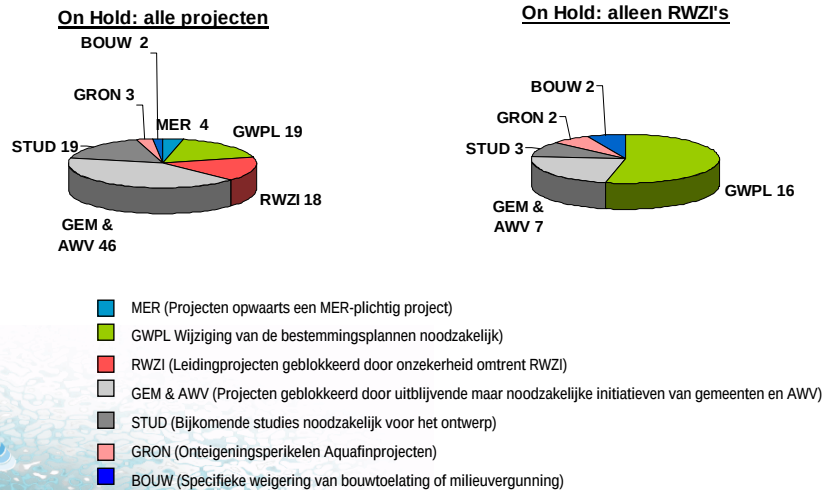
Grafiek 1 (investeringswaarde in mio EUR)

6

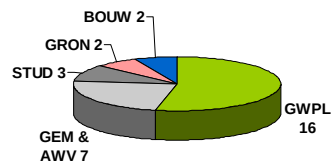
Projectenportefeuille ON HOLD

Grafiek 1 (in aantallen)

Projectenportefeuille ON HOLD

Grafiek 1 : Alleen RWZI's

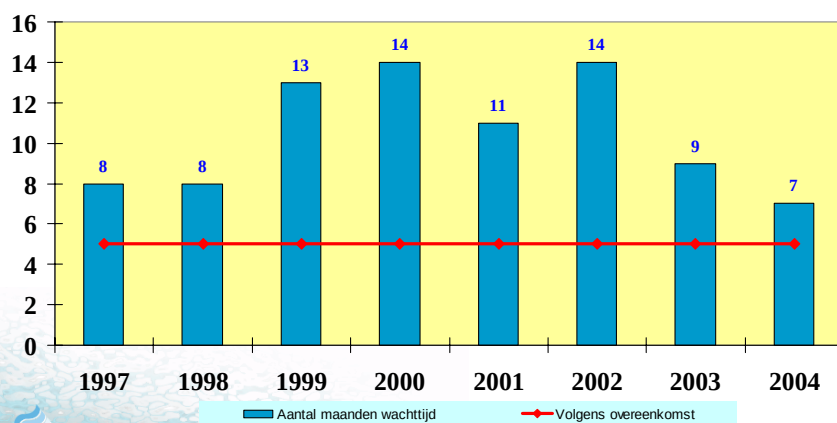

- 30 RWZI-projecten ON HOLD
- 16 ervan wegens wijziging ruimtelijke uitvoeringsplannen
- 5 RWZI's > 10.000 IE:
 - RWZI Beveren-Leie (gronden in finaal stadium)
 - RWZI Beveren (GRUP in orde)
 - RWZI Bambrugge (GRUP in orde)
 - RWZI Tervuren (beroep tegen bouwvergunning)
 - RWZI Merchtem (BPA in orde)

Bijlage 1: lijst met 30 RWZI-projecten ON HOLD

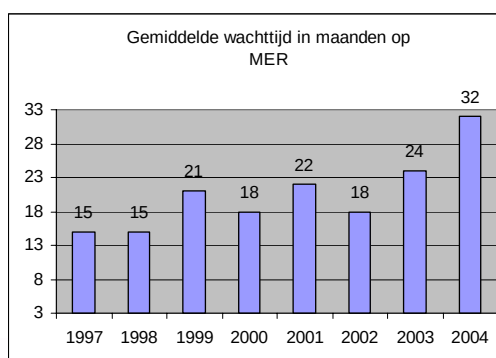
Bijlage 2: Overzicht stand van zaken BPA's en RUP's

Projectenportefeuille vertragingen: laattijdige goedkeuring TP grafiek 2

Projectenportefeuille vertragingen: MER-procedure grafiek 3

- Conformiteit van MER betekent vaak opnieuw overleg tussen administraties en Aquafin. Dit betekent ± 3 maanden extra doorlooptijd
- Uitvoeringsbesluiten zijn goedgekeurd, grote impact op de werken
- Vergadering met Aminal / Kabinet aangevraagd

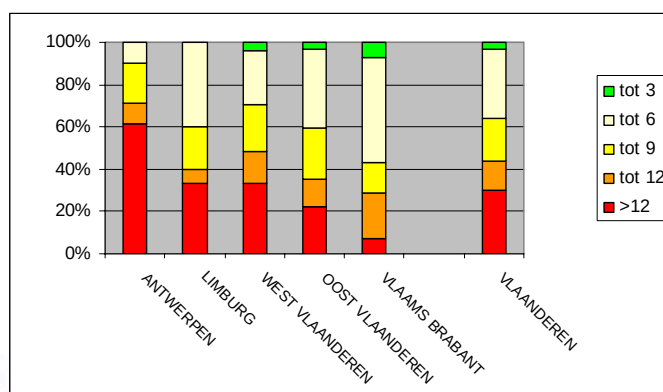
Projectenportefeuille vertragingen: MER-procedure Te bespreken punten

- MER kan voor leidingen en randvoorzieningen in bijzonder beschermd gebied als werkzone > 2.000 m²
- MER kan voor RWZI's tussen 50.000 en 150.000 IE
- MER kan voor RWZI's vanaf 500 IE in bijzonder beschermd gebied
- Passende beoordeling in speciale beschermingszones (SBZ-V, SBZ-H)
- VEN-problematiek

11

Projectenportefeuille vertragingen: Vergunningen grafiek 4a: Procentuele verdeling aantal maanden wachttijd / provincie 2002 - 2003

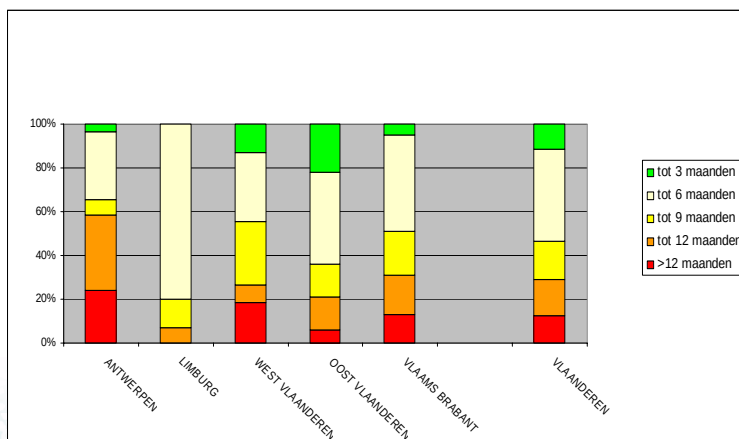

Voorstel Aquafin:
bindende afspraken met vergunningsverlenende instanties

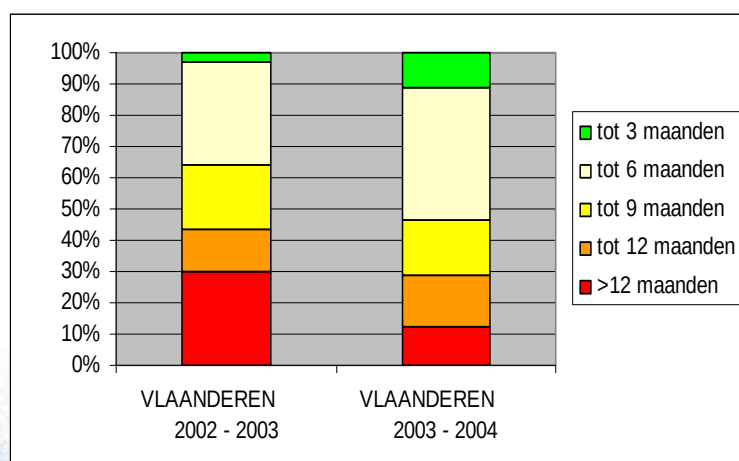

12

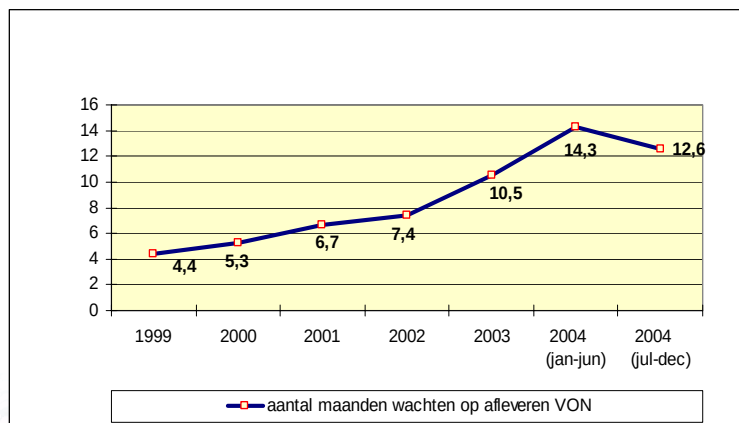
Projectenportefeuille vertragingen: Vergunningen
grafiek 4b: Procentuele verdeling aantal maanden wachttijd / provincie
2003 - 2004

Projectenportefeuille vertragingen: Vergunningen
grafiek 4c: Procentuele verdeling aantal maanden wachttijd Vlaanderen
2002 - 2003 vs. 2003 - 2004

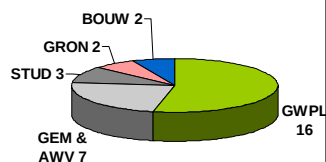
Projectenportefeuille vertragingen: VON-procedure grafiek 5

Voorstel Aquafin:
administratieve vereenvoudiging cfr. Gaswet

15

Projectenportefeuille Vertragingen : GIP

- Afstemming van budget / procedures van de bovengemeentelijke en gemeentelijke projecten verloopt moeilijk bij gecombineerde dossiers

Investerings van het IP worden afgestemd op het GIP in plaats van andersom.

- Bovengemeentelijke projecten worden stilgelegd in afwachting van gemeentelijke dossiers

Voorstel Aquafin: indienen van GIP aanvraag door gemeente voldoende voor engagement

16

**Hoorzitting Commissie Leefmilieu
17/03/05**

Vlaamse Milieumaatschappij

**De uitbouw- en optimalisatie van het gemeentelijk
rioleringsnet :
stand van zaken, investeringsbehoefte, knelpunten en
remediërvorstellen**

**Dirk Waegeman
Afdelingshoofd Ecologisch Toezicht en
Kwaliteitsbeheer**

1

Te behandelen punten

I. stand van zaken

**I.1. uitbouw- en optimalisatie
saneringsinfrastructuur**

**I.2. uitvoering
subsidiëringsprogramma's**

II. raming van de investeringsbehoefte

III. knelpunten en remediëring

III.1. m.b.t. het rioleringsbeleid

III.2. m.b.t. de subsidiëringsprogramma's

2

**Hoorzitting Commissie Leefmilieu
17/03/05**

I. stand van zaken

I.1. uitbouw- en optimalisatie saneringsinfrastructuur

Toestand 1991 :

rioleringsgraad	± 78%
zuiveringsgraad (via collectieve zuivering)	± 30%

Toestand eind 2004 :

rioleringsgraad	± 86%
zuiveringsgraad (via collectieve zuivering)	± 63%
zuiveringsgraad (via individuele zuivering in zone C en niet gerioleerd gebied)	?%

3

I.1. uitbouw- en optimalisatie saneringsinfrastructuur

Toekomstige uitbouw collectieve versus individuele zuivering (goedgekeurde IP's - TRP's)

Zuiveringsgraad (= aangesloten op een rioolwaterzuiveringsinstallatie of RWZI)	± 62,8 %
Aansluiting van riolering op RWZI geprogrammeerd	± 17,6 %
Aansluiting van riolering op RWZI niet voorzien in bovengemeentelijke investeringsprogramma's	± 6,0 %
Aanleg van riolering voorzien in de gemeentelijke totaalrioleringsplannen (TRP's)	± 8,1 %
Geen riolering voorzien in TRP's	± 5,5 %

4

**Hoorzitting Commissie Leefmilieu
17/03/05**

I.1. uitbouw- en optimalisatie saneringsinfrastructuur

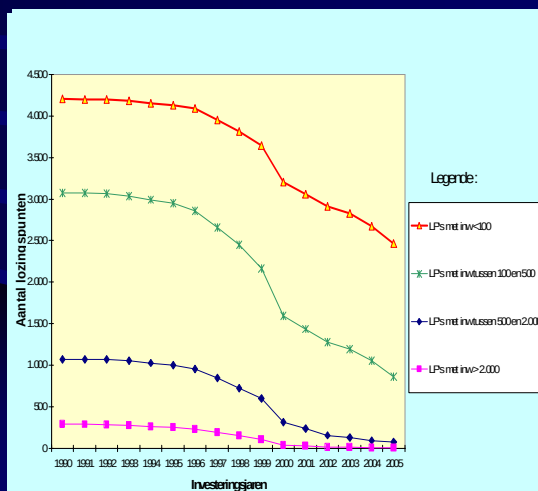
**Toekomstige zuiveringsgraad (op basis van TRP)
van de 10 gemeenten met de laagste
bevolkingsdichtheid in Vlaanderen**

Gemeente	Toekomstige zuiveringsgraad
Lo-Reninge	± 53
Zuienkerke	± 71
Alveringem	± 27
Herstappe	± 92
Voeren	± 70
Sint-Laureins	± 52
Heuvelland	± 26
Vleteren	± 30
Bever	± 71
Pepingen	± 17

5

I.1. uitbouw- en optimalisatie saneringsinfrastructuur

**Daling aantal lozingspunten i.f.v.
uitvoering goedgekeurde IP's**

6

**Hoorzitting Commissie Leefmilieu
17/03/05**

I.1. uitbouw- en optimalisatie saneringsinfrastructuur

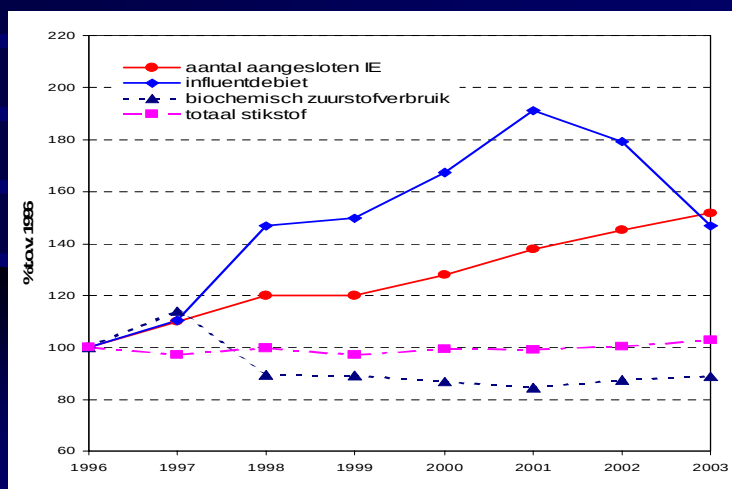
Inventaris vastgestelde knelpunten gemeentelijke rioleringsstelsels

Aansluiting van grachten	± 1.400	45.5%
Aansluiting van waterlopen	± 200	6.5%
Aansluiting van draineringen	± 200	6.5%
Slechte toestand of werking van rioleringsinfrastructuur	± 200	6.5%
Aansluiting van onverharde oppervlakten	± 160	5.2%
Verkeerde werking van overstort	± 150	4.9%
Aansluiting van verharde oppervlakten	± 100	3.3%
Totaal aantal knelpunten voor 1/4de van Vlaanderen, dd. april 2004	3.075	

7

I.1. uitbouw- en optimalisatie saneringsinfrastructuur

Evolutie van de verwerkte debieten en vuilvrachten op RWZI

8

**Hoorzitting Commissie Leefmilieu
17/03/05**

I. stand van zaken

I.2. uitvoering subsidiëringsprogramma's

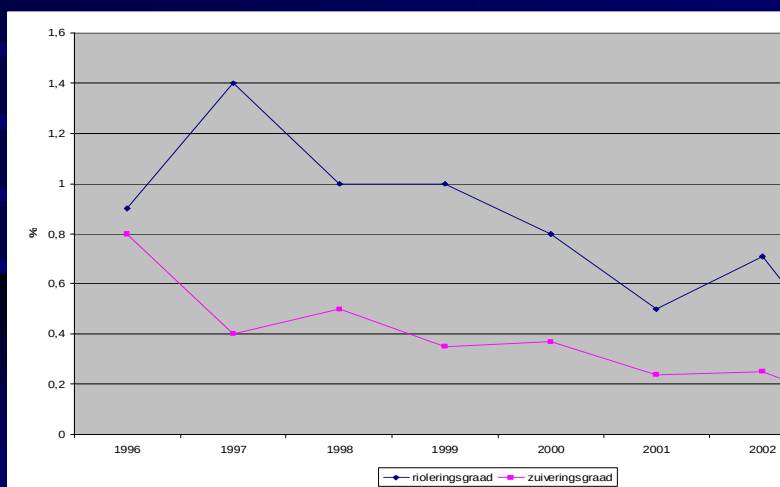
Overzicht goedgekeurde subsidiëringsprogramma's

Programma	Aantal projecten	Mio €
1996	457	137,7
1997	593	148,4
1998	390	148,3
1999	316	148,8
2000	307	145,6
2001	360	175,8
2002	384	198,7
2003	190	160,3
2004	-	-
2005	199	193,8
2006 (deel 1)	93	110,8
TOTAAL	3289	1568,2

9

I.2. uitvoering subsidiëringsprogramma's

Betekenis subsidiëringsprogramma voor toename van riolerings- en zuiveringsgraad

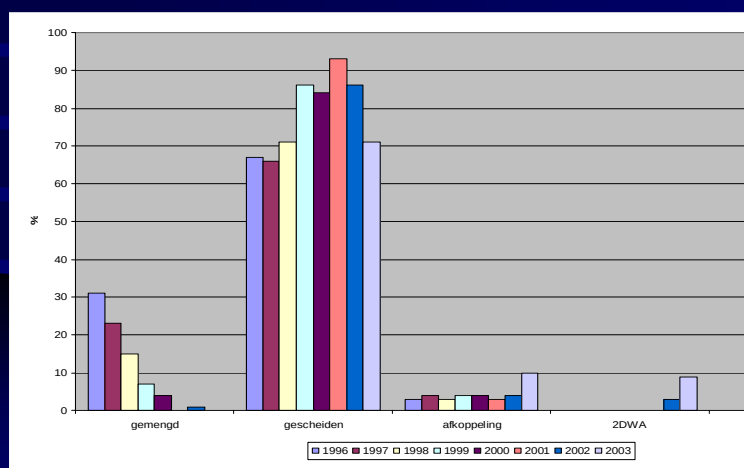

10

Hoorzitting Commissie Leefmilieu
17/03/05

I.2. uitvoering subsidiëringsprogramma's

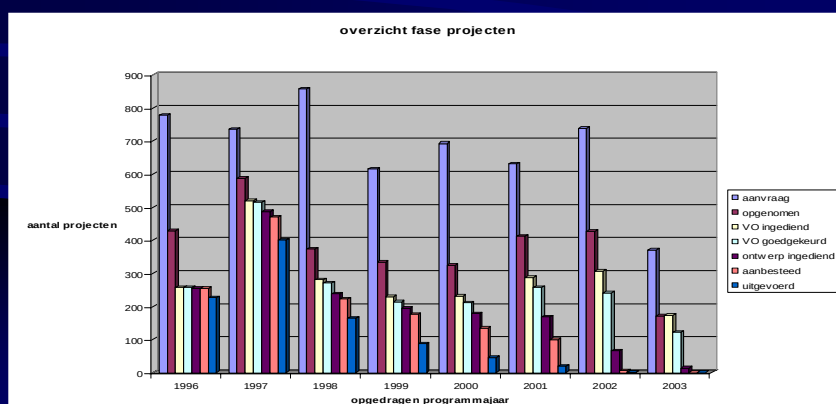
Beoordeling type van rioleringsstelsel

11

I.2. uitvoering subsidiëringsprogramma's

Beoordeling naleving engagement van de gemeenten per programmajaar op basis van goedgekeurde subsidiëringsprogramma's

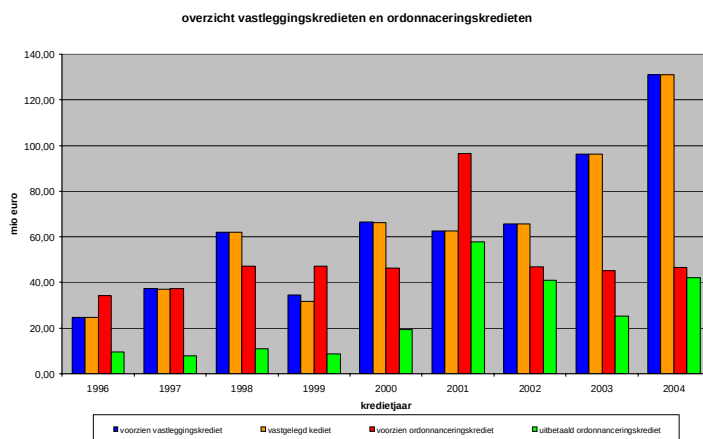

12

Hoorzitting Commissie Leefmilieu
17/03/05

I.2. uitvoering subsidiëringsprogramma's

Aanwending gereserveerde kredieten

13

I.2. uitvoering subsidiëringsprogramma's

Stand van zaken KWZI-projecten binnen het subsidiëringsbesluit voor de periode 1997 tot op heden

Aangevraagde projecten	46
Opgenomen projecten	41
Geweigerde projecten	5
Uitgevoerd	5
Voorontwerp goedgekeurd	14
Voorontwerp in behandeling	7
Op programma 2006/1	4
Stadium aanvraag	2
Stopgezet op initiatief gemeente	7
Omgevormd tot proefproject	2

14

**Hoorzitting Commissie Leefmilieu
17/03/05**

II. raming van de investeringsbehoefte

Uitbouw gemeentelijk rioleringsnet t.o.v. TRP-visie

	Vlaanderen
gerioleerd	25.000 km
nog te rioleren	7000 km
nooit te rioleren	20.000 km
TOTAAL	52.000 km

15

II. raming van de investeringsbehoefte

Eenhedsprijzen rioleringsaanleg op basis van goedgekeurde VO (1)

Programmajaar	Eenhedsprijs semi-gescheiden stelsel	Eenhedsprijs 2 DWA-stelsel
2002	864 €/m (63 dossiers)	832 €/m (4 dossiers)
2003	695 €/m (13 dossiers)	444 €/m (5 dossiers)

(1) naakte rioleringskost

16

**Hoorzitting Commissie Leefmilieu
17/03/05**

II. raming van de investeringsbehoefte

Raming investeringsbehoefte rioleringsaanleg (7.000 km wegenis)

	semi-gescheiden stelsel	2 DWA-stelsel
prijzen progr. 2002	6 mia euro	5,8 mia euro
prijzen progr. 2003	4,8 mia euro	3,1 mia euro

17

II. raming van de investeringsbehoefte

Geraamde optimalisatiekost bestaand kollektoren- en rioleringsstelsel

Raming aantal knelpunten (gemeentelijk, bovengemeentelijk, ...)	12.300
Gemiddelde kostprijs van een optimalisatieproject (o.b.v. 116 projecten uit de masterplannen)	180.000 euro
Geraamde optimalisatiekost	2,2 mia euro

18

**Hoorzitting Commissie Leefmilieu
17/03/05**

III. Knelpunten en mogelijke remediëring

III.1. Algemeen m.b.t. het rioleringsbeleid

- **doelstellingen Vlaams gewest / gemeente sterk verschillend**
- **ontbreken van langetermijnvisie bij veel gemeenten**
- **gebrek aan sturing en toezicht niet-gesubsidieerde projecten**
- **zwak uitgebouwd gemeentelijk handhavingsbeleid**
- **ontbreken voldoende financiële stimuli m.b.t. afkoppeling hemelwater privé-domein**

19

III.1. Algemeen m.b.t. het rioleringsbeleid

- **wisselende lozingsvoorwaarden particulieren ingevolge dynamisch karakter zuiveringszones**
- **slechte kwaliteit van gemeentelijke rioleringsstelsels**
- **gebrek aan structurele financiering (?)**
- **onvoldoend duidelijke afbakening gemeentelijk patrimonium**

20

**Hoorzitting Commissie Leefmilieu
17/03/05**

III.2. M.b.t. de subsidiëringsprogramma's

- **overaanbod gemeentelijke aanvragen**
- **oneigenlijk gebruik subsidiëringsbesluit**
- **niet-naleving engagementen gemeenten**
- **spanningsveld omslachting procedure, en noodzaak aan controle en toezicht**
- **afstemming op gemeentelijk stedenbouwkundige verordening en programmadecreet**

21